

IV. Finansal Kesim

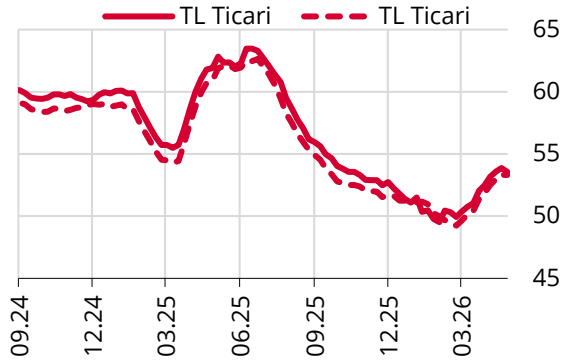
IV.1 Kredi Gelişmeleri ve Kredi Riski

IV.1.1 Kredi Gelişmeleri

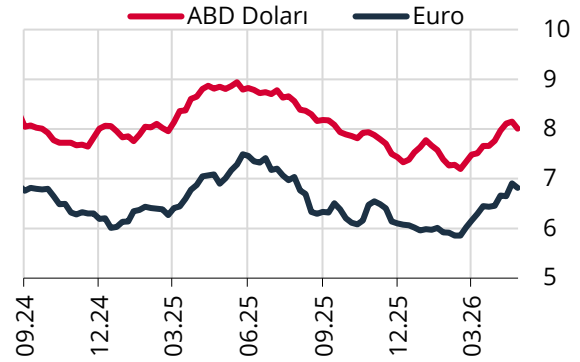
Kredi faizleri TCMB'nin faiz adımlarıyla uyumlu hareket etmektedir.

Önceki Rapor dönemini takiben TCMB politika faizini 2,5 yüzde puan indirerek yüzde 37 olarak belirlerken aynı dönemde TL ticari kredi faizi yaklaşık 2,6 yüzde puan gerilemiştir. Şubat sonunda yaşanan jeopolitik gelişmeler ve artan belirsizlik ortamında mart ayı başından itibaren 1 haftalık repo işlemlerine ara verilmiş ve TCMB fonlaması gecelik repo işlemleri ile sağlanmıştır. Ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti (AOFM) 3 yüzde puan artarak yüzde 40 seviyesine yükselmiştir. Bu gelişme ile birlikte TL ticari kredi faizlerinin yaklaşık 4 yüzde puan yükseldiği görülmektedir (Grafik IV.1.1). Jeopolitik gelişmelerin küresel faiz oranlarının yukarı yönlü hareket etmesine ilişkin beklentileri artırması ve küresel finansal koşulların sıkılaşmasıyla YP kredi faizlerinde de yükseliş gerçekleşmiştir (Grafik IV.1.2). Şubat sonundan itibaren ABD doları kredi faizleri 0,7 yüzde puan artarak yüzde 8, euro cinsinden kullanılan kredi faizleri ise 0,8 yüzde puan artarak yüzde 6,8 seviyesine gelmiştir. YP krediler kaynaklı finansal risklerin azaltılması amacıyla ocak ayında TCMB tarafından makroihtiyati çerçevede yapılan düzenleme değişikliğiyle beraber YP krediler için öngörülen büyüme sınırları düşürülmüştür.

Grafik IV.1.1: TL Ticari Kredi Faiz Oranları
(Akım, 4 HHO, %)

Grafik IV.1.2: YP Ticari Kredi Faiz Oranları
(Akım, 4 HHO, %)

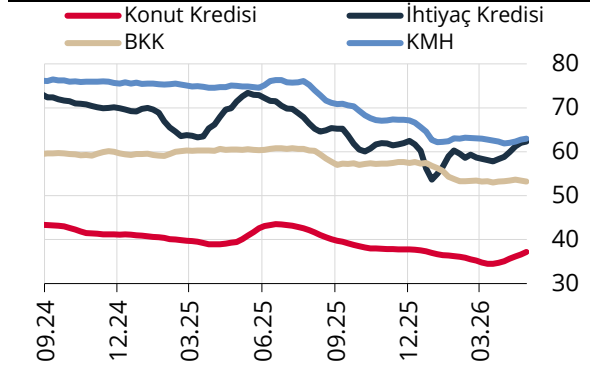

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 30.04.26

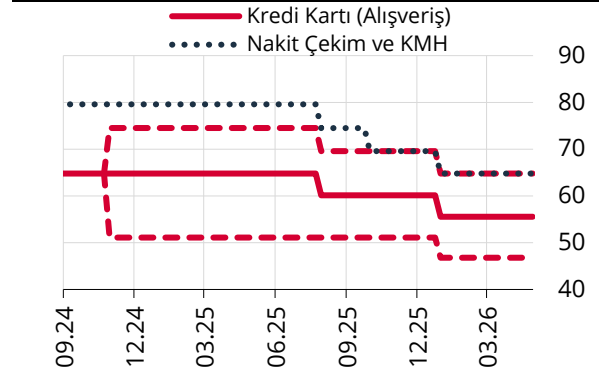
Dipnot: Kesikli çizgi KMH ve sıfır faizli krediler hariç TL ticari kredi faiz oranlarını göstermektedir. Faiz dışındaki maliyetler kredi faizlerine dâhil edilmemiştir.

Ticari kredi faizlerine benzer bir eğilim bireysel kredi faiz oranlarında da izlenmektedir (Grafik IV.1.3). 2025 yılı ikinci yarısından itibaren gerileme eğiliminde olan ihtiyaç kredisi faizleri, AOFM'de gerçekleşen artış sonrasında 3,6 yüzde puan artarak yüzde 62,3 seviyesine yükselmiştir. Bireysel segmentte talep görünümünün de etkisiyle kullanımların büyüme sınırlarına yakın düzeylerde gerçekleşmesi faiz oranlarındaki düşüşü sınırlamaktadır. Ayrıca, kredi kampanyaları da bu segmentte faiz oranlarında dönemsel oynaklıklara yol açabilmektedir. Nisan ayı itibarıyla BKK ve KMH kredi faizleri sırasıyla yüzde 53,2 ve 63,0 seviyesinde oluşmuştur. 1 Ocak 2026 tarihinde yürürlüğe giren kararla kredi kartı azami faiz oranları limit ve dönem borcuna göre farklı kategorilerde yeniden düzenlenirken, nakit çekim işlemleri ve KMH'ler için belirlenen azami faiz oranlarında 25 bp indirimle gidilmiştir (Grafik IV.1.4).

Grafik IV.1.3: Konut, İhtiyaç Kredisi ve BKK Faiz Oranları (Akım, 4 HHO, %)

Kaynak: TCMB

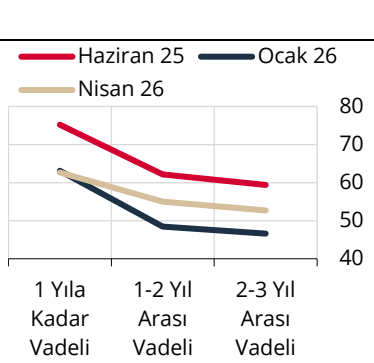
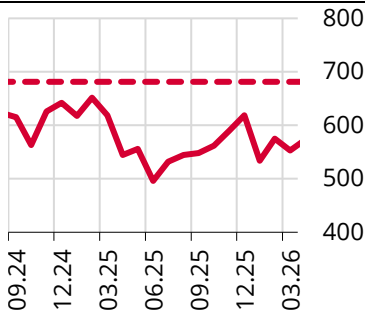
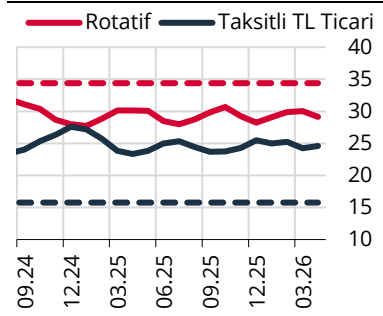
Dipnot: İhtiyaç kredisi faizi gerçek kişi KMH hariç hesaplanmıştır. Sağ grafikte yer alan kesikli kırmızı çizgi kredi kartı azami faiz oranlarını yıllıklandırılmış seviyesini göstermektedir.

Grafik IV.1.4: BKK ve KMH Azami Faiz Oranları (Akım, Yıllıklandırılmış, %)

Son Gözlem: 30.04.26

TL ticari kredilerde ortalama vade bir miktar gerilerken uzun vadeli ticari kredi faizleri artış sergilemiştir.

2025 yılının ikinci yarısından itibaren politika faizinde yapılan indirimler ve enflasyon beklentilerindeki iyileşmenin sonucunda uzun vadeli ticari kredi fiyatlamaları gerilemiştir. Mart ayından itibaren fonlama maliyetindeki artış uzun vadeli ticari kredi faizlerinin bir miktar artmasına neden olmuştur (Grafik IV.1.5). Kredi faizindeki gerileme ve enflasyon beklentilerindeki iyileşme ile birlikte 2025 yılı ikinci yarısında 600 gün seviyesinin üzerine çıkan sabit faizli TL ticari kredi ortalama vadesi, enflasyon gelişmeleri ve faiz indirimine ara verilmesi ile birlikte yakın dönemde 573 gün seviyesine gerilemiştir (Grafik IV.1.6). Rotatif kredilerle son Rapor dönemindeki yatay görünüm korunmakta ve bu kredilerin payı tarihsel ortalamasının altındaki seyri sürdürmektedir (Grafik IV.1.7).

Grafik IV.1.5: TL Taksitli Ticari Kredi Faizi (Akım, %)**Grafik IV.1.6: TL Taksitli Ticari Kredi Vadesi (Akım, Orijinal Vade)****Grafik IV.1.7: TL Taksitli ve Rotatif Kredi Payı (Akım, 3 Aylık HO, %)**

Kaynak: TCMB, BDDK

Son Gözlem: 30.04.26

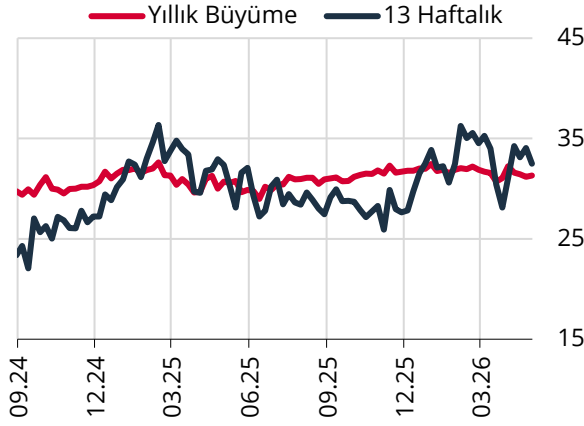
Dipnot: Faiz verileri, ilgili ay içinde kullanılan kredi faizlerinin ağırlıklı ortalamasıdır ve günlük verilerden hesaplanmıştır. Kredi faizleri, sabit faizli TL taksitli ticari kredilerin faizleridir. Uç değerler, vadesiz ve sıfır faizli kullanımlar dikkate alınmamıştır. Kredi vadeleri, sabit faizli TL taksitli ticari kredilerin vadeleridir. Vadesiz, sıfır faizli kullanımlar ve faiz yapısı raporlanmayan gözlemler hesaplamaya dâhil edilmemiştir. Kesikli çizgiler ilgili serilerin 2020 Nisan-2026 Nisan dönemi ortalamasını göstermektedir.

2026 yılının ilk çeyreğinde fonlama maliyetindeki yükseliş ve kredilere yönelik ilave makroihtiyati adımlar sonrasında teminatsız bireysel kredi büyümesi yavaşlamıştır.

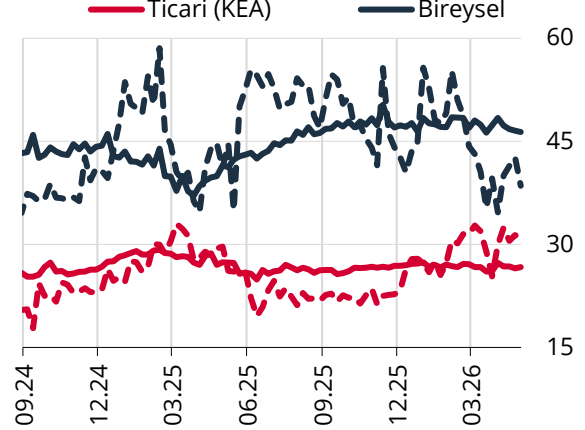
Kredi büyüme sınırlarının ve diğer düzenlemelerin etkisiyle büyüme oranlarında banka ve firma davranışı kaynaklı dönemsel görülmeye rağmen genel eğilim toplam kredi büyümesinde yatay bir görüme işaret etmektedir. 2026 yılı nisan ayında, yıllıklandırılmış 13 haftalık büyüme oranı toplam krediler için yüzde 32 seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik IV.1.8). Kredi türü kompozisyonunda bakıldığında ticari kredilerde büyüme eğilimi güçlü kalmaya devam ederken bireysel kredilerdeki yavaşlama görece daha belirgindir.

Nisan ayında ticari kredi büyümesi eğilim göstergesi yüzde 31 seviyesine yükselirken bireysel krediler için bu gösterge yüzde 39 seviyesine düşmüştür (Grafik IV.1.9).

Grafik IV.1.8: Toplam Kredi Büyümesi (KEA, Yıllıklandırılmış, %)

Grafik IV.1.9: Ticari ve Bireysel Kredi Büyümesi (KEA, Yıllık ve 13 Haftalık Yıllıklandırılmış, %)

Kaynak: TCMB

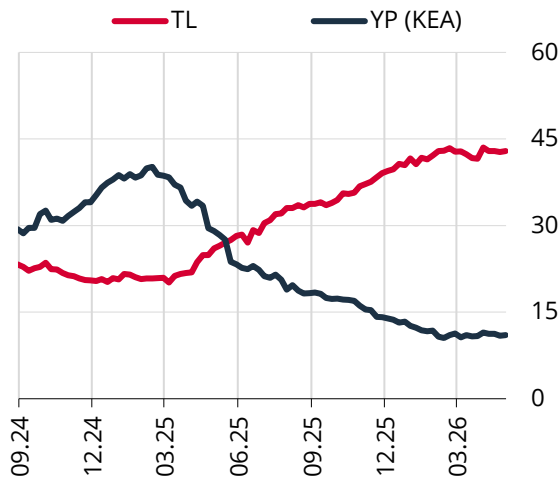
Son Gözlem: 30.04.26

Dipnot: DEK, YP kredilere dâhil edilmiştir. İki dönem arasındaki kredi farkı YP kredi (sepet) değişiminin, dönem ortalama kuru üzerinden hesaplanan TL karşılığı ile iki dönem arasındaki TL kredi değişimi toplanarak hesaplanmış olup ilgili dönem sepet kuru kullanılarak bakiye değişimi kur etkisinden arındırılmıştır. Kesikli çizgiler 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme değerleridir.

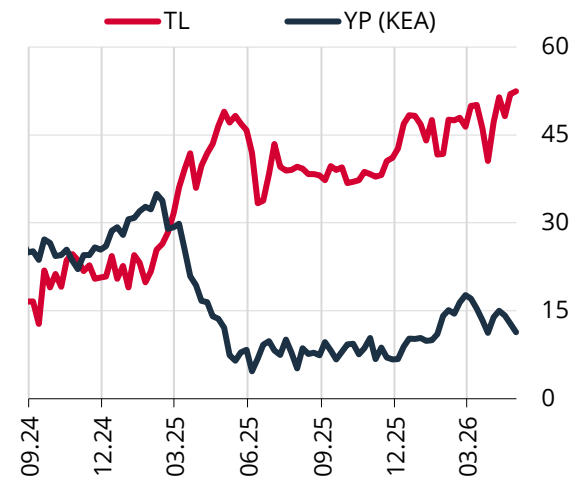
TL ticari kredi büyümesi hızlanırken büyüme kompozisyonu TL lehine gelişmeye devam etmektedir.

TL ticari kredi yıllık büyümesi 2026 yılının ilk çeyreğinde yüzde 40 seviyesine yakınsarken, YP kredi büyüme sınırlarının kademeli şekilde düşürülmesi ile birlikte YP kredilerde yıllık büyüme oranı yüzde 11'e gerilemiştir (Grafik IV.1.10). Son dönem kredi büyüme eğilimi incelendiğinde ise YP kredilerin yüzde 10-15, TL ticari kredilerin ise yüzde 40-50 aralığında hareket ettiği görülmektedir (Grafik IV.1.11). TL ticari kredi büyümesinin hızlanmasında bilanço dönemi gibi bazı mevsimsel faktörlerin de etkili olduğu değerlendirilmektedir. Ticari kredilerin para birimi kompozisyonunda TL lehine olan gelişmenin önümüzdeki dönemde de devam etmesi beklenmektedir.

Grafik IV.1.10: Ticari Kredi Büyümesi (Yıllık, %)

Grafik IV.1.11: Ticari Kredi Büyümesi (13 Haftalık Yıllıklandırılmış, %)

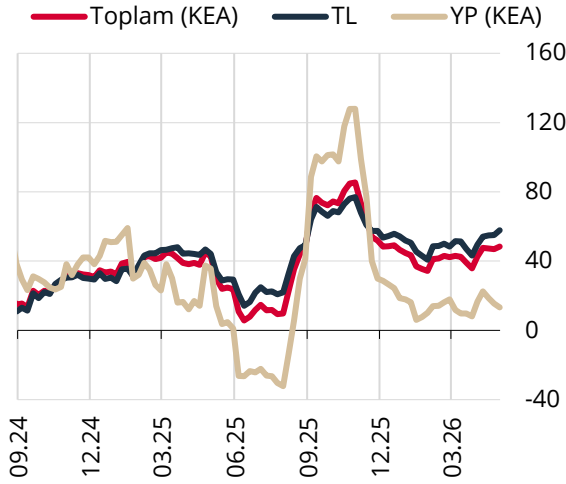
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 30.04.26

Dipnot: DEK, YP kredilere dâhil edilmiştir. YP KEA kredi büyümesi, YP (sepet) kredi değişiminin bir yıllık dönemdeki sepet kur ortalaması çarpımı ile bulunan TL karşılığı toplamının bir yıl (sağdaki grafikte 13 hafta) önceki kredi bakiyesine oranı olarak hesaplanmaktadır.

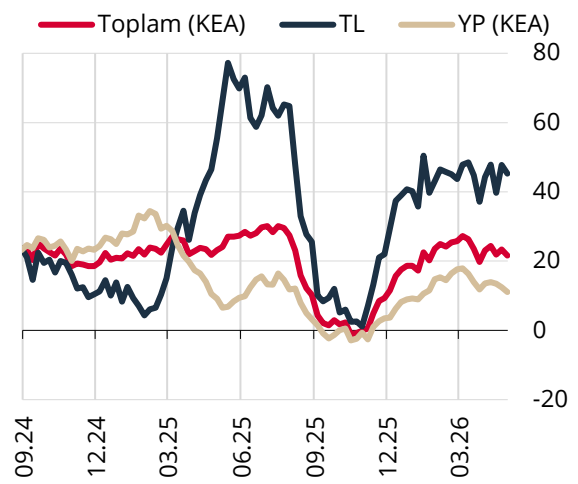
Son dönemde TL ticari kredi büyümesindeki hızlanmada diğer ticari krediler etkilidir.

KOBİ'lerde toplam kredi büyümesi yüzde 50'ye yakın seviyelerde yatay bir patikada hareket etmektedir. YP kredi büyüme sınırının yanı sıra YP kredi kullanımının döviz geliriyle ilişkilendiren düzenlemenin de etkisiyle KOBİ'lerde YP kredi büyümesi düşük kalmaya devam etmektedir (Grafik IV.1.12). Diğer firmalarda ise TL ticari kredi büyümesi 2026 yılının ilk çeyreğinde hızlanmıştır. Bu firmaların YP ticari kredi büyümesi yılın ikinci çeyreğinde yavaşlamaya başlamıştır (Grafik IV.1.13).

Grafik IV.1.12: KOBİ Kredisi Büyümesi (13 Haftalık Yıllıklandırılmış, %)

Kaynak: TCMB

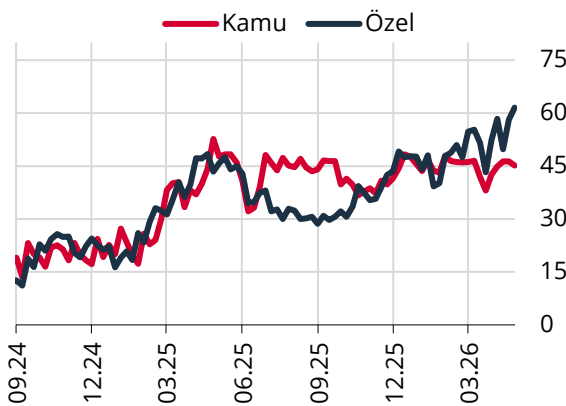
Dipnot: YP KEA kredi büyümesi, YP (sepet) kredi değişiminin bir yıllık dönemdeki sepet kur ortalaması çarpımı ile bulunan TL karşılığı toplamının 13 hafta önceki kredi bakiyesine oranı olarak hesaplanmaktadır.

Grafik IV.1.13: Diğer Ticari Kredi Büyümesi (13 Haftalık Yıllıklandırılmış, %)

Son Gözlem: 30.04.26

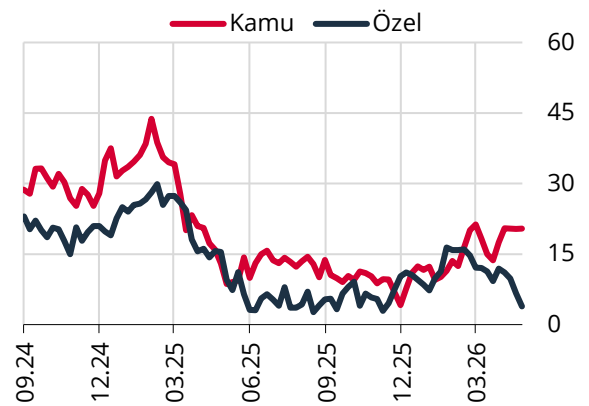
Özel bankaların TL ticari kredi büyümesi hızlanırken, YP kredilerde özel ve kamu bankalarının benzer büyüme oranlarına sahip olduğu görülmektedir.

Banka sahiplik yapısı ayrımında incelendiğinde, TL kredilerde 2026 yılbaşından bu yana özel bankaların arz iştahı dikkat çekmektedir. Kamu bankalarının 13 haftalık yıllıklandırılmış TL ticari kredi büyümesi yüzde 42 seviyesindeyken özel bankalar için bu gösterge yüzde 52 seviyesindedir (Grafik IV.1.14). YP kredilerde aralık ayından itibaren her iki banka grubunun büyüme trendleri birbirine yakınsamıştır (Grafik IV.1.15).

Grafik IV.1.14: TL Ticari Kredi Büyümesi (13 Haftalık Yıllıklandırılmış, %)

Kaynak: TCMB

Dipnot: DEK, YP kredilere dâhil edilmiştir. YP KEA kredi büyümesi, YP (sepet) kredi değişiminin 13 haftalık dönemdeki sepet kur ortalaması çarpımı ile bulunan TL karşılığı toplamının 13 hafta önceki kredi bakiyesine oranı olarak hesaplanmaktadır.

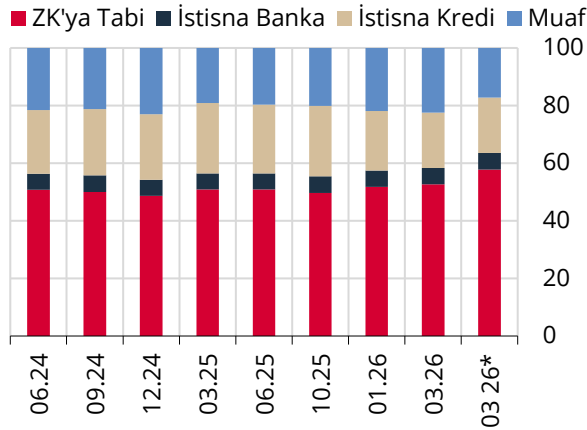
Grafik IV.1.15: YP Ticari Kredi Büyümesi (13 Haftalık Yıllıklandırılmış, KEA, %)

Son Gözlem: 30.04.26

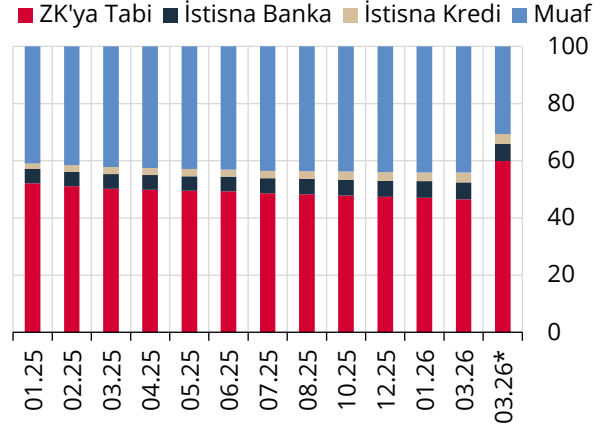
Kredi büyüme sınırına tabi kredilerin kapsamı genişletilmiştir.

Krediler için uygulanmakta olan büyüme kısıtları bağlayıcılığını korumaktadır. Büyüme kısıtı kapsamında olan krediler toplam kredilerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır (Grafik IV.1.16). Deprem bölgesi ve esnaf kredileri ile KMH'lere uygulanan muafiyetlerin sonlandırılmasıyla büyüme sınırına tabi kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 57,8'e yükselmiştir. Büyüme sınırına tabi kredi kapsamının genişlemesiyle toplam kredi büyümesinin bir miktar yavaşlayacağı değerlendirilmektedir. YP kredilere yönelik uygulanmakta olan büyüme limitlerinin de firmaların kur riski görünümünü destekleyici bir unsur olduğu değerlendirilmektedir. TL ticari kredi kompozisyonu incelendiğinde de büyüme kısıtı kapsamında bulunan kredilerin payı yaklaşık yüzde 60 seviyesindedir (Grafik IV.1.17).

Grafik IV.1.16: Toplam Kredilerin Dağılımı (% Pay)

Grafik IV.1.17: TL Ticari Kredilerin Dağılımı (% Pay)

Kaynak: TCMB

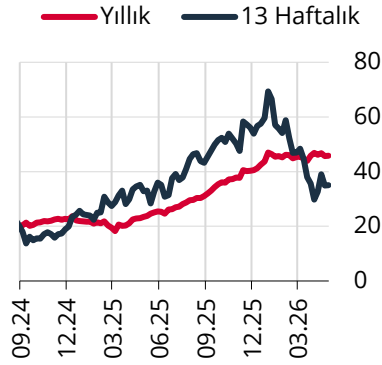
Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Büyüme oranlarının hesaplandığı sekiz haftalık zorunlu karşılık (ZK) yükümlülük tarihleri esas alınmıştır. İstisna banka ve kategoriler, büyüme kısıtından istisna tutulan bankaları, BKK'ı, konut kredilerini ve yapılandırılan kredileri ifade etmektedir. Diğer muaf krediler, deprem bölgesine kullandırılan kredilerle esnaf kredilerini (Hazine destekli esnaf kredileri hariç) ve büyüme sınırına tabi olmayan diğer kredileri ifade etmektedir.

*27.03.2026 tarihinde hesaplama döneminden itibaren deprem bölgelerine kullandırılan kredilerle esnaf kredileri (Hazine destekli esnaf kredileri hariç) ZK'ya tabi kredilere eklenmiştir.

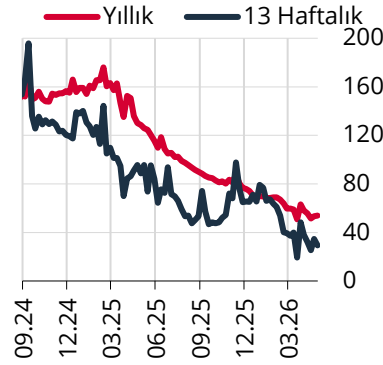
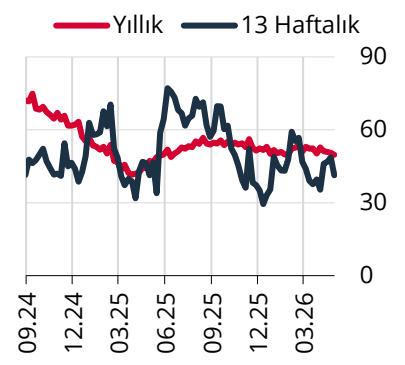
Bireysel kredi koşullarına yönelik ilave sıkılaştırıcı adımlar sonrasında bireysel kredi büyümesi yavaşlamaktadır.

2025 yıl sonunda yapılan ihtiyaç kredisi kampanyaları ve yine bu dönemde devreye alınan yapılandırmaların etkisiyle ihtiyaç kredisi büyümesi hızlanmıştır. Söz konusu etkilerin ortadan kalkmasıyla finansal koşullardaki sıkılığın ihtiyaç kredisi büyümesi üzerindeki etkileri gözlenmeye başlanmıştır. 2026 ilk çeyreğinden itibaren azalmaya başlayan ihtiyaç kredisi büyümesinde 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme yüzde 35'e gerilemiştir (Grafik IV.1.18). KMH büyüme oranları getirilen taksit ve limit kısıtlamalarına ek olarak, bu üründe limit artışlarına sınır uygulanması ile birlikte önemli ölçüde gerilemiştir (Grafik IV.1.19). Nitekim bu kredi grubunda, 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme oranı nisan ayında yüzde 30 seviyesinin altına gerilemiştir. BKK kullanımları borçlanma amacının yanı sıra ödeme aracı fonksiyonuyla da desteklenmektedir. Bununla birlikte, yılın ilk çeyreğindeki büyüme momentleri yıllık büyüme eğiliminde yavaşlamayı ima etmektedir (Grafik IV.1.20).

Grafik IV.1.18: KMH Hariç İhtiyaç Kredisi Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB

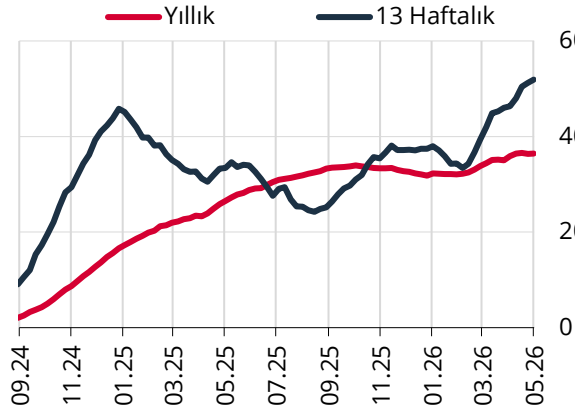
Dipnot: Yıllık serisi 12 aylık kredi büyümesini, 13 haftalık serisi ise yıllıklandırılmış 13 haftalık büyümeyi göstermektedir.

Grafik IV.1.19: KMH Büyümesi (%)**Grafik IV.1.20: BKK Büyümesi (%)**

Son Gözlem: 30.04.26

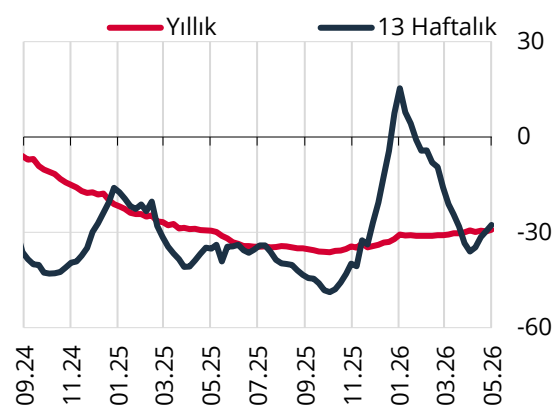
Konut kredisi büyümesi hızlanırken taşıt kredileri daralmaya devam etmektedir.

Konut kredi faizlerinde süregelen gerileme, konut kredisi yıllık büyümesindeki artışı desteklemektedir (Grafik IV.1.21). Öte yandan, BDDK'nın konut kredilerine ilişkin son düzenlemesini takiben konut kredisi talebinde belirgin bir canlanma gözlenmiştir. Kredi değer oranında birinci ve ikinci el konut ayrımının kaldırılması, konut kredisi talebini artıran başlıca unsur olmuştur. Yakın dönemdeki kredi kullandırmalarının önemli bir bölümünün ikinci el konut alımlarına yönelik olduğu görülmektedir. Bununla birlikte konut kredilerinin toplam krediler ve GSYİH payında son yıllarda yaşanan belirgin gerileme de dikkate alındığında büyüme oranındaki artışta düşük bazın da etkili olduğu not edilmelidir. Taşıt kredilerinde uygulanmakta olan büyüme kısıtı ve kredi değer oranındaki tutar limitlerinin oldukça düşük seviyelerde kalması, bu kredilerdeki daralmada belirleyici olmaya devam etmektedir (Grafik IV.1.22).

Grafik IV.1.21: Bankacılık Sektörü Konut Kredisi Büyümesi (%)

Kaynak: TCMB

Dipnot: Yıllık serisi 12 aylık kredi büyümesini, 13 haftalık serisi ise yıllıklandırılmış 13 haftalık büyümeyi göstermektedir. Taşıt kredileri bankacılık sektörü ve finansman şirketlerinin bireysel taşıt kredisidir.

Grafik IV.1.22: Bankacılık Sektörü Taşıt Kredisi Büyümesi (%)

Son Gözlem: 30.04.26

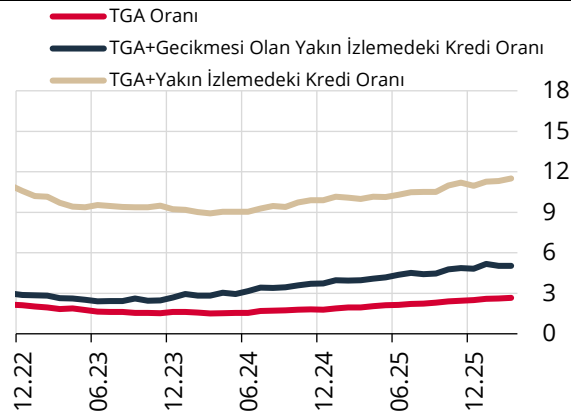
IV.1.2 Kredi Riski Gelişmeleri

Bankacılık sektörünün aktif kalitesi göstergelerinde hızı yavaşlamakla birlikte kademeli yükseliş devam etmektedir.

Toplam TGA oranı son bir yılda 70 bp artarak yüzde 2,65'e, TGA ve yakın izlemedeki kredilerin toplam brüt kredilere oranı 152 bp artarak yüzde 11,5'e yükselmiştir. TGA'ya dönüşme potansiyeli açısından önem arz eden gecikmesi olan yakın izlemedeki krediler ile TGA'ların brüt kredilere oranı ise yüzde 5 düzeyinde yataylaşmıştır (Grafik IV.1.23).

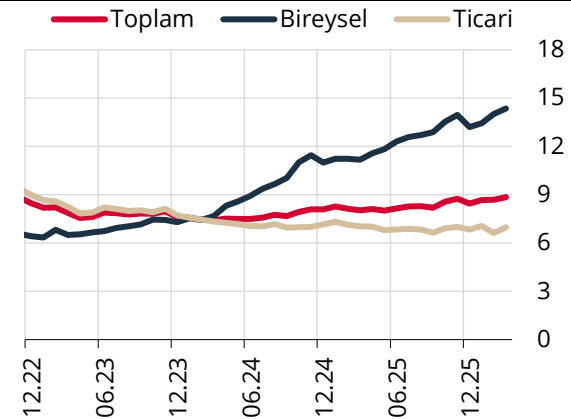
TGA oranlarındaki gelişim bireysel ve ticari kredi alt türleri bazında incelendiğinde, bireysel ve ticari kredi TGA oranlarındaki ayrışmanın devam ettiği görülmektedir (Grafik IV.1.24). Mayıs ayı itibarıyla yüzde 4,3 seviyesine gelen bireysel kredi TGA oranı tarihsel ortalamasının üzerine yükselmiş, ardından yatay bir görünüm kazanmıştır. Buna karşın, ticari krediler genel eğilimden olumlu yönde ayrılmaya devam etmiş ve ticari kredi TGA oranı yüzde 2,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bireysel kredilerdeki risk artışı yakın izlemedeki kredilerde de belirgindir (Grafik IV.1.25). 2026 yılının ilk çeyreğinde yakın izlemedeki bireysel kredilerin oranı artış eğilimini sürdürmüştür. Bu gelişmede, BDDK tarafından ihtiyaç kredileri ve BKK'lara yönelik devreye alınan yapılandırma imkânı sonrasında yakın izlemede sınıflandırılan yapılandırılmış kredi bakiyesinde gözlenen artış önemli rol oynamaktadır. Halihazırda gecikmesi olan teminatsız bireysel kredilerin yapılandırılması sonucunda, gecikmedeki bireysel kredi oranı bir miktar gerilemiştir. Gecikmesi olan ticari kredi oranındaki düşük seviye korunmaktadır (Grafik IV.1.26).

Grafik IV.1.23: Aktif Kalitesi Görünümü (%)

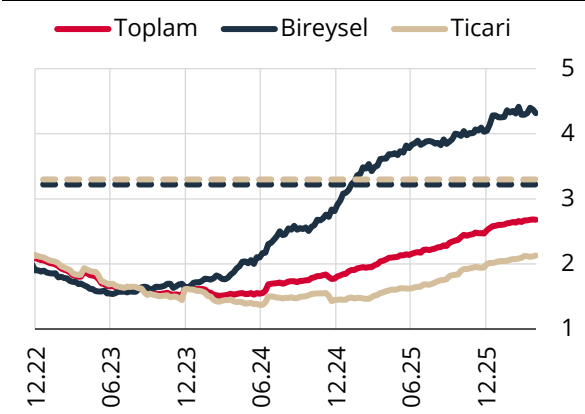
Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Aktif kalitesi göstergeleri brüt kredilere oranlanmıştır.

Grafik IV.1.25: Yakın İzlemedeki Kredilerin Oranı (%)

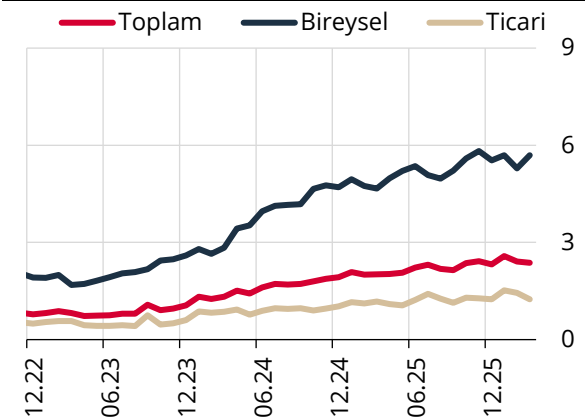
Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Seriler, yakın izlemedeki kredilerin brüt kredilere oranını göstermektedir.

Grafik IV.1.24: TGA Oranları (%)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 01.05.26
Dipnot: Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2012-2022 dönemi ortalamasını göstermektedir.

Grafik IV.1.26: Gecikmesi Olan Yakın İzlemedeki Kredilerin Oranı (%)

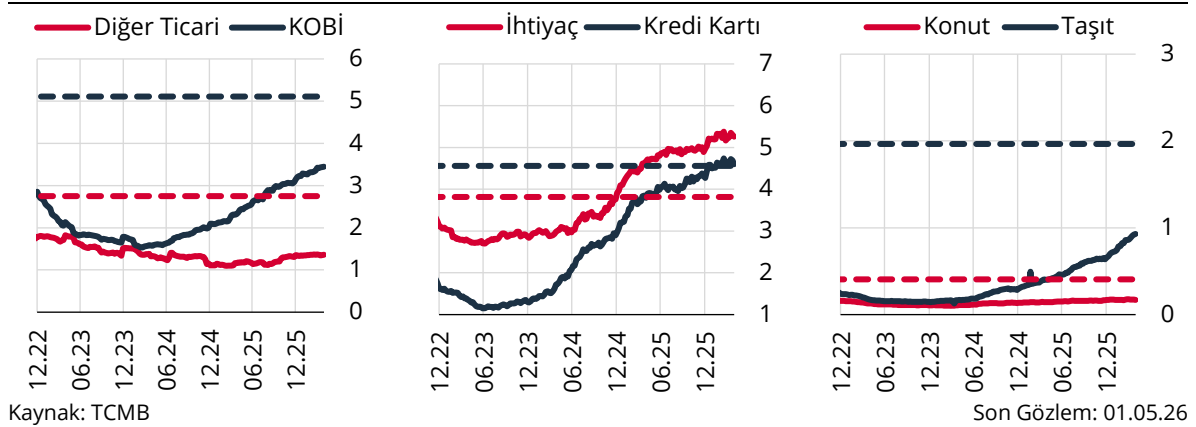

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Seriler, gecikmesi olan yakın izlemedeki kredilerin brüt kredilere oranını göstermektedir.

Ticari kredilerde TGA artışı KOBİ segmentinde öne çıkarken bireysel kredi TGA artışı büyük ölçüde ihtiyaç kredileri ve BKK kaynaklıdır.

Mayıs ayı itibarıyla KOBİ TGA oranı artmaya devam ederek yüzde 3,4 düzeyinde gerçekleşirken, kurumsal ve büyük firmaların bulunduğu diğer ticari kredilerde bu oran yüzde 1,4 seviyesinde kalmıştır (Grafik IV.1.27). KOBİ TGA oranı gözlenen artışa rağmen tarihsel ortalamasının altındadır. Bireysel kredilerde ise teminatsız krediler ön plana çıkmakta ve ihtiyaç kredisi ile BKK TGA oranlarının artış eğilimi sürmektedir. 2025 yılının başında tarihsel ortalamasının üzerine yükselen ihtiyaç kredisi TGA oranında yükseliş eğilimi devam etmektedir. BKK TGA oranı ise yüzde 4,6 seviyesine yükselerek tarihsel ortalamasına ulaşmıştır. Bununla birlikte, ihtiyaç kredisi ve BKK'ya yönelik yapılandırma imkânı sağlayan düzenlemeler ile TGA oranlarının artış hızı yavaşlamıştır. Konut ve taşıt kredisinde TGA oranlarının düşük olmasında, ilgili kredilerdeki ipotek ve rehin ile sağlanan yüksek teminat önemli rol oynamaktadır.

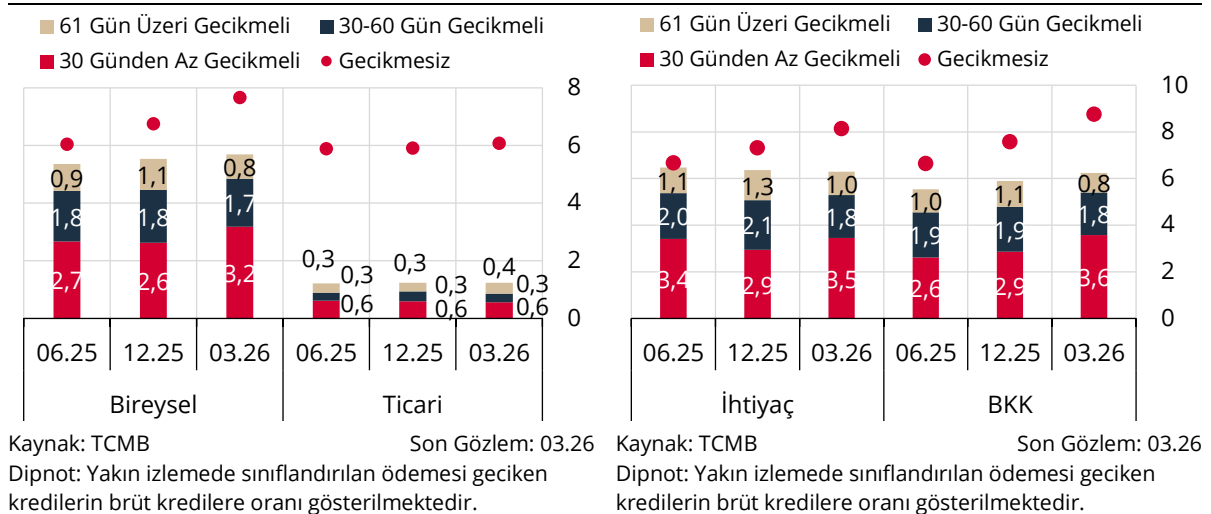
Grafik IV.1.27: Kredi Türü Kırılımında TGA Oranları (%)

Yakın izlemedeki krediler ağırlıklı olarak gecikmesi olmamasına rağmen riskliliğinde artış gözlenen kredilerden oluşmaktadır.

Yakın izleme sınıfında yer alan krediler incelendiğinde, bu kredilerin önemli bir bölümünün gecikmesi olmayan kredilerden oluştuğu görülmektedir (Grafik IV.1.28). TFRS-9 uyarınca bankalar gecikmesi bulunmayan ancak kredi riskinde kayda değer artış gözlenen kredileri söz konusu sınıf altında takip edebilmektedir. Gecikmesi olan kredilerin gecikme gün sayılarına bakıldığında ise bireysel kredilerde 60 gün üzeri gecikme sınıfında yer alan kredi payının yüzde 0,8 düzeyinde olduğu görülmektedir. İhtiyaç kredisi ve BKK'da benzer görünüm izlenmekte olup önemli bir bölümü 30 günden az gecikme gün sayısından oluşmaktadır. Ticari kredilerde ise gecikmesi olan yakın izlemedeki kredilerin payı düşük seviyelerde kalmaya devam etmektedir.

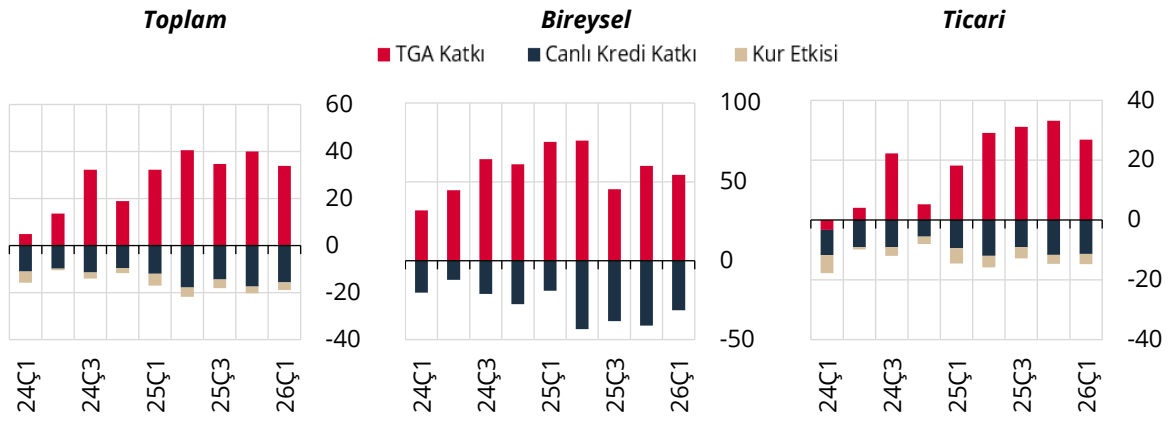
Grafik IV.1.28: Yakın İzlemedeki Kredilerin Kompozisyonu (%)

TGA oranındaki artışta TGA bakiyesi kaynaklı etki zayıflamıştır.

TGA oranının gelişiminde yeni TGA katkısı ile birlikte canlı kredilerin seyri ve YP krediler özelinde kur etkisi belirleyici olmaktadır. Bireysel kredilerde 2025 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla yeni TGA bakiye katkısı zayıflamıştır (Grafik IV.1.29). Söz konusu gelişimde ihtiyaç kredisi ve kredi kartlarına yönelik devreye alınan yapılandırma düzenlemelerinin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Benzer şekilde limit düzenlemelerinin ilerleyen dönemde TGA artışını sınırlandırabileceği değerlendirilmektedir. Ek olarak, geçmiş dönemlere kıyasla 2026 yılının ilk çeyreğinde bireysel kredilerin büyüme hızındaki yavaşlamaya bağlı olarak canlı kredi katkısı gerilemiştir. Ticari kredilerde TGA bakiye artışı ilk çeyrekte yavaşlamıştır.

Grafik IV.1.29: TGA Oranı Değişimine Katkıları (3 Aylık Toplam Katkılar, bp)

Kaynak: TCMB

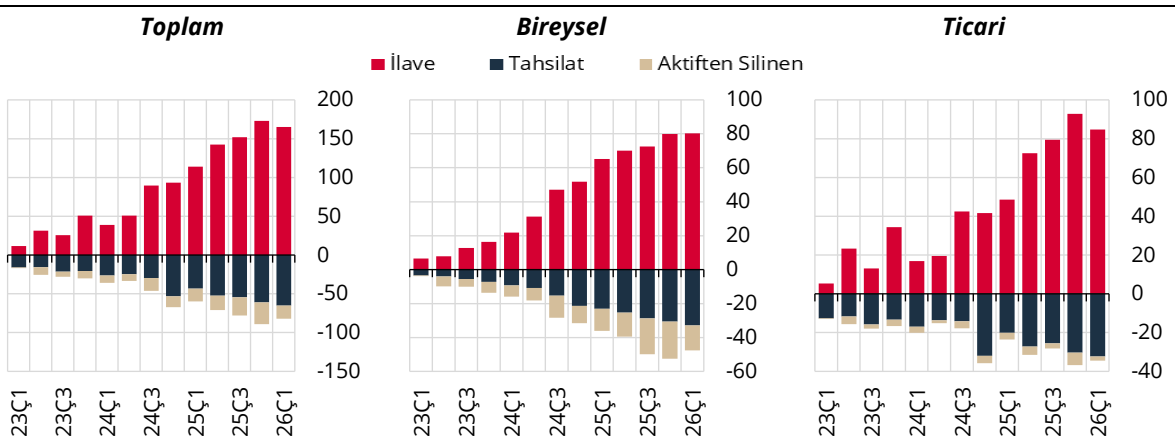
Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Katkı kalemleri ilgili 3 aylık toplam katkı tutarı kullanılarak hesaplanmıştır. Yöntemle ilgili detaylar için bkz. 2018 Kasım Finansal İstikrar Raporu, Kutu IV.1.1.

TGA bakiye artışının yavaşlamasında ilave TGA tutarındaki yavaşlama ile tahsilatlardaki yükseliş etkili olmuştur.

2026 yılının ilk çeyreğinde yeni TGA ilaveleri, önceki çeyreğe göre 7,6 milyar TL azalarak 165 milyar TL seviyesine gerilerken, tahsilat ve aktiften silinen tutarlar 82 milyar TL civarında gerçekleşmiştir. Bu tablo, TGA'ya girişlerin çıkışlara kıyasla daha yüksek kaldığını teyit etmektedir. Son dönemde ticari kredilerde tahsilat tutarı 32,3 milyar TL, ilave TGA tutarı ise 84,8 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ise bireysel krediler içinde aktiften silinen tutarın 14,7 milyar ve tahsilat tutarının 33 milyar TL seviyesinde gerçekleşmesi, yaklaşık 80 milyar TL ilave TGA tutarını sınırlamıştır (Grafik IV.1.30).

Grafik IV.1.30: TGA Hareketlerinin Bileşenleri (milyar TL)

Kaynak: TCMB

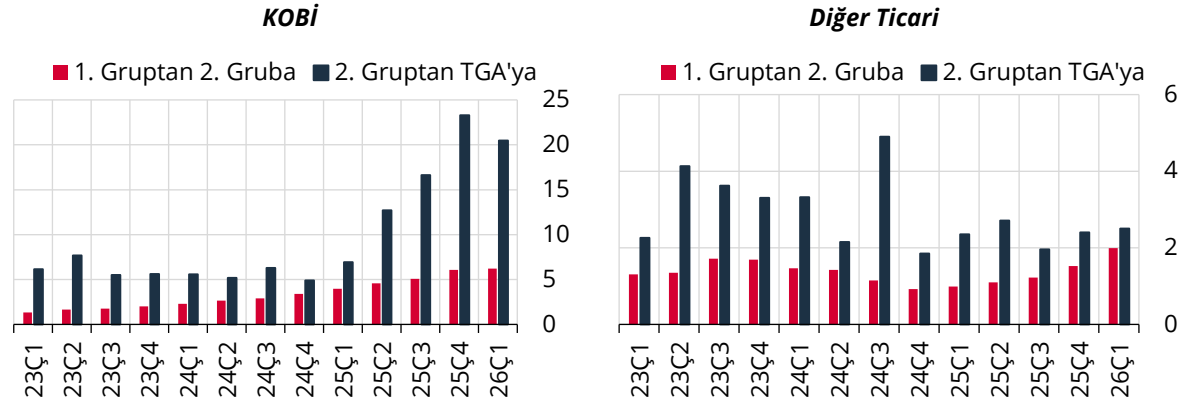
Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Tahsilat ve ilave serilerinde üç aylık toplamlar verilmektedir. İlave; yeni ilave TGA'dan, canlı kredilere geçen tutar çıkarılarak hesaplanmaktadır.

Kredi grupları arasındaki geçiş oranları, KOBİ'lerde yakın izlemeden TGA'ya geçişin hızlandığına işaret etmektedir.

Aktif kalitesine ilişkin öncü gösterege olarak hesaplanan kredi grupları arası geçiş oranları geçmiş dönemde birinci grupta olan kredinin yakın izlemeye, yakın izlemeye olan kredinin ise TGA'ya geçişini bir önceki yıl bakiyesine oransal olarak göstermektedir. KOBİ kredilerinde canlı kredilerden yakın izlemedeki kredilere geçiş oranı 2025 yılında kademeli bir şekilde artarken, 2026 yılının ilk çeyreğinde artış hızı yavaşlamıştır. Yakın izlemede yer alan kredilerin TGA'ya geçiş oranı ise 2025 yılının ikinci yarısında kayda değer ölçüde yükseldikten sonra 2026 yılının ilk çeyreğinde bir miktar gerilemiştir (Grafik IV.1.31). Diğer ticari kredilerde gruplar arası geçişlerde belirgin bir artış gözlenmemektedir. Bu gelişmeler, KOBİ kredilerinde önümüzdeki döneme ilişkin aktif kalitesi risklerinin canlılığını koruyabileceğine işaret etmektedir.

Grafik IV.1.31: Kredi Grupları Arası Geçiş Oranları (%)

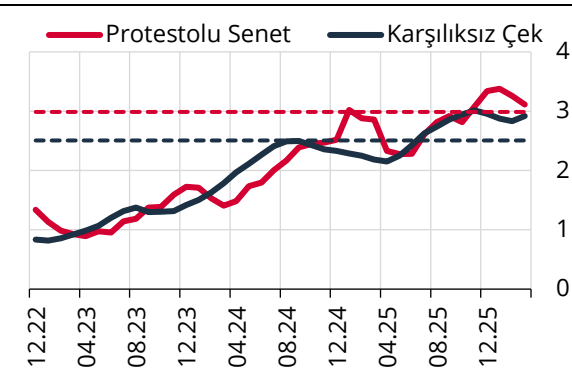
Kaynak: TCMB

Dipnot: 1. gruptan 2. gruba geçiş oranı bir yıl önce 1. gruptayken 2. gruba geçiş yapan kredi tutarının bir yıl önceki 1. grup kredi bakiyesine oranı olarak; 2. gruptan TGA'ya geçiş oranı bir yıl önce 2. gruptayken TGA grubuna geçiş yapan kredi tutarının bir yıl önceki 2. grup kredi bakiyesine oranı olarak hesaplanmıştır. İlgili işletmenin başlangıç dönemindeki sınıfı baz alınmıştır.

Reel sektörün ticari borç ve tahvil geri ödeme performansına ilişkin göstergelerde sınırlı bir bozulma görülmektedir.

Firmalar arası ticari ödeme performansına ilişkin göstergeler incelendiğinde, protestolu senet ve karşılıksız çek oranlarının tarihsel ortalamalarına yakın seyrettiği görülmektedir (Grafik IV.1.32). Mart ayı itibarıyla söz konusu oranlar sırasıyla yüzde 3,1 ve yüzde 2,9 düzeyinde gerçekleşmiştir. Öte yandan, büyük firmalar için alternatif bir finansman kanalı olan tahvil borçlarının geri ödeme performansında önemli bir bozulma gözlenmemektedir (Grafik IV.1.33). İtfası geciken tahvil oranı uzun süre yüzde 1 seviyesinin altında seyrettikten sonra 2026 yılında bir miktar yükselmiş ve yüzde 1,2 olarak gerçekleşmiştir.

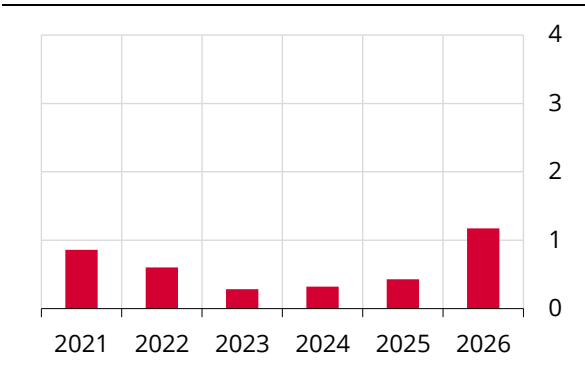
Grafik IV.1.32: Protestolu Senet ve Karşılıksız Çek Oranı (3 Aylık HO, %)

Kaynak: TCMB

Dipnot: Seriler protestolu senetlerin tahsile alınan ticari senetlere oranını ve karşılıksız işlem yapılan çeklerin bankalara ibraz edilen toplam çeklere oranını göstermektedir. Oranlar ilgili senet ve çeklerin adedi kullanılarak hesaplanmıştır. Kesikli çizgiler ilgili serilerin 2014-2022 dönemi ortalamasını göstermektedir.

Grafik IV.1.33: İtfası Gecikmiş Tahvil Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Dipnot: TL cinsinden ihraç edilen tahviller içinde, ödemesi geciken tahvillerin ihraç tutarının, toplam ihraç tutarına oranıdır. YP cinsinden ihraç edilen tahvillerde gecikme bulunmamaktadır. 3 Nisan 2026 son gözlem tarihidir.

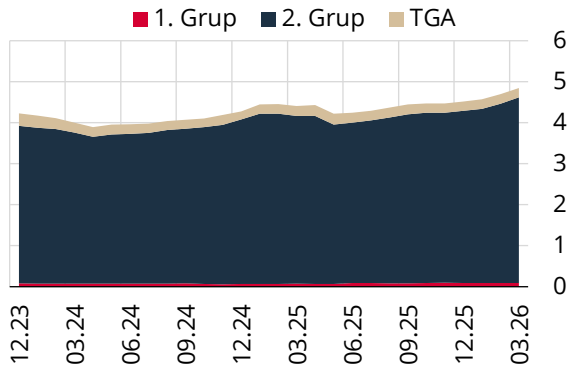
Yapılandırılan kredi oranları, teminatsız bireysel kredilere yönelik sağlanan yapılandırma imkânları ile yükselmiştir.

Yapılandırılan kredilerin önemli bir bölümünün yakın izlemede yer alan kredilerden oluştuğu görülmektedir (Grafik IV.1.34). Tüm kredi grupları bazında yapılandırılan kredi oranları uzun süredir yataya yakın bir seyir izlerken 2025 yılının ikinci yarısından itibaren yapılandırılan kredi oranı bir miktar artmıştır. Bu artışta hem ihtiyaç kredileri hem de BKK borçlarına yönelik yapılandırma imkânlarının etkili olduğu değerlendirilmektedir.

TGA'lar için ayrılan karşılıkların oranı bir miktar artarken bu oran tarihsel ortalamasının üzerinde kalmaya devam etmektedir.

Bankacılık sektörü, olası kayıplara karşı ihtiyatlı duruşunu yansıtan yüksek karşılık oranlarını korumaktadır (Grafik IV.1.35). Son dönemdeki yapılandırılan krediler sonrası çözülen karşılıklara bağlı olarak TGA hariç kredi karşılık oranları sınırlı bir gerileme göstermiştir. Buna bağlı olarak; yakın izlemedeki kredilerde ve yakın izlemede olup yapılandırılmış kredilerde karşılık oranları sırasıyla yüzde 12 ve 16 seviyelerinde gerçekleşmiştir. TGA sınıfındaki krediler için ayrılan karşılık oranları ise tarihsel ortalamasının üzerinde seyretmeye devam etmiş ve yüzde 82 düzeyinde kalmıştır. Bu görünüm, bankaların aktif kalitesine karşı riskleri dikkate alarak temkinli karşılık politikalarını sürdürdüğüne ve olası kayıplara karşı bilanço tamponlarını güçlü tutmaya devam ettiğine işaret etmektedir.

Grafik IV.1.34: Yapılandırılan Kredi Oranları (%)

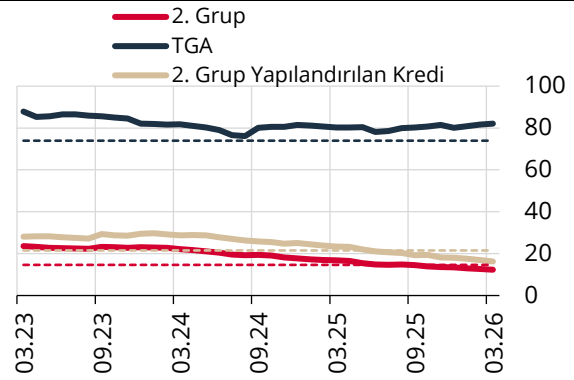

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Seriler yapılandırılan kredilerin brüt kredilere oranını göstermektedir. 1. Grup standart nitelikli krediler, 2. Grup yakın izlemedeki krediler altında izlenen yapılandırılmış kredilerin oranını ifade etmektedir.

Grafik IV.1.35: Kredi Karşılık Oranları (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Kredi karşılık oranı, ilgili gruptaki kredinin beklenen zarar karşılığının o gruptaki kredi tutarına oranını ifade etmektedir. Kesikli çizgiler ilgili serinin 2018-2023 ortalamasını göstermektedir.

Kutu IV.1.I: Altın Fiyat Hareketlerinin Kredi Koşullarına Yansıması

Özet: Bu çalışma, Türkiye’de hanehalkı tasarruflarında önemli yer tutan altın ve kıymetli maden hesaplarının bankacılık sistemi üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu çerçevede, çalışmada altın fiyatlarındaki artışın banka bilançoları ve yabancı para kredi arzı kanalı üzerindeki etkilerine odaklanılmaktadır. Bulgular, 2023 Eylül sonrası altın fiyatlarındaki yükselişle birlikte kıymetli maden fonlama payı yüksek bankaların döviz likiditesinin arttığını, bu bankaların diğer bankalara kıyasla YP firma kredi büyümesinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Mikro kredi verileriyle firma talebi, firma riskliliği ve banka-firma ilişkileri kontrol edilerek elde edilen sonuçlar, altın fiyat şoklarının yalnızca hanehalkı servet etkisiyle değil, banka bilançosu ve kredi arzı kanalıyla da reel ekonomi ve finansal istikrar üzerinde etkili olabileceğine işaret etmektedir.

Giriş

Türkiye’de hanehalkı tasarruf araçları arasında önemli bir yere sahip olan altının ve genel olarak kıymetli maden hesaplarının bankacılık sistemi yükümlülükleri içindeki payı son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Bu gelişmede uluslararası piyasalarda altın fiyatlarındaki yükseliş ile birlikte bu hesaplara artan ilginin de etkisi bulunmaktadır. Altın fiyatlarındaki yükselişin birkaç kanaldan makroekonomik etkileri bulunmaktadır. Bunlardan biri, altın fiyatlarındaki hızlı artışın servet etkisi ile konut ve otomobil piyasalarında talep artışına yol açması, konut ve otomobil satışlarını artırmasıdır (Çolak ve Şamcı, 2026). Öte yandan literatürde, emtia fiyat şoklarının kredi piyasalarına etkileri ağırlıklı olarak yerel gelir artışları, firma nakit akımları veya makroekonomik aktivite kanalları üzerinden incelenmektedir (ör. Agarwal ve diğ., 2017; Beck, 2011). Banka kredi kanalı literatürü ise banka bilanço yapısının kredi arzı üzerindeki belirleyici rolünü vurgulamaktadır (Kashyap ve Stein, 2000; Gambacorta, 2005). Bu kutuda kıymetli maden fiyat hareketinin banka bilançoları üzerinden firma kredilerinde oluşturduğu etkiler, bankalar arası kıymetli maden hesap dağılımındaki farklılaşmalar ve kredi işlem seviyesinde mikro veriler kullanılarak analiz edilmektedir. Bu yönüyle çalışma, kıymetli maden fiyat artışlarının hanehalkı bilançoları üzerinden servet etkisinin yanı sıra banka bilançosu ve kredi arzı kanalı üzerinden finansal istikrar ve reel ekonomi üzerinde de yansımaları olabileceğini göstermektedir.

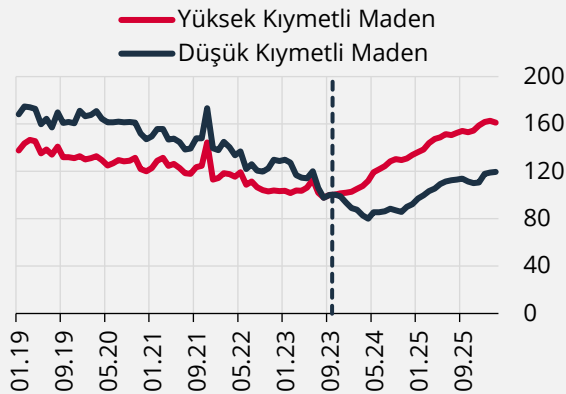
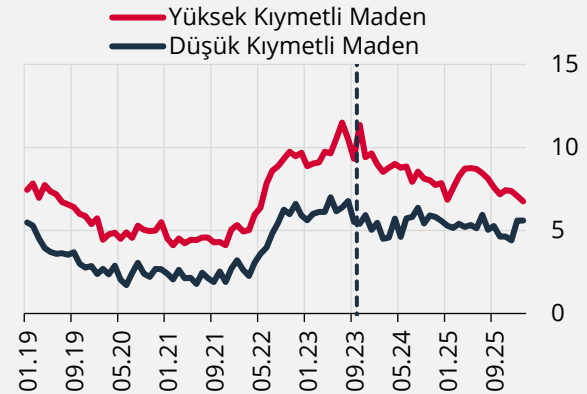
Bankacılık sektörünün altın yükümlülüklerindeki artışın bilanço kalemleri üzerindeki etkileri 2023 Eylül ve 2026 Mart ayı bilançoları karşılaştırılarak gözlemlenebilmektedir (Tablo 1). İki dönem arasında altın mevduatındaki yükselişe bağlı olarak altın cinsinden yükümlülükler 26,2 milyar ABD dolarından 93,3 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Diğer yandan iki dönem arasında bankacılık sektörünün altın cinsinden bilanço içi varlıkları ise 14,5 milyar ABD dolarından 51 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Söz konusu artışta Merkez Bankasından ve bankalardan alacaklar kalemleri öne çıkmaktadır. Dolayısıyla sektörün altın hesaplarındaki artışa karşın altın cinsi aktif oluşumu daha sınırlı kalmıştır. Bankalar bilanço içi işlemlerde altın pozisyon açığını bilanço dışı işlemlerle dengelemiştir. Bilanço dışı net pozisyon 11,6 milyar ABD dolarından 46,2 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Bilanço dışı pozisyondaki bu değişim önemli ölçüde bankaların spotta altın verip döviz likiditesi elde ettiği swap işlemlerinden (net 37,3 milyar ABD doları) kaynaklanmıştır. Özetle, bankalar bilanço dışı işlemlerle altın pozisyonlarını denkleştirirken bu işlemler yoluyla döviz likiditesi elde etmiştir.

Tablo IV.1.1.1: Bankacılık Sektörü Altın Bilançosu (Milyar ABD Doları)

	Varlıklar			Yükümlülükler			
	Eylül 2023	Mart 2026	Fark		Eylül 2023	Mart 2026	Fark
Nakit Değerler	0,6	4,3	3,6	Mevduat	26,2	93,3	67,1
Merkez Bankasından Alacaklar	7,4	31,3	23,9	Diğer	0,3	1,6	1,2
Bankalardan Alacaklar	1,1	6,3	5,2				
Menkul Değerler	4,5	7,2	2,6				
Krediler	0,9	1,9	1,1				
Diğer	0,0	0,1	0,0				
Toplam Aktif	14,5	51,0	36,5	Toplam Pasif	26,5	94,8	68,3
Bilanço İçi Pozisyon					-12,0	-43,8	-31,8
Swap	12,3	53,4	41,1	Swap	0,3	4,1	3,9
Forward	0,0	0,3	0,3	Forward	0,3	2,1	1,8
Opsiyon	0,2	1,4	1,2	Opsiyon	0,3	1,8	1,5
Futures ve Taahhütler	0,8	2,7	1,8	Futures ve Taahhütler	0,9	3,5	2,6
Toplam Uzun	13,4	57,8	44,4	Toplam Kısa	1,8	11,5	9,8
Bilanço Dışı Pozisyon					11,6	46,2	34,6
Altın Net Genel Pozisyon					-0,3	2,4	2,7

Dipnot: Varlıklar altında yer alan bilanço dışı işlemler ilgili kalemlerin uzun (long) pozisyon, yükümlülükler altında yer alan bilanço dışı işlemler ise ilgili kalemlerin kısa (short) pozisyon toplamalarını göstermektedir.

Altın fiyatındaki yükselişin başlangıcı olarak 2023 Eylül dönemi baz alındığında, fonlama kompozisyonunda yüksek oranda kıymetli maden hesabı bulunan bankaların YP kredi büyümelerinin düşük kıymetli maden oranına sahip olan bankalara göre daha yüksek gerçekleştiği görülmektedir (Grafik IV.1.1.1). Bu gelişmenin altın fiyatlarındaki artış sonrası bankaların güçlenen döviz likidite pozisyonları ile ilişkili olabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, kıymetli maden hesap payı yüksek olan bankaların ABD doları cinsi kredi faizleri 2023 eylül sonrası dönemde aşağı yönlü hareket ederken düşük kıymetli maden hesap oranına sahip bankaların faizleri göreceli yatay seyir izlemiştir (Grafik IV.1.1.2). Bir sonraki bölümde, bankaların kıymetli maden hesaplarındaki farklılaşmanın YP kredi büyümelerine ve faizlerine etkisi işlem seviyesinde kredi mikro verileri kullanılarak analiz edilmektedir.

Grafik IV.1.1.1: YP Kredi Gelişimi (%)**Grafik IV.1.1.2: ABD Doları Cinsi Kredi Faizleri (%)**

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Yüksek kıymetli madene sahip bankalar, Eylül 2023 itibarıyla 33 mevduat bankası grubunda medyan değer üzerinde kıymetli maden cinsi fonlama/toplam fonlama oranına sahip bankalar olarak belirlenmiştir. Önceki ve sonraki farklı dönemlere ait kıymetli maden oranları göz önüne alındığında da grafiklerde görülen ayrışmaların korunduğu gözlemlenmiştir. YP kredi ABD doları karşılığı gelişimi 2023 Eylül = 100 varsayılarak hesaplanmıştır.

Model ve Bulgular

$$\text{Log Kredi}_{ibt} = \beta \text{Yüksek Kıymetli Maden}_{b,2023Q3} * \text{Dönem}_t + \mu_{it} + v_{ib} + \varepsilon_{ibt}$$

Log Kredi_{ibt} değişkeni, i firmasının b bankasından t döneminde kullanmış olduğu YP cinsinden ABD doları karşılığı kredi bakiyesini temsil etmektedir. Alternatif bağımlı değişken olarak ABD doları cinsi kredi faizi seviyesi modelde kullanılmaktadır. $\text{Yüksek Kıymetli Maden}_{b,2023Q3}$ değişkeni 2023 yılı eylül sonu itibarıyla kıymetli maden fonlamasının toplam fonlama içindeki payı medyanın üzerinde olan bankalar için 1 diğer bankalar için 0 değerini almaktadır. Dönem_t değişkeni 2023 eylül ayından sonraki dönemi temsil etmekte olup, bu tarihten sonraki gözlemler için 1, öncesi için 0 değerini almaktadır. μ_{it} terimi firma*zaman sabit etkiyi, v_{ib} terimi ise firma*banka sabit etkiyi ve ε_{ibt} terimi ise hata terimini ifade etmektedir. Hata terimleri banka düzeyinde kümelenmiştir. Veriler aylık frekansta 2022 ocak – 2026 mart dönemini kapsamaktadır.

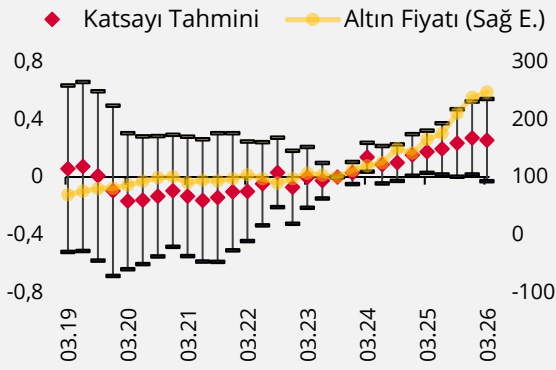
Modellerde kullanılan firma*zaman sabit etkileri, firmalara belirli bir döneme özgü olarak ortaya çıkan ve tüm kredi ilişkilerini eşanlı etkileyebilecek gözlemlenemeyen talep, risk, likidite veya bilanço koşulları gibi faktörleri kontrol altına almaktadır. Böylece aynı firmanın aynı dönemde farklı bankalarla gerçekleştirdiği işlemler karşılaştırılmaktadır. Firma*banka sabit etkileri ise firma ile banka arasındaki zaman içinde değişmeyen ilişki özelliklerini kontrol etmektedir. Bu kapsamda uzun dönemli müşteri ilişkileri, ilişki bankacılığı dinamikleri, firma banka ilişkisine özgü risk değerlendirme pratikleri, teminat yapıları, operasyonel yakınlık ve kalıcı kredi tahsis davranışları modelden ayrıştırılmaktadır. İki sabit etkinin birlikte kullanılması sayesinde tahminler, aynı ayda iki farklı bankadan YP kredi bakiyesi bulunan bir firmaya bankaların uyguladığı YP kredi standartlarındaki farklılaşmayı dikkate almaktadır. Böylece firma talebi ve kalıcı firma-banka ilişki özelliklerinden kaynaklanabilecek sapmalar önemli ölçüde sınırlandırılmaktadır.

Tablo IV.1.1.2: Ampirik Bulgular

Değişkenler	Model 1	Model 2	Model 3
	Likidite Durumu	YP Kredi Bakiyesi	ABD Doları Kredi Faizi
Dönem * Yüksek Kıymetli Maden	0,0549** (0,0205)	0,208* (0,1091)	-0,402** (0,1487)
Gözlem Sayısı	1.597	1.177.393	108.317
R ²	0,6270	0,9178	0,9693
Banka Sabit Etkisi	Evet		
Zaman Sabit Etkisi	Evet		
Firma*Banka Sabit Etkiler		Evet	Evet
Firma*Zaman Sabit Etkiler		Evet	Evet

Dipnot: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyesinde istatistiki anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo IV.1.1.2'de verilen ampirik bulgular, küresel altın/kıymetli maden fiyat şokunun bankaların fonlama kompozisyonu üzerinden YP kredi arzını genişlettiğine işaret etmektedir. İlk sütunda (Model 1) banka bazında yürütülen ve banka, zaman sabit etkileri ayrı ayrı kontrol edilen regresyonda bağımlı değişken YP likidite/toplam oranını temsil etmektedir. Model 1 sonuçları, fonlamada yüksek kıymetli maden oranına sahip bankaların YP likiditesinin 2023 Eylül sonrası dönemde diğer bankalara göre daha fazla arttığını göstermektedir. YP firma kredilerine ilişkin sonuçlar ise (Model 2 ve 3) 2023 Eylül sonrası dönemde fonlamada yüksek kıymetli maden oranına sahip bankaların diğer bankalara göre YP kredilerini yüzde 21 oranında artırdığını, ABD doları cinsi döviz kredilerini 0,4 yüzde puan daha uygun maliyetle kullandıklarını göstermektedir.

Grafik IV.1.1.3: YP Kredi Olay Analizi Yaklaşımı (Çeyreklik)

Kaynak: TCMB

Dipnot: Olay analizi modeli baz model ile aynı esasa dayanmaktadır:

$$\text{Log Kredi}_{ibt} = \sum_k \beta_k \text{Yüksek Kıymetli Maden}_{b, 2023Q3} \times \text{Çeyreklik Dönem}_k + \mu_{it} + v_{ib} + \varepsilon_{ibt}$$

2019Ç1-2026Ç1 dönemine ait 29 çeyrek için ayrı ayrı kukla değişkenler *Yüksek Kıymetli Maden_{b, 2023Q3}* değişkeni ile çarpılarak etkileşim katsayıları tahmin edilmiştir. Regresyon sonuçları 2023Ç3 çeyreği dışlanarak bu dönemi baz alan elde edilmektedir. Katsayı tahminleri yüzde 95 güven aralığı üst ve alt sınırları ile birlikte gösterilmektedir. Altın fiyatları ABD doları karşılığı 2023Ç3=100 olarak gösterilmekte, sağdaki grafikte ters eksenle verilmektedir.

Altın fiyat şoklarının kredi piyasalarına etkilerinin zaman içerisindeki dinamik görünümünü incelemek amacıyla, temel regresyon spesifikasyonu olay analizi yaklaşımıyla genişletilmiştir. Bu yaklaşım, yüksek kıymetli maden fonlamasına sahip bankaların kredi miktarı ve fiyatlamasında diğer bankalardan hangi dönemde ve ne ölçüde ayrıştığını zaman boyutunda izlemeye imkân sağlamaktadır. Grafik IV.1.1.3 ve Grafik IV.1.1.4'te olay analizi bulguları yer almaktadır. Grafik IV.1.1.3'te, 2023 öncesi dönemde anlamlı bir ön eğilim gözlenmezken, altın fiyatlarındaki hızlanmayı takiben yüksek kıymetli maden fonlamasına sahip bankaların YP kredi bakiyelerini diğer bankalara göre daha güçlü artırdığı görülmektedir. Benzer şekilde Grafik IV.1.1.4 aynı dönemde kıymetli maden fonlaması güçlü bankaların ABD doları cinsi kredi faizlerini diğer bankalara kıyasla daha fazla düşürdüğünü göstermektedir. Etkilerin eş zamanlı gerçekleşmesi, bulguların banka bilançosu kaynaklı bir kredi arzı genişlemesine işaret ettiği değerlendirilmesini desteklemektedir.

Analiz sonuçları, altın fiyat şoklarının Türkiye'de bankacılık sistemi üzerinden YP kredi arzını etkileyebildiğini göstermektedir. Bulgular, fonlamasında yüksek kıymetli maden oranına sahip bankalarda altın fiyat artışlarının döviz likiditesini artırdığını ve bunun YP ticari kredi arzına yansıdığını ortaya koymaktadır. Mikro veriler kullanılarak kredi talebi, firma riskliliği ve kalıcı ilişki bankacılığı unsurları ayrıştırılmış olarak elde edilen sonuçlar arz yönlü bir bilanço kanalına işaret etmektedir. Çalışma bu yönüyle, altın fiyat hareketlerinin Türkiye gibi altın tasarruflarının yüksek olduğu ekonomilerde yalnızca servet ve portföy tercihleri üzerinden değil, aynı zamanda bankacılık sistemi ve kredi kanalı üzerinden de reel ve makro finansal etkilere neden olabileceğini göstermektedir. Bu durum, banka bilançolarında kıymetli maden hesap gelişmelerinin para politikası aktarımı ve finansal istikrar üzerindeki etkilerinin izlenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Kaynakça

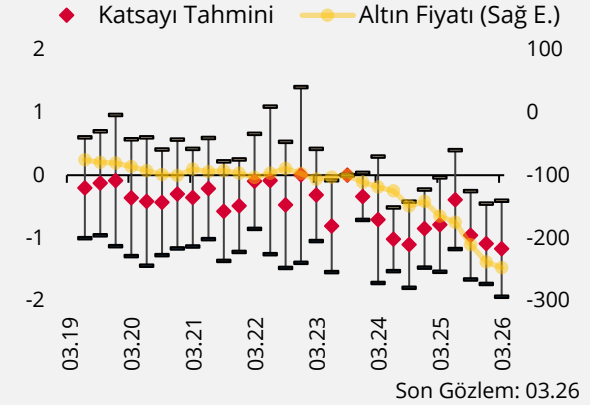
Agarwal, I., Duttagupta, R., & Presbitero, A. F. (2017). *International commodity prices and domestic bank lending in developing countries* (IMF Working Paper No. 17/279). International Monetary Fund.

Beck, T. (2011). Finance and oil: Is there a resource curse in financial development? In R. Arezki, T. Gylfason, & A. Sy (Eds.), *Beyond the curse: Policies to harness the power of natural resources* (pp. 83–112). International Monetary Fund.

Çolak, M. S., & Şamcı, M. E. (2026). *The gold channel: How regional gold saving behavior shapes house price dynamics in Türkiye* (Working Paper No. 26/06). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

Gambacorta, L. (2005). Inside the bank lending channel. *European Economic Review*, 49(7), 1737–1759. <https://doi.org/10.1016/j.eurocorev.2004.05.004>

Kashyap, A. K., & Stein, J. C. (2000). What do a million observations on banks say about the transmission of monetary policy? *American Economic Review*, 90(3), 407–428. <https://doi.org/10.1257/aer.90.3.407>

Grafik IV.1.1.4: ABD Doları Cinsi Kredi Faizi Olay Analizi Yaklaşımı (Çeyreklik)

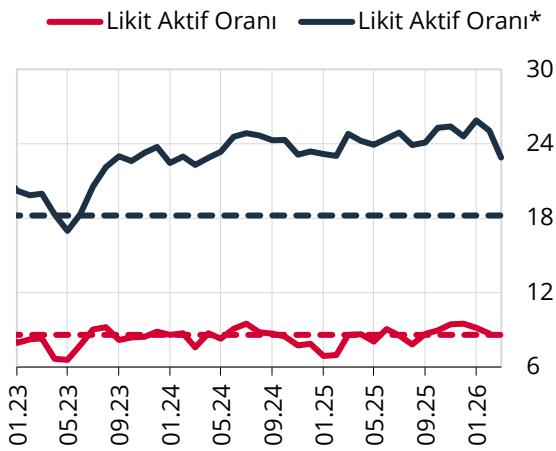
Son Gözlem: 03.26

IV.2 Likidite Riski

Bankacılık sektörünün likit varlıklarındaki güçlü görünüm korunmaktadır.

ZK hariç hesaplanan likit aktif oranı, tarihsel ortalamasına yakın seviyelerde yatay bir görünüm sergilemektedir. Buna karşılık, nakit, serbest hesaplar ve ters repo alacaklarına ek olarak ZK ve TCMB'de tutulan serbest mevduatın dâhil edilmesiyle hesaplanan likit aktif oranı, tarihsel ortalamasının belirgin şekilde üzerinde yer almaktadır (Grafik IV.2.1). Bu gelişmede, bankaların TCMB'de tuttuğu ZK bakiyesindeki artış etkili olmuştur. Likit aktiflerin önemli bileşenlerinden olan yurt dışı muhabir bankalardaki yabancı para hesapların toplam aktifler içindeki payı artmaya devam ederken, serbest devlet borçlanma senetlerinin (DBS) payı mart ayında TCMB'den temin edilen borçlanmanın yükselmesi ile gerilemiştir. Bu çerçevede, serbest DBS oranı tarihsel ortalamasının bir miktar altına gerilerken, yurt dışı serbest hesapların aktiflere oranı tarihsel ortalamasının üzerinde yer almaktadır (Grafik IV.2.2).

Grafik IV.2.1: Likit Aktiflerin Payı (%)

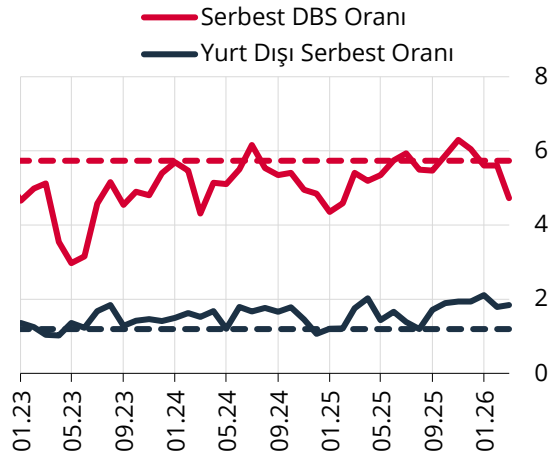

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Likit Aktif Oranı = (Nakit + Yurt Dışı Bankalar Serbest + Serbest DBS + Ters Repo Alacakları + Takasbank ve BİST Interbank Piyasası) / Aktifler. Likit Aktif Oranı* = (Nakit + Yurt Dışı Bankalar Serbest + Serbest DBS + Ters Repo Alacakları + Takasbank ve BİST Interbank Piyasası + Serbest mevduat ve ZK) / Aktifler. Kesikli çizgiler ilgili serilerin 2012-2021 dönemi ortalamasıdır.

Grafik IV.2.2: Seçilmiş Likit Kalemler (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Serbest DBS Oranı = Teminata Konu Olmayan Kamu Borçlanma Senetleri / Aktifler. Yurt Dışı Serbest Oranı = Yurt Dışı Serbest Hesaplar / Aktifler. Kesikli çizgiler her bir serinin 2012-2021 dönemi ortalamasıdır.

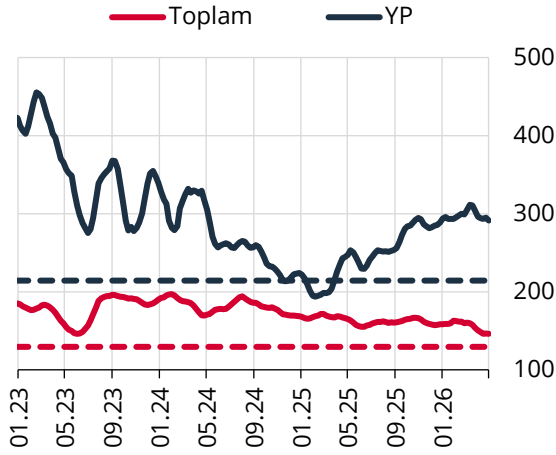
Likiditeye ilişkin alternatif göstergeler fonlama yapısındaki istikrarlı seyrin sürdüğüne işaret etmektedir.

Bankaların 30 gün içinde gerçekleşecek net nakit çıkışlarını yüksek kaliteli likit varlıklarla karşılama kapasitesini gösteren LKO, hem yasal sınırların hem de tarihsel ortalamalarının üzerinde kalmaya devam etmektedir. Bu kapsamda, bankacılık sektörü likit varlıklarının, kısa vadede oluşabilecek potansiyel nakit çıkışlarını hem TL hem de YP cinsinden karşılayabilecek yeterlilikte olduğu değerlendirilmektedir. Makroihtiyati önlemlerin etkisiyle YP kredi artış hızının yavaşlaması, bankaların YP likit varlıklarının artışında belirleyici olmuştur. Ayrıca, kıymetli maden fiyat riskine karşı korunma amacıyla tutulan kıymetli maden cinsi varlıkların döviz cinsinden değer kazanması da, YP likiditesindeki artışta etkili olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda, YP LKO yüzde 300 seviyesine yükselmiştir (Grafik IV.2.3).

Son dönemde bir miktar artış gözlenmesine rağmen, kredilerin mevduata (KM) oranının yüzde 100'ün altında seyretmeye devam etmesi, bankaların sağlam ve istikrarlı bir fonlama yapısına sahip olduğunu göstermektedir. TL ve YP KM oranları son dönemde kısmen ayrışma eğilimi sergilese de, her iki oran da uzun vadeli ortalamalarının altında kalmayı sürdürmektedir. 2025 yılından itibaren YP kredi büyüme sınırlarının kademeli bir şekilde düşürülmesi sonucunda bu kredilerde büyüme hızının yavaşlaması ve YP mevduatın bir miktar artması YP KM oranının gerilemesinde etkili olmuştur. Son dönemde kıymetli maden

fiyatlarındaki artışa bağlı olarak, kıymetli maden cinsi mevduatın TL ve döviz cinsi karşılığında yaşanan yükseliş de, YP KM oranındaki düşüşe önemli katkı sağlamıştır. 2025 yılı son çeyreğinden itibaren TL kredi büyümesinin bir miktar hızlanması TL KM oranının yükselmesinde etkilidir (Grafik IV.2.4).

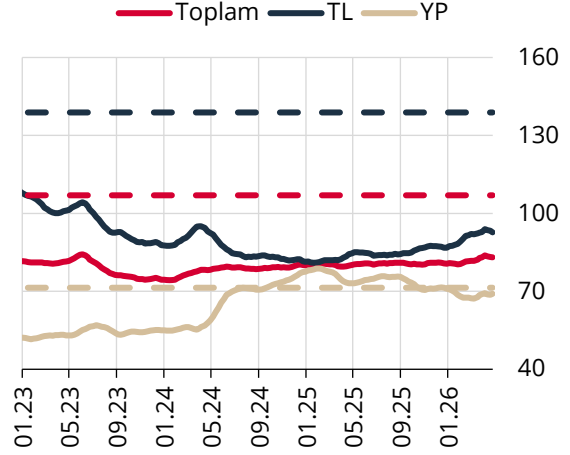
Grafik IV.2.3: Likidite Karşılama Oranları
(4 HHO, %)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 30.04.26

Dipnot: KYB'ler hariçtir. Konsolide olmayan raporlamalar kullanılmıştır. Toplam ve YP LKO'lar için yasal alt limitler sırasıyla yüzde 100 ve 80 olarak uygulanmaktadır. Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2014-2021 dönemi ortalamasıdır. LKO= Yüksek kaliteli likit varlık / 30 gün içinde gerçekleşecek net nakit çıkışı

Grafik IV.2.4: Kredi/Mevduat Oranı
(4 HHO, %)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 30.04.26

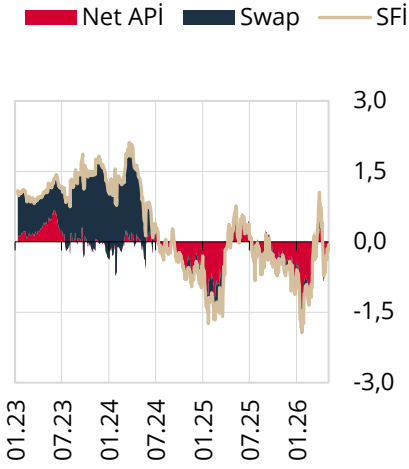
Dipnot: KYB'ler hariç hesaplanmıştır. Bankalara kullanılan krediler ile bankalar mevduatı hariçtir. Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2014-2021 dönemi ortalamasıdır.

Jeopolitik gelişmelerle birlikte sistemin fonlama ihtiyacı dalgalı bir seyir izlemiştir.

2025 yılı ortalarından itibaren yabancı fon girişlerinin hızlanmasıyla sistemdeki likidite fazlası 2026 yılı ocak sonu itibarıyla en yüksek değerine ulaşmıştır. Şubat ayı sonlarında jeopolitik risklerdeki artış ile birlikte yabancı fon çıkışlarının hızlanması sistemin fonlama ihtiyacının artmasına neden olmuştur (Grafik IV.2.5). Bu süreçte TCMB, 31 Mart 2026 tarihinde bankalara TL likidite yönetiminde esneklik sağlamak amacıyla döviz karşılığı TL swap işlemlerine yeniden başlamış ve TL fonlamanın bir bölümünü bu kanal üzerinden gerçekleştirmiştir. Söz konusu işlemlerin bakiyesi kısa sürede artarak 6 Nisan'da 13,5 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Jeopolitik risklerdeki sınırlı azalış sonrasında Türkiye'ye yönelen fon akımlarında yeniden artış gözlenmiştir. Bu dönemde, bankaların yurt dışı yerleşiklerle gerçekleştirdiği swap işlemleri artarken, TCMB ile yapılan swap işlemleri azalmıştır. Böylece, bankaların TCMB ile yaptığı döviz karşılığı TL swap işlem bakiyesi 6 Mayıs itibarıyla 1,8 milyar ABD doları seviyesine gerilemiştir.

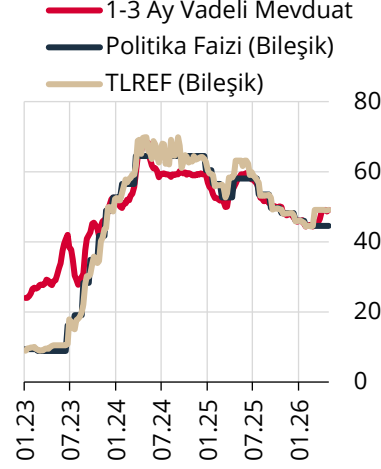
TCMB haftalık repo ihalelerine ara vermiş ve piyasa faizlerinin gecelik borç verme faizi olan yüzde 40 etrafında oluşmasını sağlamıştır.

2025 yılı temmuz ayında başlayan faiz indirim süreci sonrasında mevduat ve piyasa faizlerinde, TCMB politika faiziyle uyumlu bir düşüş eğilimi gözlenmiştir. Politika faizi indirimlerinin etkisiyle 1-3 ay vadeli TL mevduat bileşik faizi 18 Temmuz haftasındaki değerine göre 12,3 yüzde puan azalarak 27 Şubat 2026 haftasında yüzde 44,4 seviyesine gerilemiştir (Grafik IV.2.6). TCMB'nin savaşın başladığı dönemde 1 hafta vadeli repo ihalelerine ara vermesiyle TL mevduat faizlerinde yeniden belirgin bir artış görülmüştür. Buna bağlı olarak, 27 Şubat-30 Nisan döneminde TL gecelik referans faiz oranı (TLREF) ve 1-3 ay vadeli mevduat faizi bileşik bazda toplamda 4,7 yüzde puan (basit faiz: 3,3 yüzde puan) artmıştır (Grafik IV.2.7). TL mevduat faizlerinin önümüzdeki dönemdeki seyrinde politika faizi, piyasadaki likidite koşulları ve makroihtiyati politikaların yanı sıra enflasyon ve kur beklentilerinin de belirleyici olması beklenmektedir.

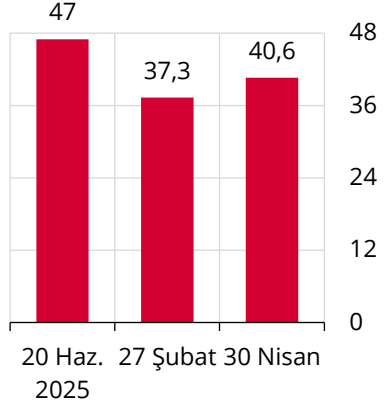
Grafik IV.2.5: TCMB Fonlaması
(Trilyon TL)

Kaynak: TCMB

Dipnot: Net API, TCMB'nin açık piyasa işlemleri yoluyla sağladığı fonlamayı göstermektedir. Swap ise bankaların TCMB'den swap işlemleri aracılığıyla sağladıkları net fonlamayı ifade etmektedir. SFi'nin pozitif (negatif) değer alması, bankaların TCMB'den net borçlanıcı (borç verici) konumda olduklarını göstermektedir.

Grafik IV.2.6: TL Mevduat ve
Politika Faizleri (%)

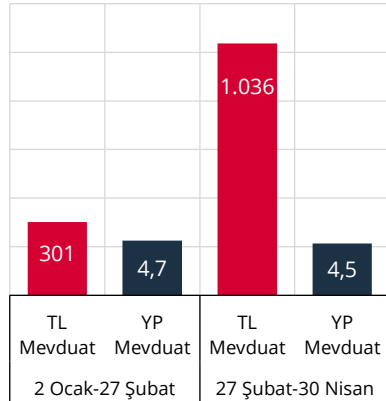
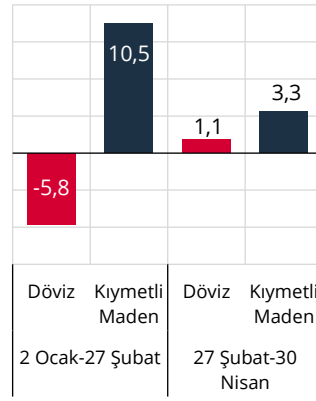
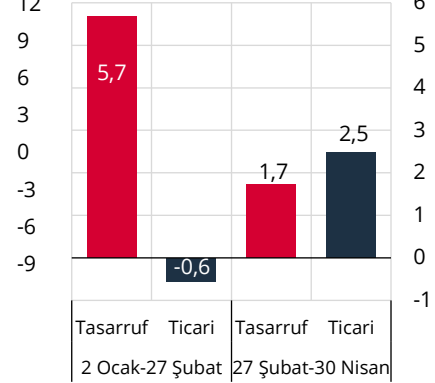
Dipnot: Faizler yıllık bileşik olarak gösterilmiştir.

Grafik IV.2.7: 1-3 Ay Vadeli
TL Mevduat Faizi (Basit, %)

Son Gözlem: 30.04.26

Mevduatta TL tercihi korunurken YP mevduata yönelim sınırlıdır.

2026 yıl başından, jeopolitik risklerdeki artışın belirginleştiği döneme kadar hem TL hem de YP mevduat bakiyeleri artış göstermiştir. Bununla birlikte, kur, parite ve kıymetli maden fiyat etkilerinden arındırıldığında YP mevduattaki artışın sınırlı kaldığı; TL mevduattaki yükselişin ise YP mevduat artışının üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Aynı dönemde, döviz cinsinden tutulan mevduatta önemli bir gerileme izlenirken, kıymetli maden fiyatlarındaki dalgalanmaların etkisiyle kıymetli maden hesapları artış kaydetmiştir (Grafik IV.2.8 ve Grafik IV.2.9). Savaş sonrasında da TL mevduattaki artış eğilimi sürerken, YP mevduatın dolar karşılığında kıymetli maden fiyatlarındaki gerilemeye bağlı olarak düşüş gözlenmiştir. Bununla birlikte, kur, parite ve kıymetli maden fiyat etkilerinden arındırılmış veriler incelendiğinde, hem döviz hem de kıymetli maden mevduatında sınırlı bir artış olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, YP mevduat gelişmelerini büyük ölçüde hanehalkının kıymetli maden talebinin sürüklediği görülmektedir. Ayrıca, bazı firmaların kur riskini yönetmek amacıyla sınırlı ölçüde dövize yönelmesi döviz mevduatında yükselişe neden olmuştur (Grafik IV.2.10). Kıymetli maden fiyatlarındaki gerilemeye rağmen yüksek volatilitenin devam etmesi, bu varlıklara yönelik talebin canlı kalmasına yol açmıştır. Son haftalarda ateşkes görüşmelerinin başlamasıyla birlikte YP mevduata yönelimin zayıfladığı değerlendirilmektedir.

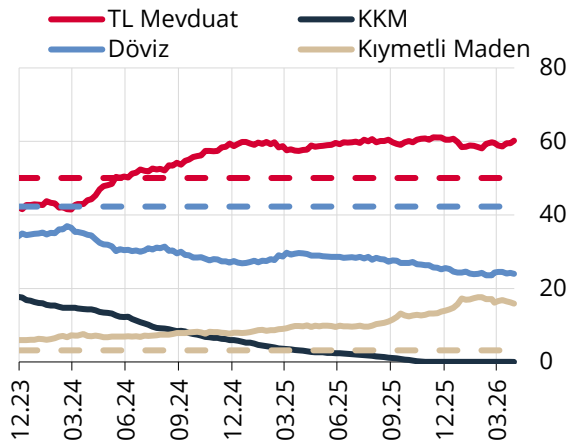
Grafik IV.2.8: TL ve YP Mevduat Değişimi (Milyar TL, ABD Doları)**Grafik IV.2.9: YP Mevduat Değişimi** (Milyar ABD Doları)**Grafik IV.2.10: YP Tasarruf ve Ticari Mevduat Değişimi** (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

Dipnot: Mevduat değişimi grafiğinin ilk kısmı 2 Ocak 2026 ile 27 Şubat 2026, ikinci kısmı 27 Şubat 2026 ile 30 Nisan 2026 tarihleri arasındaki değişimi ifade etmektedir. Değişimler kur, parite ve kıymetli maden fiyatı etkilerinden arındırılmıştır.

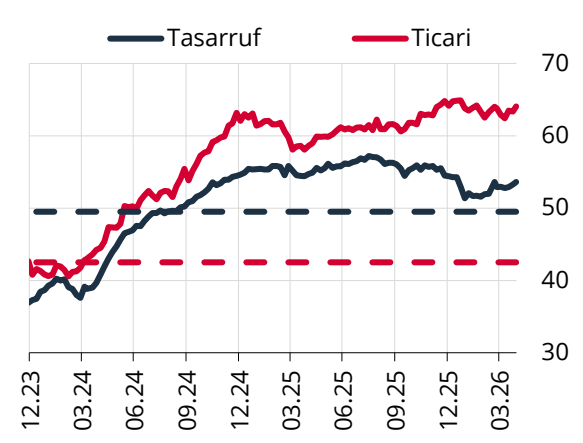
TL mevduatın toplam mevduat içindeki payı tarihsel olarak yüksek seviyelerini korumakta ve istikrarlı bir görünüm sergilemektedir.

Sıkı para politikası duruşu ve bankacılık sisteminde TL payının yüksek olmasını hedefleyen makroihtiyati düzenlemeler TL tercihinin güçlü kalmasını desteklemektedir. Bu çerçevede, TCMB'nin KKM hesap açma ve yenileme işlemlerini 2025 yılında sonlandırmasının ardından, KKM bakiyesinin toplam mevduat içindeki payı sıfıra yaklaşmıştır. Son dönemde TL mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 60 seviyelerinde yatay ve dengeli bir seyir izlemektedir. Buna karşılık, kıymetli maden fiyatlarındaki yükseliş ve kıymetli maden mevduatına yönelik talep artışı ile kıymetli maden mevduatının toplam mevduat içindeki payı artırırken, döviz mevduatının payı gerilemiştir (Grafik IV.2.11). Tasarruf ve ticari mevduat ayrımında da TL mevduat payının tarihsel ortalamalarının üzerinde kalmaya devam ettiği görülmektedir. Gerçek kişiler tarafında TL mevduat eğilimi güçlü olmakla birlikte, kıymetli maden fiyatlarındaki yükselişin YP mevduatın TL karşılığını artırması nedeniyle tasarruf mevduatı içindeki TL payı 2025 son çeyreğinde gerilerken, ocak ayı sonrasında kıymetli maden fiyatlarının düşüşe geçmesiyle birlikte bu eğilim tersine dönmüş ve TL payı yeniden artmaya başlamıştır. Ticari mevduat tarafında ise firmaların son dönemde dövize yöneliminin bir miktar artması, TL payında sınırlı bir gerilemeye neden olmuştur. Buna rağmen, ticari mevduat içindeki TL payı tarihsel ortalamalara kıyasla yüksek seviyelerde kalmaya devam etmektedir (Grafik IV.2.12).

Grafik IV.2.11: Toplam Mevduat Dağılımı (Pay, %)

Kaynak: TCMB

Dipnot: Kesikli çizgiler, ilgili serilerin 2012-2022 dönemi ortalamasıdır.

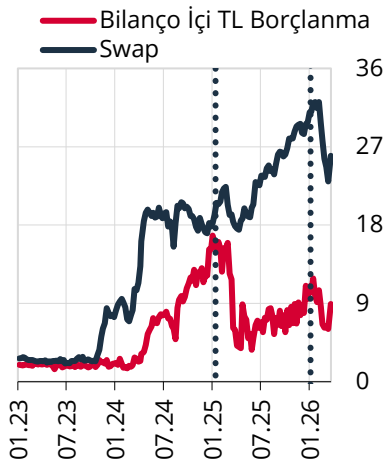
Grafik IV.2.12: TL Mevduat Payı (%)

Son Gözlem: 30.04.26

Bankaların yurt dışından sağladığı TL finansman jeopolitik gelişmelerle dalgalı bir seyir izlemektedir.

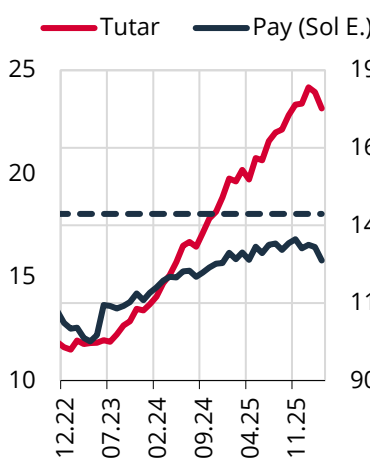
24 Ocak 2026 tarihli düzenleme ile kısa vadeli yurt dışı TL cinsi repo, kredi ve mevduat fonlamalarına uygulanan ZK oranlarının artırılması sonrasında, sağlanan borçların bakiyesinde kademeli bir gerileme başlarken, jeopolitik gerilimlerin yükselmesiyle gerileme hızlanmıştır. Benzer şekilde, bankaların swap işlemleri yoluyla yurt dışından sağladıkları TL fonlamada azalış görülmüştür. Nitekim, 27 Şubat tarihinde söz konusu iki kalemden sağlanan toplam fonlama 42,7 milyar ABD doları düzeyindeyken, 3 Nisan itibarıyla 29,1 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Ateşkes görüşmelerinin başlamasıyla birlikte ise 03-30 Nisan döneminde bu hesapların toplam bakiyesi 4,5 milyar ABD doları artarak 33,6 milyar ABD dolarına yükselmiş, böylece kısmi bir toparlanma gözlenmiştir (Grafik IV.2.13).

Grafik IV.2.13: Bankaların Yurt Dışından Sağladığı TL Finansman (Milyar ABD Doları)

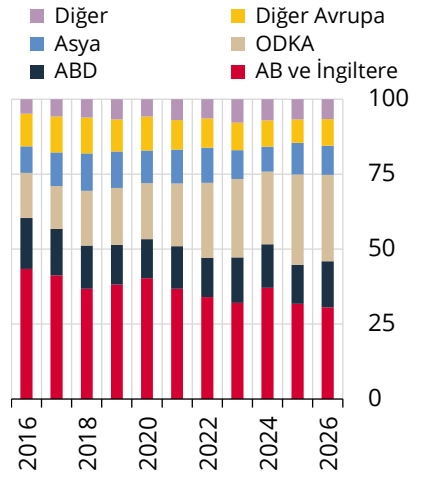
Kaynak: TCMB Son Gözlem:30.04.26
Dipnot: Bilanço içi TL borçlanma, yurt dışından sağlanan TL cinsi kredi, mevduat ve repo fonlamasını içermektedir. İlk kesikli çizgi 2 Şubat 2025, ikinci kesikli çizgi 30 Ocak 2026 tarihli yurt dışı bilanço içi fonlama için getirilen ZK oran artışı düzenlemelerini göstermektedir.

Grafik IV.2.14: Bankaların Dış Borç Bakiyesi ve Payı (Milyar ABD Doları, %)

Kaynak: TCMB, MKK Son Gözlem:03.26
Dipnot: Tutar parite etkisinden arındırılmıştır. Euro cinsi dış borçların ABD doları karşılığı 2018 yılı haziran ayı parite değeriyle yeniden hesaplanmıştır. Pay serisi toplam yükümlülükler içindeki yurt dışı borçlanma payını göstermektedir. Yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetler yurt dışı borç olarak göz önüne alınmış olup, yurt içi yerleşiklerin sahipliğine geçme durumu dikkate alınmamıştır. Kesikli çizgi, serinin 2012 - 2022 ortalamasıdır.

Grafik IV.2.15: Yurt Dışı Kaynaklı Borçların Coğrafi Dağılımı (%)

Kaynak: TCMB, MKK Son Gözlem:03.26
Dipnot: Bankaların yurt dışı tahvil ihraçları hariçtir. Barlarda en üstte yer alan renk diğer ülkelerden sağlanan fonlama payını göstermektedir. ODKA, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesini ifade etmektedir.

Jeopolitik gelişmelerin bankaların yurt dışı borçlanma görünümüne etkisi sınırlı kalmıştır.

Ülke risk primlerindeki olumlu görünümün 2026 yılının ilk çeyreğinde de devam etmesiyle, Türk bankalarının parite etkisinden arındırılmış dış finansman temini 2025 yılında 30 milyar ABD doları artarken, jeopolitik gelişmelerin dış finansman koşullarına etkisi ile 2026 yılının ilk üç ayında 2,7 milyar ABD doları azalmıştır.

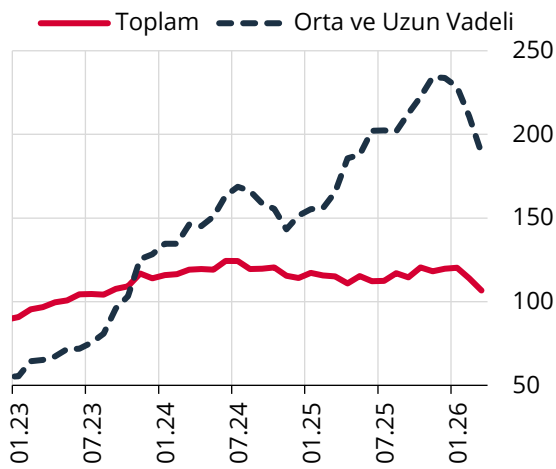
Bankacılık sektörünün dış borç stoku 178 milyar ABD doları seviyesine ulaşmış, fonlama kompozisyonu içinde bu borcun payı yüzde 15,8 ile tarihsel ortalamasının altında kalmaya devam etmiştir (Grafik IV.2.14). Bankaların yurt dışı borç çevirme oranı yüzde 100'ün üzerinde seyretmeyi sürdürürken, düzenlemeler kapsamında ZK avantajı sağlanan¹ uzun vadeli dış borçlarda yenileme oranı Mart 2026 itibarıyla yüzde 189

¹ 15 Ocak 2023 tarihli düzenleme ile yurt dışından doğrudan temin edilen 6 aydan uzun vadeli YP yükümlülüklerdeki

seviyesindedir. Bankaların dış borçlarının coğrafi dağılımının dengeli yapısını koruması, jeopolitik gelişmeler kaynaklı uluslararası fon akımlarında yaşanabilecek oynaklıklara karşı dayanıklılığı desteklemektedir (Grafik IV.2.15). Ayrıca, yakın dönem veriler de Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinden sağlanan fonlamaya erişimde bankaların önemli bir zorluk yaşamadığını göstermektedir.

Bankacılık sektörünün dış borçlanmalarında uzun vadeli borçlanmaların yenileme oranı yüksek kalmaya devam etmektedir (Grafik IV.2.16). Bankaların sermaye benzeri borçlar (SBB) ve eurobond gibi uzun vadeli borçlanma enstrümanlarındaki işlemler canlılığını korumaktadır. 2025 yılında eurobond ve SBB işlemleri kaynaklı net finansman sırasıyla 13,4 milyar ABD doları ve 5,7 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bankalar, SBB'lerini artırarak yurt dışı borçlanmanın vadesini uzatmakta ve kalitesini iyileştirmektedir (Grafik IV.2.17). Uzun vadeli yurt dışı borçlanmalarda öne çıkan çevresel, sosyal ve yönetim temalı borçlanma araçlarının toplam bakiyesi, Nisan 2026 itibarıyla bankalar tarafında 11,8 milyar, reel sektör tarafında ise 6,7 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

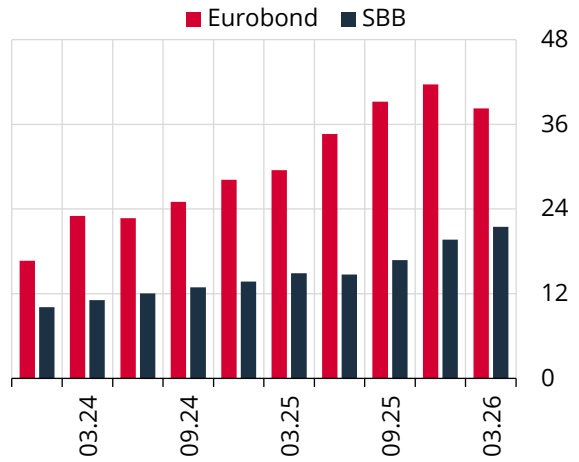
Grafik IV.2.16: Dış Borç Yenileme Oranı (%)

Kaynak: TCMB, MKK

Dipnot: Dış borç yenileme oranı, menkul kıymet ihraçları dâhil toplam yurt dışı yükümlülük kullanım ve geri ödeme tutarlarının toplam için 6, uzun vade için 12 aylık hareketli toplamları üzerinden hesaplanmıştır. Yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetler yurt dışı borç olarak göz önüne alınmış olup, yurt içi yerleşiklerin sahipliğine geçme durumu dikkate alınmamıştır.

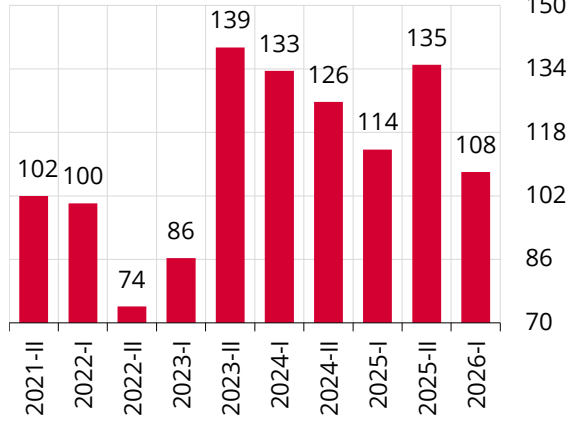
Grafik IV.2.17: Eurobond ve SBB Bakiyesi (Milyar ABD Doları)

Son Gözlem: 03.26

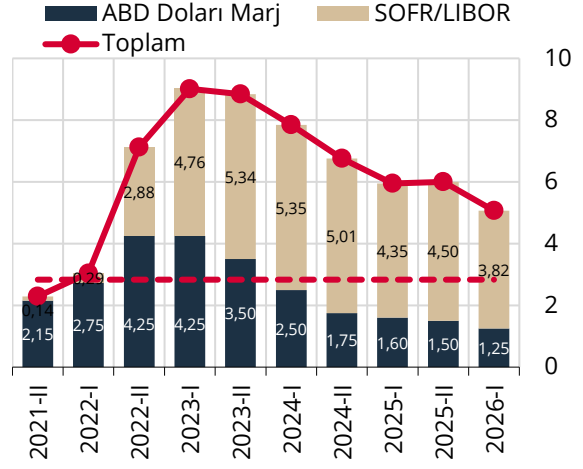
Sendikasyon işlemlerinde, son yıllarda olduğu gibi 2026 yılının ilk yarısında da yabancı finans kuruluşlarının ilgisinin yüksek seyrettiği görülmektedir. Son aylarda yaşanan jeopolitik gelişmelerin etkisiyle, Körfez ülkelerinden sağlanan fonlamada sınırlı bir maliyet artışı gözlemlenmekle birlikte, bankaların finansmana erişimi istikrarlı bir şekilde devam etmektedir. ZK düzenlemelerindeki avantajın da etkisiyle, sendikasyonlarda 2-3 yıl vadeli kullanımların daha yaygın hale geldiği izlenmektedir. Geçen yılın ikinci yarısında vadesi gelen sendikasyon kredileri büyük ölçekli 10 banka için yüzde 135 oranında, 2026 yılı ilk yarısında ise yüzde 108 oranında yenilenmiştir (Grafik IV.2.17). ABD doları piyasa faizlerinde kısmi gerileme ile birlikte Teminatlı Gecelik Finansman Oranı (SOFR) ortalamaları yüzde 4'ün altına gerilerken, sendikasyon kredisi toplam maliyetleri bir yıllık vadede yaklaşık yüzde 5 seviyelerinde dengelenmiştir. Sendikasyon işlemlerinde ABD doları cinsi 367 gün vadeli dilimde risk primi geçen yılın aynı dönemine göre 35 bp, 2025 son çeyreğinde yapılan işlemlere göre ise 25 bp azalarak yüzde 1,25 seviyesine gerilemiştir (Grafik IV.2.18).

artış için 2023 yıl sonuna kadar ZK oranlarının yüzde sıfır olarak uygulanmasına karar verilmiş, 19 Aralık 2024 tarihinde düzenlemede yer alan vade kriteri 1 yıla çıkarılarak düzenlemenin süresi bir yıl uzatılmıştı. 2 Aralık 2025 tarihinde ise bu geçici uygulama sonlandırılarak 2 Ocak 2026 tarihinden itibaren 1 yıldan uzun vadeli mevduat dışı diğer YP yükümlülüklerin ZK oranları düşürülmüştür.

Grafik IV.2.18: Sendikasyon Kredilerinde Yenileme Oranı (%)

Kaynak: TCMB, KAP

Son Gözlem: 05.26

Grafik IV.2.19: Sendikasyon Kredilerinde Maliyetler (%)

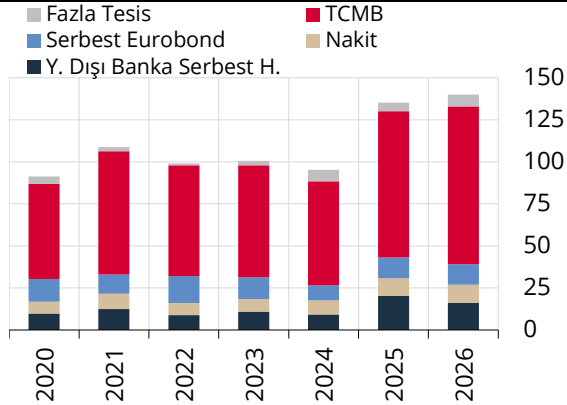
Kaynak: KAP, Bloomberg

Son Gözlem: 05.26

Dipnot: KYB'ler hariç büyük ölçekli 10 banka için hesaplanmıştır. I ve II sırasıyla ilgili yılın nisan-haziran ile ekim-aralık sendikasyon dönemlerini temsil etmektedir. Dış borç yenileme oranı, belirtilen dönemlerdeki toplam kullanım ve geri ödeme tutarlarının oranı olarak hesaplanmıştır. 2026 ilk yarısı için 20 Mayıs itibarıyla 3 bankanın gerçekleştirdiği işlemler göz önüne alınmıştır. ABD doları marj, 367 gün vadede SOFR/LIBOR oranına ek olarak uygulanan faiz oranını göstermektedir. Kesikli çizgi, toplam maliyetin 2014-2022 ortalamasıdır.

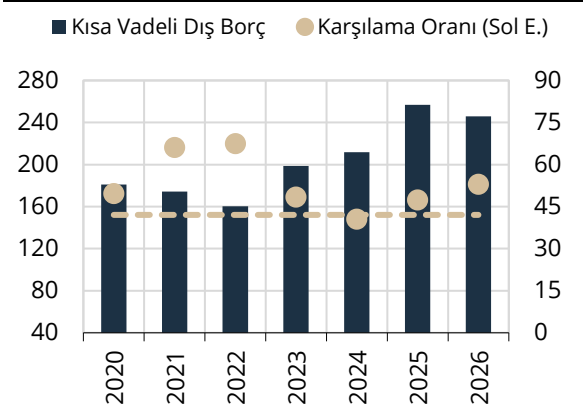
Bankacılık sektörünün döviz likiditesi yüksek seviyesini korumaktadır.

2026 yılı şubat ayı itibarıyla bankaların ZK dâhil YP likit aktifleri 140 milyar ABD dolarına ulaşmıştır (Grafik IV.2.20). Bankaların 1 yıl içinde vadesi dolacak YP dış borç bakiyesi geçen yılın sonuna göre azalarak 77,2 milyar ABD dolarına gerilemiştir. YP likit varlıklardaki artış ve kısa vadeli dış borç bakiyesindeki gerileme sonucunda, YP likit aktiflerin kısa vadeli dış borcu karşılama oranı yüzde 181 seviyesine yükselmiştir (Grafik IV.2.21). Bu oranın yüzde 100 seviyesinin belirgin üzerinde seyretmesi, bankaların olası YP likidite çıkışlarına karşı güçlü tamponlara sahip olduğunu göstermektedir.

Grafik IV.2.20: YP Likit Aktifler (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

Dipnot: İlgili kalemler için yılın son ayına ait veri göz önüne alınmıştır. TCMB kalemi bankaların YP ZK bakiyelerini göstermektedir. Fazla tesis, bankaların TCMB'de tuttukları bakiyenin YP ZK tutarını aşan kısmını ifade etmektedir. 2026 için son gözlem 30 Nisan itibarıdır.

Grafik IV.2.21: Kısa Vadeli YP Dış Borç ve Karşılama Oranı (Milyar ABD Doları, %)

Kaynak: KAP, Bloomberg

Dipnot: Dış borç, 1 yıl içinde vadesi dolacak YP cinsi dış borçları içermekte olup yurt dışı yerleşiklerin YP mevduat hesapları hariç tutularak hesaplanmaktadır. Dış borca ilişkin son veri mart ayı, YP likit aktifler ise 30 Nisan itibarıdır. Kesikli çizgi, karşılama oranının 2014-2022 dönemi ortalamasını göstermektedir.

Kutu IV.2.I: Bankaların Likidite Pozisyonları Kredi Fiyatlamasına Nasıl Yansıyor?

Özet: Bu çalışma, banka likiditesinin TL ticari kredi fiyatlamasına etkisini incelemektedir. Analiz sonuçları likidite açığı bulunan bankaların, TL ticari kredilere diğer bankalara kıyasla daha yüksek faiz uyguladığını göstermektedir. Bu etkinin sıkı para politikası döneminde belirginleştiği görülmektedir. Ayrıca, sistem genelinde likidite açığı veya fazlası olma durumunun bu ilişkiyi anlamlı ölçüde değiştirmedeği sonucuna ulaşılmıştır.

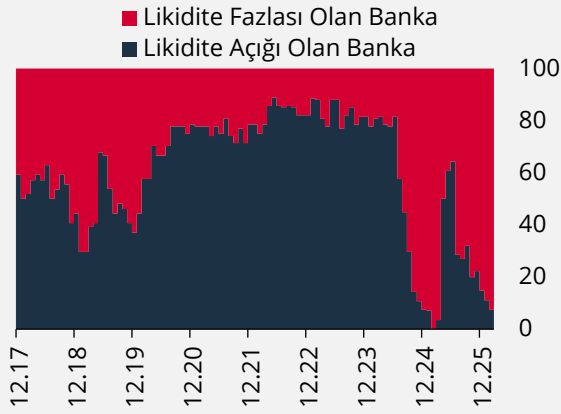
Merkez bankaları para politikasının aktarımını likidite araçları yoluyla sağlamaktadır. Bu çerçevede, öncelikle kısa vadeli faizlerin merkez bankası faiziyle uyumlu olarak gerçekleşmesi hedeflenir. Bankalar açısından merkez bankası faizi, ihtiyaç halinde borçlanabilecekleri veya fazla likiditelerini değerlendirebilecekleri temel referans oran niteliğindedir. Bu nedenle merkez bankası faizi, bankaların fonlama maliyetini ve dolayısıyla mevduat ve kredi faizlerini etkileyen ana unsurlardan biridir. Merkez bankası faiz oranlarının bankalar için marjinal faiz oranı olduğu düşünüldüğünde, bankaların merkez bankası faiz oranlarındaki değişimlerle uyumlu kredi fiyatlaması yapması beklenebilir. Ancak likidite açığı bulunan bankaların merkez bankasından borçlanabilmek için teminat bulundurma zorunluluğu, TCMB fonlamasının banka bilançosu içindeki payının yükselmesinin vade ve sürdürülebilirlik riski yaratması ve likidite fazlası olan bankaların sahip oldukları fonları daha esnek kullanabilmesi, bu iki grup bankanın kredi fiyatlama davranışlarını farklılaştırabilir.

Bu kutuda, bankaların TCMB'den borçlanan ya da TCMB'ye borç veren durumda olmalarının TL ticari kredi fiyatlaması üzerindeki etkisi incelenmektedir. Son dönemde rezerv ve sermaye hareketleri, kamu işlemleri ve mudilerin mevduat tercihlerindeki değişimler nedeniyle sistemin genelinde zaman zaman likidite açığı veya likidite fazlası oluşabilmektedir. Bu kapsamda, sistem genelindeki likidite görünümünün bankaların kredi fiyatlama davranışı üzerinde sıkılaştırıcı veya gevşetici yönde ilave bir rol oynayıp oynamadığı da analiz edilmektedir.

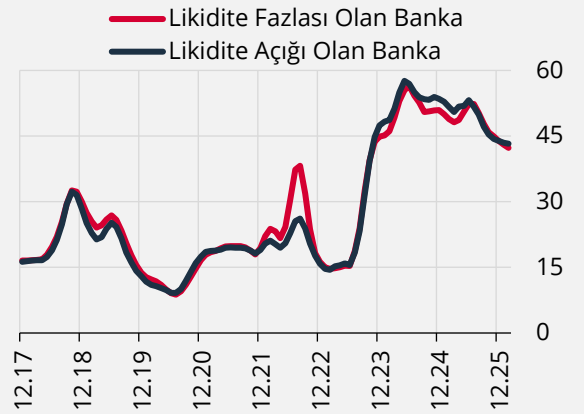
Merkez bankası bilançosu ve likidite koşullarının banka davranışlarını farklı kanallar üzerinden etkileyebileceğine ilişkin literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Rodnyansky ve Darmouni (2017), niceliksel genişleme programlarının bankaların bilanço yapısına bağlı olarak kredi arzını farklılaştırdığını göstermektedir. Özellikle merkez bankası varlık alımlarına daha fazla maruz kalan bankaların kredi verme davranışında belirgin artış gözlenmektedir. Afonso ve diğ. (2022), likiditenin kıt, yeterli veya bol olduğu dönemlerde bankaların likidite talebinin ve kısa vadeli faizlerin parasal koşullara duyarlılığının değiştiğini ortaya koyarak, sistem genelindeki likidite durumunun para politikası aktarımı açısından önemini vurgulamaktadır. Altavilla ve diğ. (2025) ise Avrupa Merkez Bankasının uyguladığı kademeli faiz oranlarının, merkez bankası parasının bankalar arasında yeniden dağılımını sağlayarak kredi arzını etkilediğini göstermektedir. Özellikle sınırlı likidite tutan bankaların para piyasasından daha fazla fonlama sağlayarak menkul kıymetlerini azalttığı ve kredi arzını artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu çalışmalar, merkez bankası kaynaklı likidite koşullarının banka bilançosu ve kredi verme davranışı üzerinde etkili olabileceğine işaret etmektedir.

Grafik IV.2.I.1, TCMB ile işlemlerde net likidite açığında veya fazlasında olan banka sayısının yüzdesel dağılımını göstermektedir. Genel olarak sistemin likidite fazlasında olduğu dönemlerde bankaların önemli bir kısmının TCMB'ye net borç verici, sistemin likidite açığında olduğu dönemlerde ise önemli bir kısmının net borçlanıcı konumda olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, dönemsel olarak hem likidite açığına hem de likidite fazlasına sahip bankaların aynı anda sistemde yer aldığı dikkat çekmektedir. Bu durum, aynı dönemde farklı bankaların likidite durumlarının ayrışabildiğini göstererek, kredi fiyatlamadaki farklılıkların banka düzeyinde analiz edilmesine imkân sağlamaktadır. Grafik IV.2.I.2 ise likidite açığı ve fazlası bulunan bankaların ticari kredi faizlerinin zaman içindeki seyrini karşılaştırmaktadır. Likidite açığı ve fazlası bulunan bankaların kredi faizleri arasındaki fark, dönemler itibarıyla değişebilmektedir.

Bu nedenle, ilgili gelişim dikkate alındığında bankaların likidite durumlarına göre sistematik bir fiyatlama farkı olup olmadığı konusunda net bir sonuca varmak güçtür. Bu çerçevede, kredi fiyatlamasını etkileyebilecek firma özellikleri, banka-firma ilişkileri, banka bilanço göstergeleri ve diğer kredi koşulları kontrol edilerek daha kapsamlı bir ampirik analiz yapılmaktadır.

Grafik IV.2.I.1: Likidite Durumuna Göre Banka Dağılımı (%)

Kaynak: TCMB

Grafik IV.2.I.2: Likidite Durumuna Göre TL Ticari Kredi Faizleri (3 Aylık HO, Yıllık, %)

Son Gözlem: 02.26

Dipnot: Analizler yapılırken mevduat bankaları esas alınmış, kalkınma, yatırım ve katılım bankaları dışlanmıştır. Likidite açığı olan bankalar TCMB'den net borçlanıcı, likidite fazlası olan bankalar TCMB'ye net borç vericidir. Grafik 1'deki tarihler ilgili yılın son ayı itibarıyla likidite durumunu göstermektedir. Grafik 2'de destekli ve sübvans edilmiş krediler analiz dışında tutulmuştur.

Bankaların likidite durumlarının ticari kredi fiyatlamalarının üzerindeki etkisini incelemek için Aralık 2017-Şubat 2026 dönemini dikkate alan aşağıdaki model kullanılmıştır:

$$Kredi\ Faizi_{i,b,t} = \beta_1(Likidite\ Durumu)_{b,t-1} + \beta_2(Kontrol\ Değişkenleri)_{b,t-1} + \mu_{it} + v_{ib} + \varepsilon_{ibt} \quad (1)$$

Yapılan analizlerde akım TL ticari kredi verisi firma-banka-ay düzeyinde kullanılmıştır. Bağımlı değişken, i firmasının b bankasından t ayında kullandığı TL kredinin faiz oranıdır. Temel açıklayıcı değişken, bankanın bir önceki ay merkez bankası karşısındaki likidite pozisyonunu gösteren likidite durumu kuklasıdır. Bu değişken, bankanın $t-1$ döneminde merkez bankasından net borçlanıcı (net likidite açığında) olduğu durumlarda 1, aksi durumda 0 değerini almaktadır.

Ampirik analizlerde banka bilanço yapısı ve kredi özellikleri de dikkate alınmaktadır. Banka düzeyinde, TCMB hariç likit aktiflerin toplam aktiflere oranı, takipteki alacak oranı, sermaye yeterlilik oranı, özkaynak kârlılığı, aktif büyüklüğü (log) ve kredilerin mevduata oranı modele dâhil edilmektedir. Kredi düzeyinde ise kredinin vadesi ve teminat oranı kontrol edilmektedir. Modelde, μ_{it} firma-zaman sabit etkilerini, v_{ib} ise firma-banka sabit etkilerini göstermektedir. Firma-zaman sabit etkileri, aynı ay içinde aynı firmaya ilişkin kredi talebi, firma riski ve makroekonomik koşullar gibi ortak faktörleri kontrol etmektedir. Firma-banka sabit etkileri ise, firma ile banka arasındaki ilişkinin geçmişi, teminat yapısı veya bankanın firmaya yönelik kalıcı fiyatlamaya eğilimi gibi kalıcı ilişki özelliklerini dışlamaktadır. Standart hatalar banka seviyesinde kümelenmiştir.

Bu modelde, aynı firmanın aynı ayda farklı bankalardan kredi kullandığı durumlarda bankalar arasındaki likidite pozisyonu farklılıkları dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla β_1 katsayısı, aynı firmaya aynı dönemde kredi veren bankalar arasında, bir önceki ay merkez bankasından net borçlanıcı olan bankaların kredi faizini merkez bankasına net borç verici bankalara kıyasla ne ölçüde farklı belirlediğini ifade etmektedir.

Tablo IV.2.I.1'de sunulan analiz sonuçları, likidite açığı olan bankaların ticari kredi faizlerini diğer bankalara kıyasla daha yüksek belirlediğine işaret etmektedir. İlk modelde kontrol değişkenleri dâhil edilmeden yapılan tahminde, likidite durumu kuklasının katsayısı pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. İkinci modelde kontrol değişkenleri eklendiğinde de likidite durumu katsayısı pozitif ve anlamlılığını korumaktadır. Buna göre, diğer koşullar sabitken, likidite açığı olan bankalar aynı firmaya aynı dönemde kullandırdıkları ticari kredilerde yaklaşık 95 baz puan daha yüksek faiz uygulamaktadır. Üçüncü modelde, likidite durumunun kredi fiyatlaması üzerindeki etkisinin para politikasının sıkılaştığı dönemde farklılaşmış farklılaşmadığını test etmek amacıyla, likidite durumu kuklasıyla Haziran 2023 sonrası dönem kuklasının etkileşimi analize dahil edilmektedir. Bu modelde sonuçlar, Haziran 2023 öncesinde likidite açığı bulunan bankaların diğer bankalara kıyasla yaklaşık 65 baz puan daha yüksek kredi faizi uyguladığını göstermektedir. Haziran 2023 sonrası dönemde ise bu farkın yaklaşık 51 baz puan daha arttığı

görülmektedir. Böylece sıkı para politikası döneminde likidite açığı olan bankalar ile diğer bankalar arasındaki kredi fiyatlama farkı belirgin biçimde artmıştır. Dördüncü modelde ise sistemin genel olarak likidite açığında veya fazlasında olmasının bu ilişkiyi değiştirip değiştirmediği incelenmektedir. Elde edilen sonuçlar, etkileşim katsayısının istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir. Buna göre, bankanın TCMB karşısındaki likidite durumunun kredi fiyatlamasında önemli olduğunu, ancak bu etkinin bankacılık sisteminin genel olarak likidite açığında veya fazlasında olmasına bağlı olarak anlamlı ölçüde değişmediğini göstermektedir.

Tablo IV.2.1.1: Bankaların Likidite Durumunun TL Ticari Kredi Faizlerine Etkileri

	(1)	(2)	(3)	(4)
Likidite Durumu	0,724*** (0,192)	0,949*** (0,161)	0,645*** (0,192)	1,099*** (0,196)
Likidite Durumu*2023 Haziran Sonrası			0,510* (0,260)	
Likidite Durumu*Sektör Likiditesi				-0,336 (0,231)
Kontrol Değişkenleri	Hayır	Evet	Evet	Evet
Firma*Banka Sabit Etkiler	Evet	Evet	Evet	Evet
Firma*Zaman Sabit Etkiler	Evet	Evet	Evet	Evet
Gözlem Sayısı	10.091.834	9.963.876	9.963.876	9.963.876
R-kare	0,967	0,968	0,968	0,968

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyesinde istatistiki anlamlılığı ifade etmektedir. Sektör likiditesi değişkeni sistemin fonlama açığında olduğu durumda 1, aksi durumda 0 değerini almaktadır.

Genel olarak bulgular, TCMB karşısında likidite açığı bulunan bankaların ticari kredilere daha yüksek faiz uyguladığını göstermektedir. Bu fark, Haziran 2023 sonrası sıkı para politikası döneminde ise daha belirgin hale gelmektedir. Buna karşılık, sistemin genel likidite açığı veya fazlası durumunun bu ilişkiyi anlamlı ölçüde değiştirdiğine dair güçlü bir bulgu elde edilmemektedir.

Kaynakça

Afonso, G., Giannone, D., La Spada, G. ve Williams, J. C. (2022). *Scarce, abundant, or ample? A time-varying model of the reserve demand curve*. Federal Reserve Bank of New York Staff Report No. 1019.

Altavilla, C., Boucinha, M., Burlon, L., Giannetti, M. ve Schumacher, J. (2025). Central bank liquidity reallocation and bank lending: Evidence from the tiering system. *Journal of Financial Economics*, 168, 104058.

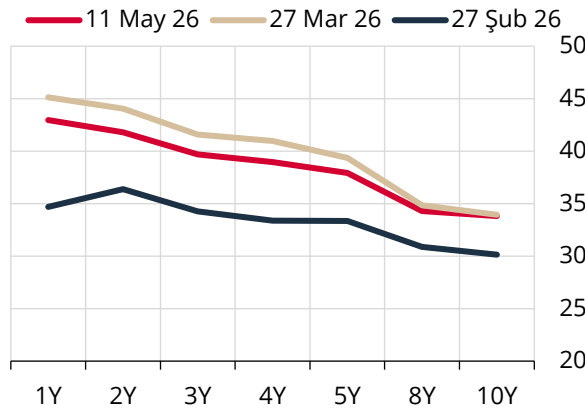
Rodnyansky, A. ve Darmouni, O. M. (2017). The effects of quantitative easing on bank lending behavior. *The Review of Financial Studies*, 30 (11), 3858–3887.

IV.3 Faiz ve Kur Riski

Jeopolitik gelişmeler sonrasında TL DİBS faiz oranlarında yükseliş görülmüştür.

Jeopolitik gelişmeleri izleyen mart ayında DİBS getiri eğrisinde gözlenen yukarı yönlü hareket, 2 yıl vadede 768 bp, 10 yıl vadede 380 bp olarak gerçekleşmiştir. DİBS getirilerindeki yükselişte son dönem gelişmelerin ardından para politikasındaki sıkı duruşun yanı sıra ülke risk primi ile likidite priminin yeniden fiyatlanması da etkili olmuştur (Grafik IV.3.1). DİBS getirilerinde görülen yükselişin politika faizi beklenti kanalı dışındaki bileşenleri, DİBS getirisi ile TLREF OIS arasındaki fark üzerinden izlenebilmektedir. DİBS-OIS getiri farkı, 2025 yılı başında 2, 5 ve 10 yıllık vadelerde 100-500 bp bandında seyrederken, Mart 2025'in ikinci yarısında 2 yıl vadede 900 bp seviyesine ulaşmış, yıl sonuna kadar izleyen dönemde ise DİBS'lerdeki risk primleri kademeli bir gerileme sergilemiştir. 27 Şubat 2026'yı takiben mart ayında ise 2 yıl ve 5 yıl vadedeki primlerde 200 bp'nin üzerinde genişleme gözlenirken, 10 yıl vadedeki primin tepkisi çok daha sınırlı kalmıştır (Grafik IV.3.2). Mart ayına göre daha olumlu seyretse de fiyatlamalar, jeopolitik risklere ilişkin belirsizliğin sürmesi nedeniyle jeopolitik gelişmeler öncesi dönemin üzerinde kalmaya devam etmektedir.

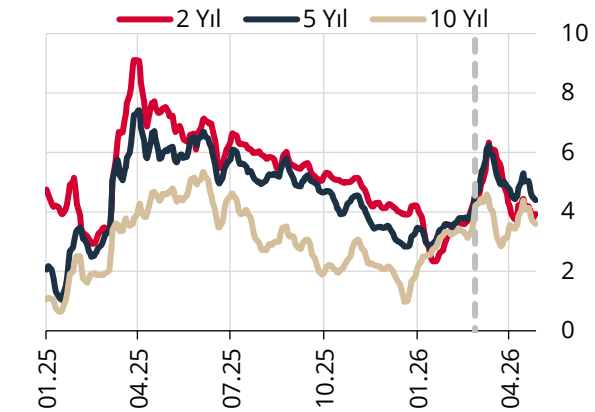
Grafik IV.3.1: Sabit Getirili TL Devlet Tahvili Getiri Eğrisi (Bileşik, %)

Kaynak: TCMB, Bloomberg

Son Gözlem: 11.05.2026

Grafik IV.3.2: DİBS ve OIS Faiz Farkı (5 GHO, %)

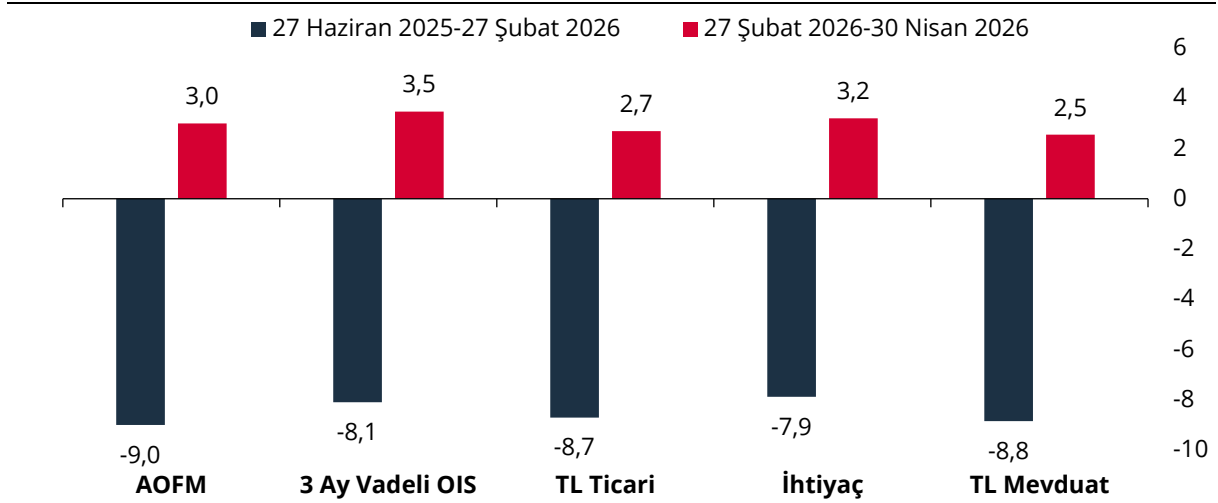

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 11.05.26

2026 mart ayında 1 hafta vadeli repo ihalelerine ara verilmesi ve gecelik fonlamaya geçilmesi ile kredi ve mevduat faizleri yükselmiştir.

Haziran 2025-Şubat 2026 döneminde politika faizinde 9 yüzde puan indirime gidilirken, aynı dönemde 3 ay vadeli OIS faizi ile kredi ve mevduat faizleri 8-9 yüzde puan gerileyerek TCMB faiz kararlarıyla uyumlu hareket sergilemiştir (Grafik IV.3.3). Bununla beraber, şubat ayı sonundan itibaren TCMB'nin 1 hafta vadeli repo ihalelerine ara vermesi sonrasında AOFM 3 yüzde puan artmıştır. Bu dönemde 3 ay vadeli OIS faizi 3,5 yüzde puan; TL ticari kredi faizi 2,7 yüzde puan, ihtiyaç kredisi faizi 3,2 yüzde puan ve TL mevduat faizleri de 2,5 yüzde puan yükselerek AOFM'deki artışla uyumlu hareket etmiştir (Grafik IV.3.4).

Grafik IV.3.3: Seçili Dönemlerde Faiz Değişimleri (Basit, Yüzde puan)

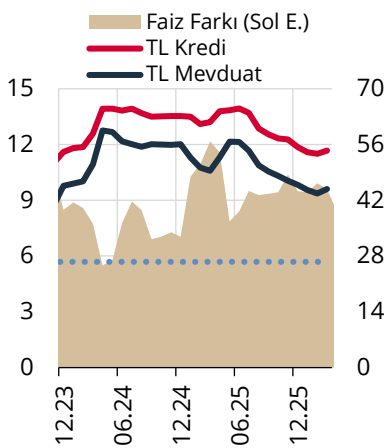
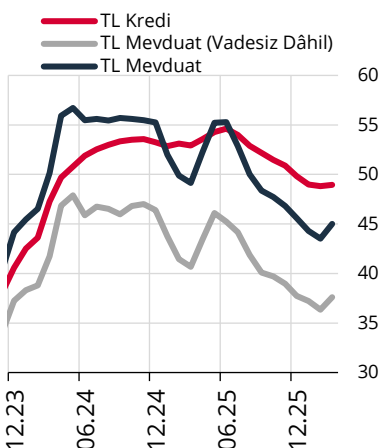
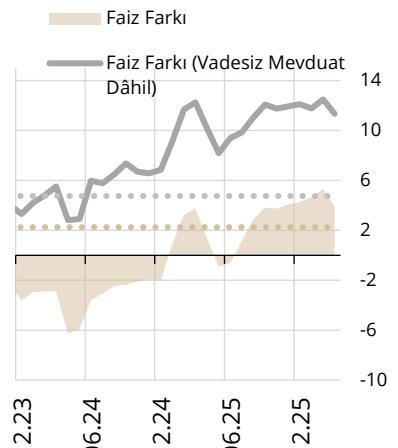
Kaynak: TCMB, Bloomberg

Son Gözlem: 30.04.26

Dipnot: Faiz değişimleri hesaplanırken basit akım faizler kullanılmıştır. Kredi kartı ve KMH hariçtir.

Mart ayındaki faiz artışı sonrasında akım faiz farkında önemli bir değişim gözlenmezken durasyon farkının etkisiyle stok kredi mevduat faiz farkı bir miktar gerilemiştir.

2026 yılı mart ayı itibarıyla stok TL kredi faizi yüzde 48,9, stok TL mevduat faizi ise yüzde 45,0 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vadesiz mevduat dâhil edildiğinde stok TL mevduat maliyeti yüzde 37,6'ya gerilemektedir (Grafik IV.3.5). Akım kredi mevduat faiz farkları 2025 yılında yüzde 10 civarında seyrederken, kredi ve mevduat ürünlerindeki durasyon farkı nedeniyle faiz değişimlerine stok faizler farklı tepki vermiştir. Şubat ayına göre stok TL kredi faizi 0,1 yüzde puan artarken, stok TL mevduat faizi 1,5 yüzde puan ve vadesiz dahil stok TL mevduat 1,3 yüzde puan artmıştır. Böylece 2026 mart ayında stok TL kredi mevduat faiz farkı yüzde 3,9, vadesiz mevduat dâhil faiz farkı ise yüzde 11,3 düzeyinde gerçekleşmiştir (Grafik IV.3.6). 2025 yılı ikinci yarısından itibaren yükselme eğiliminde olan stok TL kredi ve mevduat faiz farkı mart ayında sınırlı miktarda gerilemiştir. Diğer yandan, stok TL kredi mevduat faiz farkı tarihsel ortalamasının üzerinde kalmaya devam etmiştir.

Grafik IV.3.4: TL Kredi-Mevduat Faiz Farkı (Akım, %)**Grafik IV.3.5: TL Kredi ve Mevduat Faizleri (Stok, %)****Grafik IV.3.6: TL Kredi-Mevduat Faiz Farkı (Stok, %)**

Kaynak: TCMB

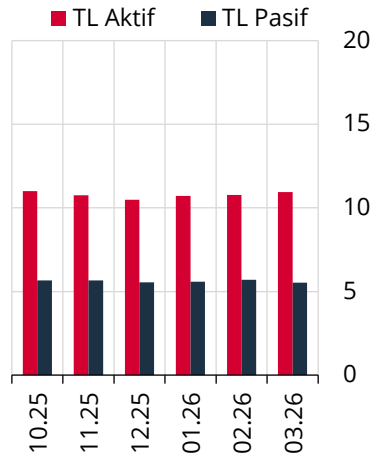
Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Katılım bankaları dâhil değildir. Mevduat faizi bankalar mevduatı hariçtir. Kredi faizi KK ve KMH dâhil bireysel ve ticari kredileri kapsamaktadır. Kesikli çizgiler 2013-2021 ortalamasını göstermektedir.

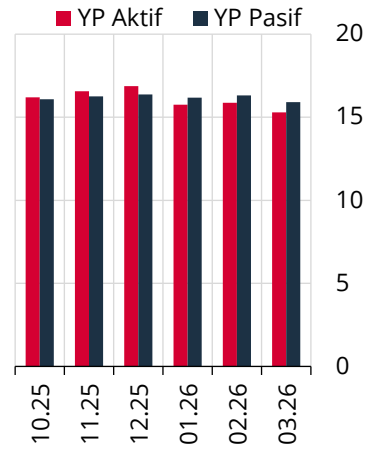
Bankaların faize duyarlı aktif ve pasifleri arasındaki vade uyumsuzluğu azalmıştır.

2025 yılı eylül ayına göre bankaların faize duyarlı TL aktiflerinin ağırlıklı ortalama vadesi 0,7 ay azalarak 10,9 aya gerilerken, TL yükümlülüklerinin ağırlıklı ortalama vadesi 0,8 ay artarak 5,5 aya yükselmiştir (Grafik IV.3.7). Böylelikle TL tarafta ağırlıklı ortalama vade farkı 1,5 ay gerileyerek 5,4 ay olurken tarihsel ortalamasının altında seyretmeye devam etmiştir (Grafik IV.3.9). TL aktiflerin ortalama vadesindeki gerilemede, görece uzun vadeli menkul kıymetlerin ve perakende kredilerin vadesine kalan süresindeki azalış etkili olmuştur. Aynı dönemde faize duyarlı YP aktiflerin ağırlıklı ortalama vadesi 2 ay azalarak 15,3 aya gerilerken, YP yükümlülüklerinin ortalama vadesi 3,1 ay artarak 15,9 aya yükselmiştir (Grafik IV.3.8). Bu gelişmeler sonucunda YP tarafta ağırlıklı ortalama vade farkı belirgin şekilde gerileyerek negatif 0,6 ay seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik IV.3.9). YP pasiflerde gözlenen ortalama vade artışında “Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riskinin Standart Yaklaşımına Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik” değişikliği etkili olmuştur. Mevcut vade görünümü, bankacılık sektörünün bilanço yapısının faiz oranı şoklarına karşı dayanıklılığını desteklemektedir.

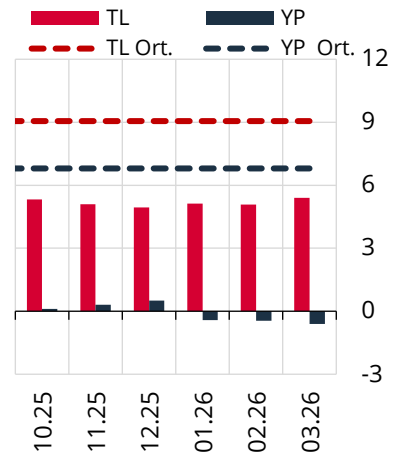
Grafik IV.3.7: TL Aktif ve Pasiflerin Ağırlıklı Ortalama Vadesi (Ay)

Grafik IV.3.8: YP Aktif ve Pasiflerin Ağırlıklı Ortalama Vadesi (Ay)

Grafik IV.3.9: Aktif ve Pasiflerin Ağırlıklı Ortalama Vade Farkı (Ay)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Vadeler, yeniden fiyatlandırma dönemini göstermektedir. Ağırlıklı ortalama vadeler, vade dilimlerinin orta noktaları ile ilgili finansal varlık ve yükümlülüklerin nakit akışları esas alınarak hesaplanmaktadır. Kesikli çizgiler ilgili serilerin 2013-2020 ortalamalarını göstermektedir. Katılım bankaları dâhil değildir. Bankalar, vadesiz mevduat üzerinden hesapladıkları çekirdek mevduatı beş yıla kadar vadelere dağıtabilmektedirler.

Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riski (BHFOR) Hesaplamasına Yönelik Değişiklik

Yeni BHFOR düzenlemesi, Basel standartlarıyla uyum sürecini güçlendirirken önceki standart şok yaklaşımına kıyasla daha kapsamlı ve risk duyarlı bir ölçüm çerçevesi getirmektedir.

12 Mayıs 2025 tarihinde yayımlanan “Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riskinin Standart Yaklaşımına Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik”, Türkiye’de bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riskinin ölçüm ve denetim çerçevesini Basel standartlarıyla uyumlu hale getiren önemli düzenlemelerden biridir. Düzenleme ile bankacılık hesaplarından kaynaklanan yapısal faiz oranı risklerinin daha kapsamlı ve sistematik biçimde ölçülmesi ve izlenmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, 2011 yılından bu yana uygulanan standart şok yöntemine dayalı mevcut çerçeve yürürlükten kaldırılarak standart yaklaşım esaslı yeni bir metodolojiye geçilmiştir.

Önceki düzenlemede faiz oranı riski, belirli pozitif ve negatif standart şokların vade dilimleri bazında net pozisyonlara uygulanması ve ortaya çıkan etkinin özkaynaklara oranlanması yoluyla hesaplanmaktaydı. Yeni çerçevede ise altı farklı faiz senaryosunun BDDK tarafından belirlenen risksiz verim eğrisine uygulanması esas alınmakta; davranışsal modelleme kapsamı genişletilerek net pozisyonların ekonomik değer değişimi hesaplanmaktadır.

Yeni çerçevede paralel yukarı, paralel aşağı, artan eğim, azalan eğim, kısa vadeler yukarı ve kısa vadeler aşağı olmak üzere altı farklı faiz şoku senaryosu uygulanmaktadır. Böylece getiri eğrisinin kısa, orta ve uzun vadeli bölümlerindeki farklı hareketlerin bankaların bilanço yapısı üzerindeki etkileri daha ayrıntılı şekilde analiz edilebilmektedir.

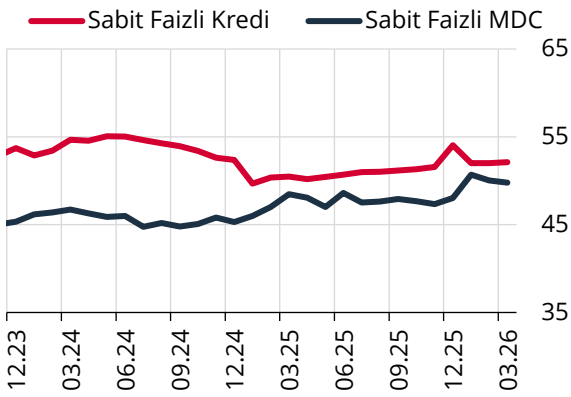
Vadesiz mevduata ilişkin çekirdek mevduat yaklaşımı daha ayrıntılı biçimde tanımlanmış; mevduatın tarihsel davranışı dikkate alınarak yeniden fiyatlama vadelerinin belirlenmesi öngörülmüştür. Bu kapsamda vadesiz mevduat müşteri türü ve hareketlilik özelliklerine göre sınıflandırılmakta, çekirdek mevduat oranı ve ağırlıklı ortalama vade üst sınırları kullanılarak ilgili vade dilimlerine yerleştirilmektedir. Böylece çekirdek mevduatın ağırlıklı ortalama vadesi standart şok yaklaşımında en fazla 3 yıl ile sınırlandırılırken; yeni yaklaşımda bu süre 5 yıla kadar uzatılmıştır.

Ayrıca düzenleme kapsamında, erken ödeme riski bulunan sabit faizli krediler ile erken kapanma riski taşıyan vadeli mevduata ilişkin opsiyonelite unsurları hesaplamalara dahil edilmektedir. Gömülü veya gömülü olmayan otomatik faiz oranı opsiyonelitesi içeren araçlar için ilave tutar hesaplanması, faiz oranı riskinin bilanço üzerindeki etkisinin daha gerçekçi biçimde ölçülmesine katkı sağlamaktadır. Böylece yalnızca sözleşme vadeleri değil, müşteri davranışları ve ürün yapısındaki seçimlik haklar da risk ölçüm sürecinin bir parçası haline gelmektedir.

Düzenleme ile daha ihtiyatlı bir çerçeve benimsenmiştir. Önceki düzenlemede ekonomik değer değişiminin yasal özkaynaklara oranı için yüzde 20 olarak uygulanan standart rasyo sınırı, yeni düzenleme ile ana sermayenin yüzde 15’ine düşürülmüştür. Böylece faiz şokları karşısında bankaların sermaye tamponlarının güçlendirilmesi ve risklerin daha erken aşamada görünür hale gelmesi amaçlanmaktadır.

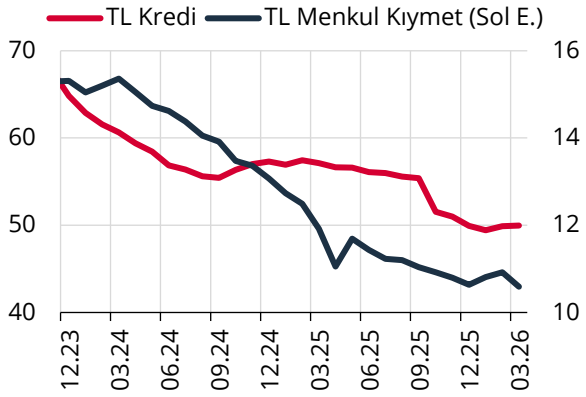
Sabit faizli TL aktiflerin payı 2026 yılı ilk çeyreğinde artmıştır.

2026 yılı mart ayında 2025 eylül ayına göre sabit faizli TL kredilerin payı 0,9 puan artarak yüzde 52,1 seviyesinde gerçekleşirken, sabit faizli TL menkul kıymetlerin payı 1,9 puan yükselerek yüzde 49,8 olmuştur (Grafik IV.3.10). Aynı dönemde sabit faizli TL kredilerin vadesine kalan süre 13,1 aydan 12 aya, sabit faizli TL menkul kıymetlerin vadesine kalan süre ise 45,2 aydan 42,9 aya gerilemiştir (Grafik IV.3.11). Sabit faizli TL aktiflerin kalan vadelerindeki düşüş, olası faiz şoklarının banka bilançoları üzerindeki etkisini sınırlandırarak faiz riskinin yönetimine katkı sağlamaktadır.

Grafik IV.3.10: TL Kredi ve TL Menkul Kıymetlerde Sabit Faizlilerin Payı (Stok, %)

Kaynak: TCMB

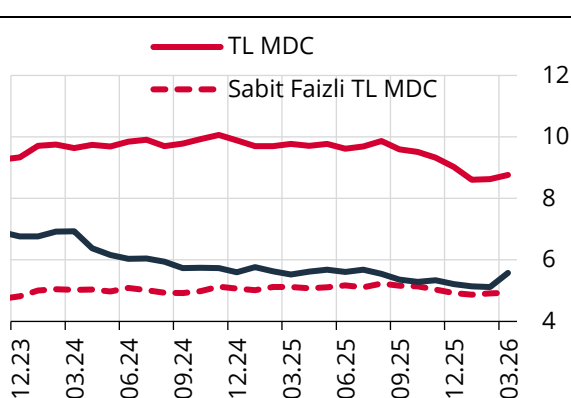
Dipnot: Ağırlıklı ortalama vadeler gösterilmektedir. Ağırlıklı ortalama vadeler vade dilimlerinin orta noktaları ile sabit faizli TL kredilerin nakit akışları esas alınarak hesaplanmaktadır. TL menkul değerler için vade, bankaların elinde bulundurduğu sabit getirili toplam menkul kıymetler üzerinden hesaplanmıştır. Katılım bankaları hariçtir.

Grafik IV.3.11: Sabit Faizli TL Aktiflerde Vade (Kalan Vade, Ay)

Son Gözlem: 03.26

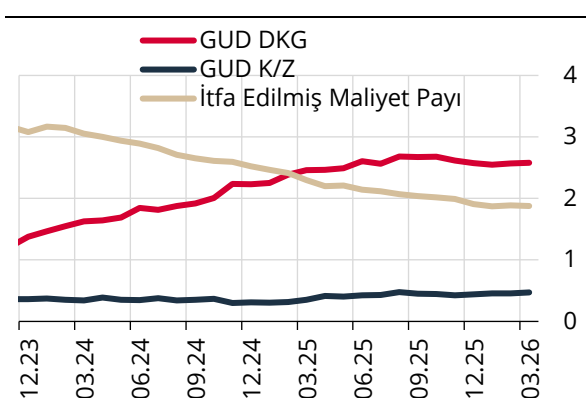
TL ve YP menkul kıymetlerin aktif içindeki payları 2026 yılı mart ayında artarken, değerlendirme sınıflarının dağılımı önceki rapor dönemine benzer yapısını korumuştur.

2026 yılı mart ayı itibarıyla bankaların bilançolarında taşıdıkları TL menkul kıymetlerin toplam aktifler içindeki payı yüzde 8,8'e, sabit faizli TL menkul kıymetlerin payı yüzde 4,9'a yükselmiştir. Büyük bölümü sabit faizli olan YP menkul kıymetlerin toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 5,6 seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik IV.3.12). Bankaların mart ayı bilançosunda menkul kıymetlerin payının artmasında piyasa gelişmelerinin ve yurt dışı yerleşiklerin portföy tercihlerindeki değişimlerin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Diğer yandan, gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan sabit faizli TL menkul kıymetlerin aktiflere oranı yüzde 2,6, gerçeğe uygun değer farkı kâr/zarara yansıtılanların oranı yüzde 0,5 ve itfa edilmiş maliyet ile sınıflandırılanların oranı yüzde 1,9 ile sınırlı seviyelerdedir (Grafik IV.3.13). Menkul kıymetlerin söz konusu sınıflandırma yapısı faiz oranı riskinin yönetimi açısından dengeli bir bilanço yapısına işaret etmektedir. Gerçeğe uygun değeri ile izlenen kıymetler, piyasa faizlerindeki değişimlerin bilanço ve kârlılığa daha hızlı yansımaya yol açarken, itfa edilmiş maliyet ile izlenen menkul kıymetler gelir oynaklığını sınırlamakta ve bilanço istikrarını desteklemektedir. Nitekim, mart ayında DİBS faizlerinde gözlenen belirgin yükselişe karşın bankacılık sektörünün mevcut menkul kıymet portföy yapısı ve güçlü sermaye tamponları, faiz şokunun etkilerini sınırlandırmıştır.

Grafik IV.3.12: Menkul Kıymetlerin Aktif Payı (%)

Kaynak: TCMB

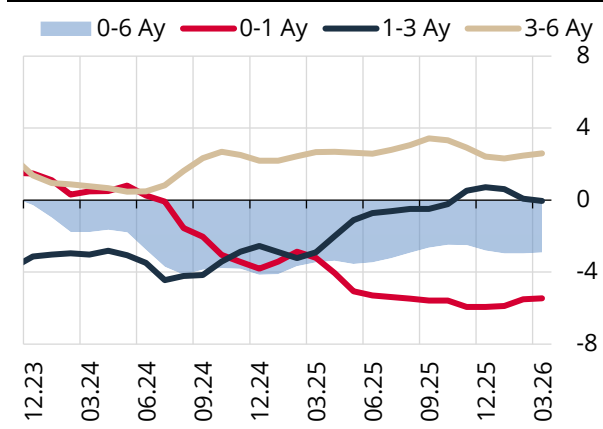
Dipnot: GUD K/Z "Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar Zarara Yansıtılan Menkul Değerler"; İtfa Edilmiş Maliyet "İtfa Edilmiş Maliyeti Üzerinden Değerlenen Menkul Değerler" ve GUD DKG "Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Menkul Değerler" için kullanılmıştır. Getirisi faize bağlı olmayan menkul kıymetler sabit faizli menkul kıymetlere dâhil edilmiştir.

Grafik IV.3.13: Sabit Faizli TL Menkul Kıymetlerin Aktif Payı (%)

Son Gözlem: 31.03.26

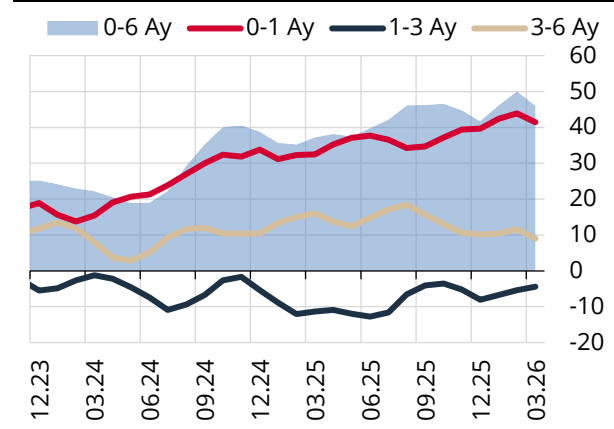
Bankaların 6 aydan kısa vadeli TL varlık-yükümlülük açığı 2026 yılı ilk çeyreğinde sınırlı gerilemiştir.

Bankaların TL faiz değişimine duyarlılıklarının temelini yeniden fiyatlama dönemine göre kısa vadede sahip oldukları negatif pozisyonlar oluşturmaktadır. 2026 yılı mart ayı itibarıyla TL tarafta 0-1 ay vadede negatif pozisyon sürerken, 1-3 ay vadeli pozisyon sıfıra yakın ve 3-6 ay vadeli pozisyon pozitif görünümünü korumaktadır. Bu çerçevede 0-6 ay vadeli TL varlık-yükümlülük açığı toplam aktiflere oranla yaklaşık yüzde 2,9 seviyesindedir (Grafik IV.3.14). YP tarafta ise 0-6 ay vadede fazla pozisyon 46 milyar ABD doları civarında seyretmekte olup, kısa vadeli YP faiz riskine karşı tampon oluşturmaktadır (Grafik IV.3.15).

Grafik IV.3.14: TL Varlık-Yükümlülük/Toplam Aktif Boşluk (Gap) Analizi (% , 3 Aylık HO)

Kaynak: TCMB

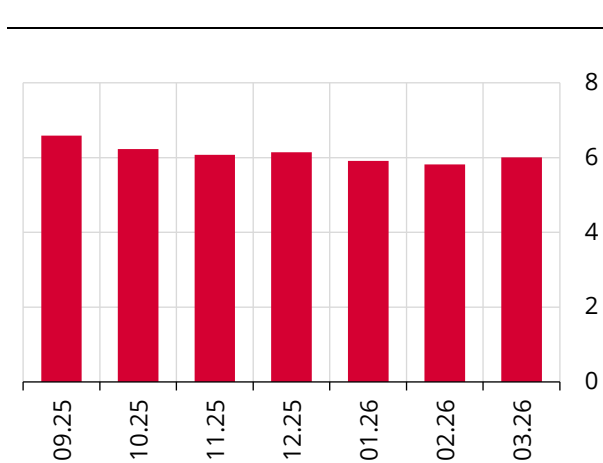
Dipnot: Katılım bankaları hariçtir. Vadesiz kalemler hariçtir. Faize duyarlı varlık ve yükümlülükler hesaplamaya dahil edilmiştir.

Grafik IV.3.15: YP Varlık-Yükümlülük Boşluk (Gap) Analizi (Milyar ABD Doları, 3 Aylık HO)

Son Gözlem: 03.26

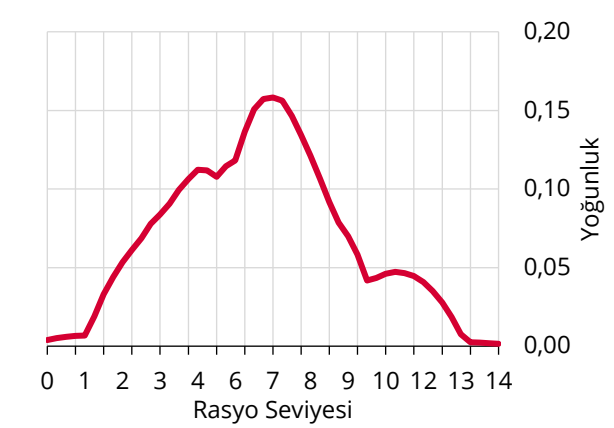
Banka bilançolarının faiz şoklarına duyarlılığı sınırlı seviyededir.

Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riskinin (BHFOR) standart yaklaşımla ölçümünde bankalar her bir para birimi veya emtia bazında altı farklı şok uygulamaktadır. BHFOR standart rasyosu faiz şokları sonrası hesaplanan ekonomik değer değişiminin ana sermayeye bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Söz konusu oranın yüzde 6 ile yasal sınır olan yüzde 15'in oldukça altında olduğu görülmektedir (Grafik IV.3.16). Standart rasyonun aktif büyüklüğü ile ağırlıklandırılmış kernel olasılık dağılımı tüm bankaların asgari rasyoyu sağladığını ve sektörün önemli bir kısmını oluşturan bankaların rasyolarının tek haneli orta bantlarda yoğunlaştığını göstermektedir (Grafik IV.3.17).

Grafik IV.3.16: BHFOR Standart Rasyosu (%)

Kaynak: TCMB, BDDK

Dipnot: Katılım bankaları hariçtir. Sol paneldeki BHFOR standart rasyosu altı farklı faiz senaryosu altında en yüksek değeri veren ekonomik değer değişimi risk tutarının ana sermayeye oranını göstermektedir. Sağ panelde yer alan Kernel olasılık dağılımı aktif büyüklüğü ile ağırlıklandırılmıştır. Yatay eksen rasyo seviyelerini, dikey eksen ilgili rasyo seviyelerindeki yoğunluğu göstermektedir.

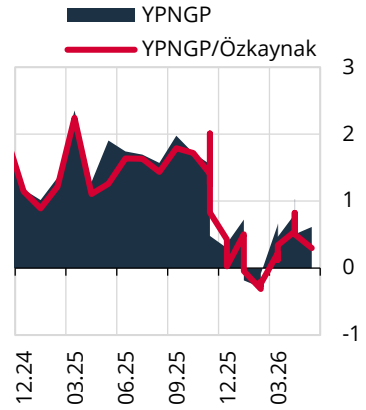
Grafik IV.3.17: BHFOR Standart Rasyonun Kernel Olasılık Dağılımı

Son Gözlem: 03.26

Bankacılık sektörünün taşıdığı yabancı para pozisyon sınırlı düzeydedir.

Sektörün yabancı para net genel pozisyon (YPNGP) önceki rapor döneminde 1,5 milyar ABD doları olan seviyesinden 0,6 milyar ABD dolarına gerilemiştir. YPNGP'nin özkaynaklara oranı yüzde 0,3 ile yüzde +/-10 olan yasal sınırların içinde kalmaya devam etmektedir (Grafik IV.3.18).¹ Banka bazında yabancı para pozisyon durumu incelendiğinde, bankaların ağırlıklı olarak yabancı para pozisyon fazlasına sahip oldukları görülmektedir (Grafik IV.3.19). Jeopolitik gelişmelerin etkisiyle sektörün yabancı para bilanço içi açık pozisyonu dalgalı bir seyir izlemiştir (Grafik IV.3.20).

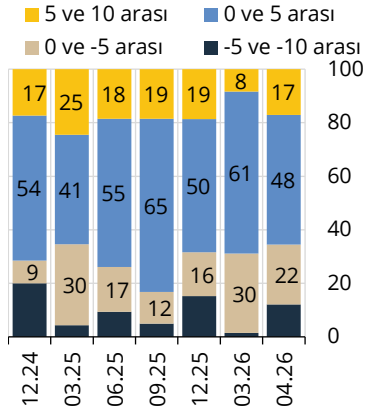
Grafik IV.3.18: Bankaların YP Pozisyonu (Milyar ABD Doları, %)

Kaynak: TCMB

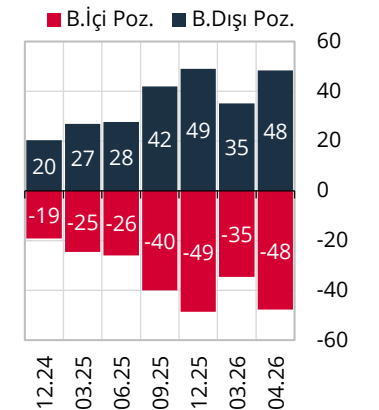
Dipnot: YPNGP/Özkaynak standart oranı değerlerinin haftalık basit aritmetik ortalaması alınmıştır.

Grafik IV.3.19: Bankaların YPNGP/Özkaynak Oranına Göre Aktif Büyüklüğü Payları (%)

Dipnot: Son veri mart 2026 aktif büyüklüğü ile hesaplanmıştır.

Grafik IV.3.20: Bankaların YP Pozisyonu (Milyar ABD Doları)

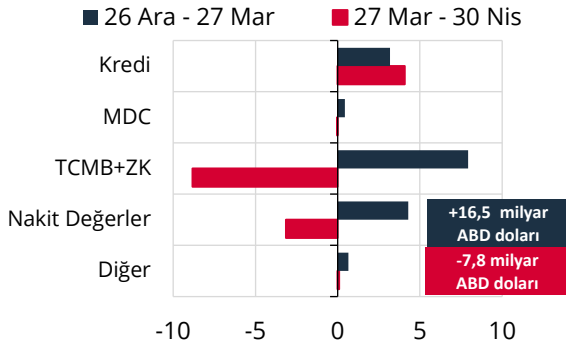

Son Gözlem: 30.04.26

Bankaların bilanço içi YP yükümlülükleri altın fiyat gelişmelerinin de etkisiyle artarken bilanço içi varlıklarında dalgalı bir seyir görülmüştür.

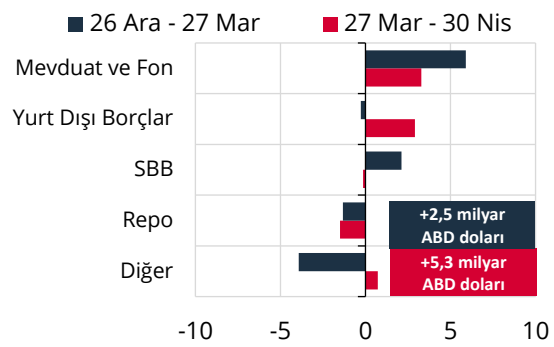
Altın fiyatları 2026 yılının başında yukarı yönlü hareket etmiş sonrasında ise aşağı yönlü ve oynak bir seyir izlemiştir. Bu seyir, kıymetli maden hesaplarının ABD doları karşılıklarının yükselmesinde etkili olurken, aynı zamanda bu hesaplara yönelik talebin de bir miktar artmasına neden olmuştur. Bankaların bilanço içi varlıklarında ise dalgalı bir seyir görülmüştür. Jeopolitik risklerdeki artış ile birlikte 2025 yıl sonundan 2026 mart ayı sonuna kadar olan dönem içinde bankaların yurt dışı yerleşiklerle gerçekleştirdikleri swap işlemlerindeki azalış, bankaların bilanço içi varlıklarından YP nakit ile TCMB hesaplarının artmasına yol açmıştır. Mart sonrası dönemde ise bankalar fazla döviz likiditesini önce TCMB ile yapılan swap işlemlerinde sonrasında ise yurt dışı yerleşiklerle yapılan işlemlerin tekrardan artışa geçmesiyle bu işlemlerde kullanmaya başlamışlardır. Bu gelişmeler neticesinde bankaların bilanço içi açık pozisyonu 2025 yıl sonu değerine yakın bir seviyeye gelmiştir (Grafik IV.3.21 ve IV.3.22).

¹ Daha önce %20 olan YPNGP/özkaynak oranı yasal sınırı, 10 Aralık 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle 9 Ocak 2023 tarihinden geçerli olmak üzere %5'e düşürülmüş, 9 Mart 2023 tarihinde ise %10'a çıkarılmıştır.

Grafik IV.3.21: Bankaların Bilanço İçi Döviz Varlıklarındaki Değişim (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

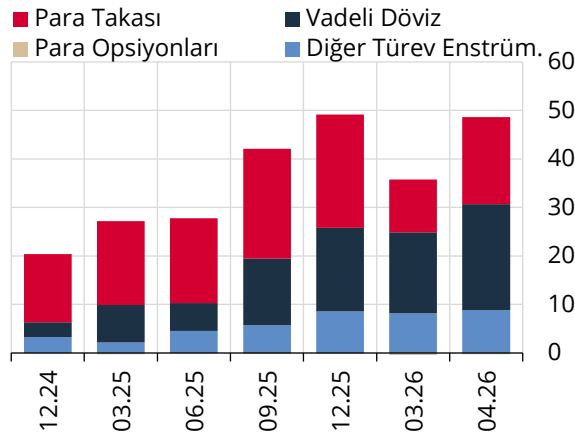
Dipnot: Nakit değerler, yurt içi ve yurt dışı bankalar, ters repo ve para piyasasından alacakları da içermektedir. Krediler brüt kredileri ve MDC menkul kıymetleri göstermektedir.

Grafik IV.3.22: Bankaların Bilanço İçi Döviz Yükümlülüklerindeki Değişim (Milyar ABD Doları)

Dipnot: Mevduat ve fon gösteriminde bankalar mevduatı hariçtir. Yurt dışı borçlar, yurt dışından kullanılan krediler ve ihraç edilen menkul kıymetler toplamıdır. SBB, sermaye benzeri borçlara işaret etmektedir.

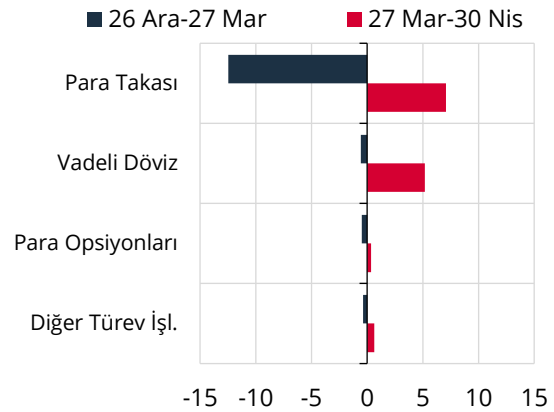
Vadeli döviz ve para takası işlemleri nedeniyle bilanço dışı fazla pozisyon artmıştır.

Bankalar bilanço içi açık pozisyonlarını bilanço dışı işlemler ile dengelemektedir. Para takası işlemleri tarihsel olarak bankanın bilanço dışı işlemlerinin en önemli kısmını oluşturmaktadır (Grafik IV.3.23). Bankaların bilanço içi varlıklarındaki gelişimin izdüşümü bilanço dışı pozisyon gelişmelerinde de izlenmektedir. Bankaların para takası işlemleri, yurt dışı ile yapılan işlemler kaynaklı olarak mart sonuna kadar azalırken, nisan ayında, önce TCMB ile döviz karşılığı TL swap işlemlerinin başlaması ve akabinde yurt dışı yerleşikler ile gerçekleştirilen swap işlemlerinin hızlanmasıyla artmaya başlamıştır. Ayrıca, bankaların vadede döviz alım işlemleri ile jeopolitik gerilimlerin artmasıyla birlikte TCMB'nin tekrar devreye aldığı TL uzlaşmalı vadeli döviz işlemleri bu dönemde artmıştır (Grafik IV.3.24).

Grafik IV.3.23: Bankaların Bilanço Dışı Net Döviz Varlıkları (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

Dipnot: Bankaların vadede döviz alım pozisyonlarıdır. Para opsiyonları, söz konusu dönem için para opsiyonlarının delta eşdeğerini ifade etmektedir. Vadeli döviz pozisyonu, iki güne kadar valörlü döviz pozisyonunu da içermektedir.

Grafik IV.3.24: Bankaların Bilanço Dışı Net Döviz Pozisyonu Değişimi (Milyar ABD Doları)

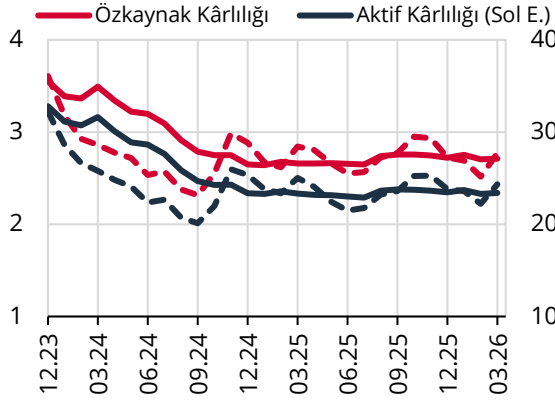
Son Gözlem: 30.04.26

IV.4 Kârlılık ve Sermaye Yeterliliği

Bankacılık sektörünün kârlılık oranları yatay seyir izlemektedir.

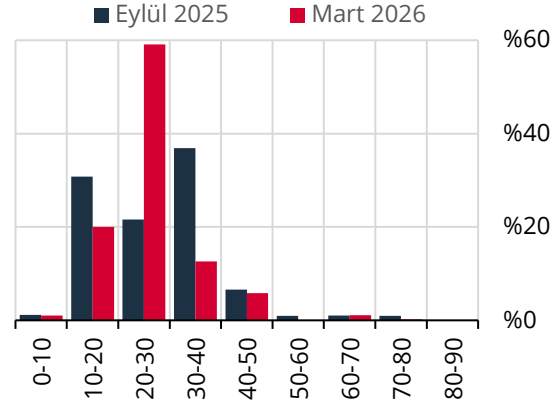
2025 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla yüzde 27,6 ve yüzde 2,4 seviyelerinde olan sektörün yıllıklandırılmış özkaynak ve aktif kârlılığı, 2026 yılının ilk çeyreği itibarıyla yüzde 27,1 ve yüzde 2,3 olarak gerçekleşmiştir (Grafik IV.4.1). Kârlılık dağılımında 2025 yılı eylül ayında gözlemlenen heterojen yapı, 2026 yılı mart ayında yerini yüzde 20-30 arasında yoğunlaşan daha homojen bir yapıya bırakmıştır (Grafik IV.4.2).

Grafik IV.4.1: Özkaynak ve Aktif Kârlılığı
(12 Aylık, %)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Kesikli çizgiler ilgili serilerin yıllıklandırılmış üç aylık değerlerini göstermektedir.

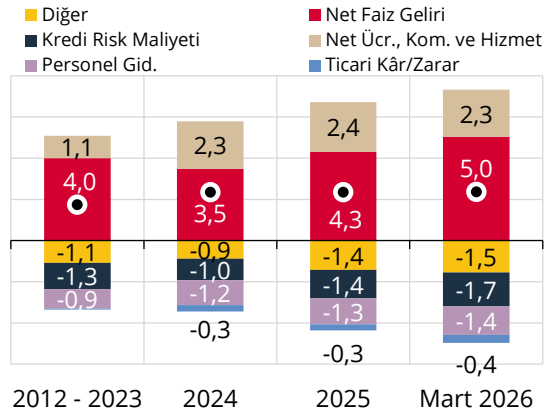
Grafik IV.4.2: Özkaynak Kârlılık Dağılımı
(12 Aylık Özkaynak Kârlılığı %, Aktif Payı)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Yatay eksen özkaynak kârlılığını, dikey eksen bu bankaların sektördeki aktif payını ifade etmektedir.

Net faiz gelirlerinin banka kârlılığındaki toparlanmaya katkısı devam etmiştir.

Yıllıklandırılmış verilere göre 2026 yılının ilk çeyreği itibarıyla net faiz gelirlerindeki belirgin iyileşmenin aktif kârlılığına katkısı 2025 yılına göre 0,7 puan artarak 5 yüzde puana yükselmiştir. Diğer yandan kredi risk maliyetinin kârlılığı sınırlayıcı etkisi devam etmekte olup yılın ilk çeyreğinde 0,3 puan artarak 1,7 yüzde puana ulaşmıştır. Ücret ve komisyon gelirlerinin kârlılığa katkısında çeyreklik bazda yatay seyir korunurken, yıllıklandırılmış verilere göre sınırlı bir gerileme gözlenmiştir (Grafik IV.4.3 ve Grafik IV.4.4). 2025 yılı boyunca sektörün aktif kârlılığında kademeli bir iyileşme görülmektedir. Söz konusu iyileşmede temel belirleyici unsur net faiz gelirlerindeki artış olurken, net faiz gelirlerinin aktif kârlılığına katkısı 2025'in ilk çeyreğinde 0,9 yüzde puan seviyesinden 2025 son çeyreğinde 1,3 yüzde puana yükselmiştir. 2026 yılının ilk çeyreğinde de bu güçlü görünüm korunmuştur (Grafik IV.4.4).

Grafik IV.4.3: Yıllık Aktif Kârlılığının Bileşenleri (% Puan)

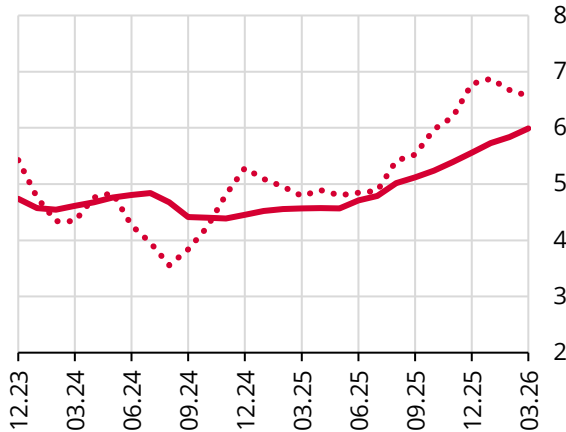
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Sermaye piyasaları ve kambiyo işlemlerinden elde edilen kâr ticari kâr olarak nitelendirilmiştir. Sermaye piyasası işlemleri kârları, menkul değerler alım/satım kârı, tahvil ve hisse senedi alım/satım komisyonu, menkul kıymetler yatırım fonu gelirleri, kâr ve zarar ortaklığı belgeleri, gelire bağlı senetler ve değerlendirme kazancının toplamıdır. Kambiyo işlemlerinden elde edilen kâr, arbitraj kârları, efektif ve döviz alım satım ve değerlendirme kârları, kıymetli maden alım/satım değerlendirme kârları, dövizde endeksli krediler ve finansal kiralama alacakları anapara kur artışları, dövizde endeksli menkul değerler anapara kur artışlarının toplamıdır. Kredi risk maliyeti genel ve özel kredi karşılık giderleri toplamıdır. Diğer kâr/zarar, ağırlıklı olarak faiz dışı gelir ve gider kalemlerinden oluşmaktadır. Mart 2026 verisi yıllıklandırılmış değeri göstermektedir.

Jeopolitik gelişmelerin ardından artan ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti net faiz marjındaki iyileşmeyi yavaşlatmıştır.

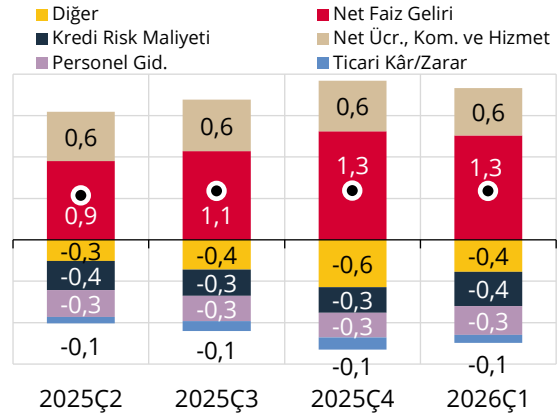
2025 yılının ikinci yarısından itibaren belirgin bir toparlanma eğilimine giren net faiz marjı, şubat ayı sonunda yaşanan jeopolitik gelişmeleri izleyen dönemde bankaların fonlama maliyetindeki artışın etkisiyle yavaşlansa da Mart 2026'da çeyreklik bazda yüzde 6,6 seviyesine ulaşmıştır (Grafik IV.4.5). Sektörün net faiz marjındaki iyileşmede, mevduat maliyetlerindeki gerileme etkili olmuştur (Grafik IV.4.6).

Grafik IV.4.5: Net Faiz Marjı (Yıllık, %)

Kaynak: TCMB

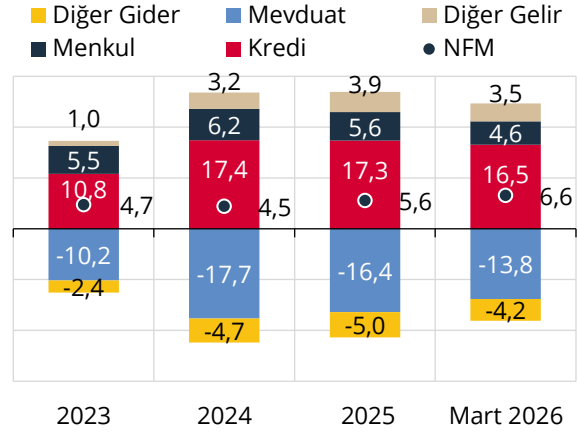
Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Net faiz marjı, net faiz gelirinin faiz getirili aktiflere oranıdır. Kesikli çizgi yıllıklandırılmış üç aylık değeri göstermektedir.

Grafik IV.4.4: Çeyreklik Aktif Kârlılığının Bileşenleri (% Puan)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

Grafik IV.4.6: Net Faiz Marjı Bileşenleri (Yıllık, %)

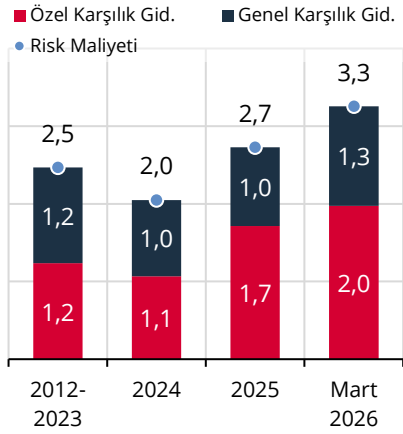
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.26

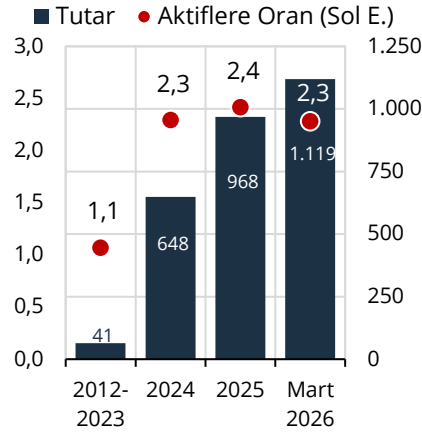
Dipnot: Mart 2026 verisi yıllıklandırılmış değeri göstermektedir. Diğer faiz gelirleri bankalardan, para piyasası işlemlerinden, ters repo işlemlerinden alınan faizler ile finansal kiralama gelirleri ve diğer faiz ve faiz benzeri gelirlerden oluşmaktadır.

Kredi risk maliyetindeki artış kârlılığı bir miktar sınırlandırmıştır.

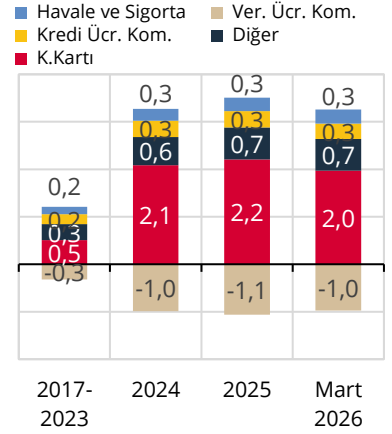
Sektörün kredi risk maliyeti 2025 yılından itibaren yükseliş eğilimine girmiştir. Kredi risk maliyeti 2025 yılında yüzde 2,7'ye, Mart 2026 döneminde ise yüzde 3,3'e yükselmiştir (Grafik IV.4.7). Net ücret, komisyon ve bankacılık hizmet gelirlerinin tarihsel ortalamasının üzerinde seyretmesinde kredi kartı işlemleri kaynaklı gelirler etkili olmaya devam etmektedir. Kredi kartı ücret ve komisyon gelirleri 2026 yılının ilk çeyreğinde ivme kaybetmekle birlikte tarihsel ortalamasının üzerinde kalmaya devam etmektedir (Grafik IV.4.8 ve Grafik IV.4.9).

Grafik IV.4.7: Kredi Risk Maliyeti
(Yıllıklandırılmış, %)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Risk maliyeti, yıllık özel ve genel karşılık giderlerinin ilgili dönem ortalama brüt kredi tutarına oranıdır. Karşılık giderlerine ilişkin karşılık iptalleri dikkate alınmamıştır.

Grafik IV.4.8: Ücret Komisyon Gelirleri
(Yıllıklandırılmış, Milyar TL, %)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Ücret, komisyon ve bankacılık hizmet gelirleri ile verilen ücret ve komisyonların farkı gösterilmektedir.

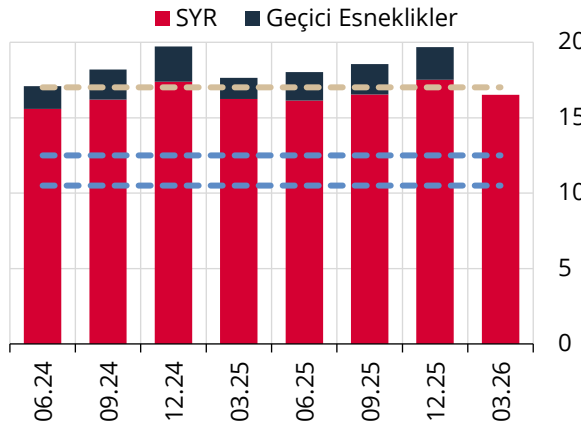
Grafik IV.4.9: Ücret Komisyon Gelirlerinin Dağılımı
(Yıllıklandırılmış, %)

Kaynak: TCMB Son Gözlem: 03.26
Dipnot: Ücret, komisyon ve bankacılık hizmet gelirleri ile verilen ücret ve komisyonların farkı gösterilmektedir. Aktiflere oran olarak hesaplanmıştır.

Bankacılık sektörünün sermaye yapısı güçlü bir görünüm sergilemektedir.

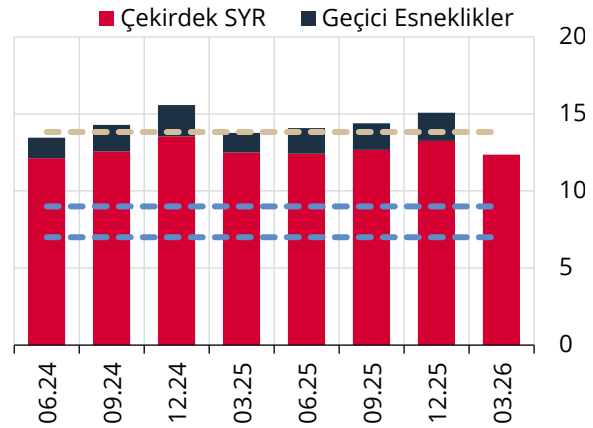
Sermaye yeterlilik rasyosu (SYR) hesaplamasına yönelik geçici esneklikler 2025 yıl sonunda sonlandırılmıştır. BDDK'nın 13 Kasım 2025 tarihli ve 11286 sayılı Kurul Kararı ile döviz kuru ve menkul kıymet negatif değerlendirme farklarına ilişkin geçici esneklikler 1 Ocak 2026 itibarıyla kaldırılmıştır. Geçici esnekliklerin manşet sermaye oranlarına etkisinin azalması ile birlikte manşet SYR, Eylül 2025'teki yüzde 18,6 seviyesinden Mart 2026'da yüzde 16,5'e; çekirdek SYR ise yüzde 14,4'ten yüzde 12,4'e gerilemiştir. Ancak, döviz kuru ve menkul kıymet negatif net değerlendirme farklarına ilişkin esneklikler dışlandığında, sektörün SYR ve çekirdek SYR'sinin dönem içerisinde yatay bir seyir izleyerek tarihsel ortalamalara yakın düzeyde kaldığı gözlemlenmiştir (Grafik IV.4.10 ve 11).¹ Tüm bankaların sermaye yeterlilik oranları yasal sınırların üzerinde ve uzun dönem ortalamasına yakın seyretmektedir.

¹ Yasal oranlar, Basel III düzenlemeleri kapsamındaki %8 asgari oranına ek olarak bankaya özgü döngüsel sermaye tamponu, sermaye koruma tamponu ve sistemik önemli banka tamponu oranının toplamından oluşmaktadır. Ülkemizde döngüsel sermaye tampon oranı %0, sermaye koruma tamponu %2,5, sistemik önemli banka tamponu ise %1-%2 olarak uygulanmaktadır. Böylece sektördeki bankaların SYR için tutturmaları gereken asgari konsolide oranlar %10,5 ila %12,5 arasında bankanın sistemik önemine göre değişmektedir. Diğer yandan bu oranlar bankaların diğer ülke pozisyonlarına göre hesaplanan döngüsel sermaye tamponuna göre bir miktar daha yükselebilmektedir.

Grafik IV.4.10: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Kaynak: BDDK, TCMB Hesaplamaları

Dipnot: Kırmızı sütunlar BDDK geçici önlemleri hariç SYR ve çekirdek SYR'leri göstermektedir. Altta yer alan mavi kesikli çizgi, sermaye koruma tamponu dâhil yasal alt sınırı; üstte yer alan mavi kesikli çizgi ise sistemik önemli bankaların sermaye koruma tamponu dahil yasal alt sınırı göstermektedir. Sarı kesikli çizgiler Sermaye Yeterliliği Rasyosu grafiğinde 2012-2022 ortalamasını, Çekirdek Sermaye Yeterliliği Rasyosu grafiğinde ise 2014-2022 ortalamasını göstermektedir.

Grafik IV.4.11: Çekirdek Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Son Gözlem: 03.26

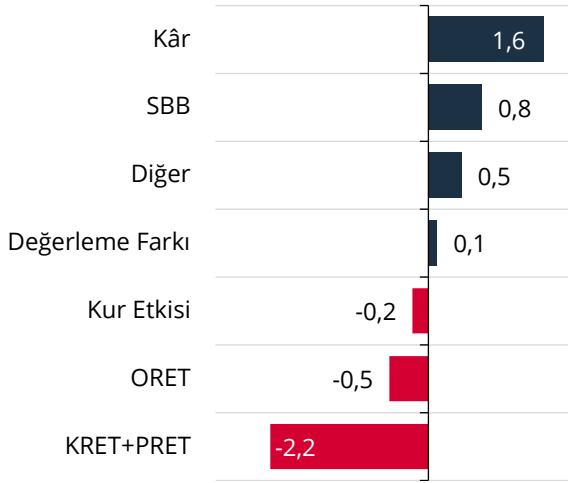
Bankalar kârlılık ve sermaye benzeri borçlanma araçları kanalıyla sermaye yeterliliklerini desteklemeyi sürdürmektedir.

Yasal özkaynaklar artış eğilimini sürdürürken, kârlılık sermaye yeterliliğini besleyen temel unsur olma niteliğini korumuştur. 2025 yılı eylül-2026 yılı mart döneminde banka kârlarının SYR'ye katkısı 1,6 puan ve SBB ihraçlarının SYR'ye katkısı ise 0,8 puan olmuştur. Kredi ve piyasa riskine esas tutardaki artış SYR'de 2,2 puan, operasyonel riske esas tutarda yapılan yıllık güncelleme ve döviz kurundaki yükseliş ise sırasıyla SYR'de 0,5 ve 0,2 puanlık düşüşe neden olmuştur. Değerleme farkı ve diğer kalemlerinin katkısı ile BDDK esneklikleri hariç tutulduğunda SYR'de sınırlı bir azalış kaydedilmiştir (Grafik IV.4.12).

Bankacılık sektörünün yasal özkaynak yapısı incelendiğinde, çekirdek sermayenin ağırlığını koruduğu görülmektedir. Mart 2026 itibarıyla çekirdek sermayenin toplam yasal özkaynaklar içindeki payı, bir önceki rapor dönemine göre 2,2 yüzde puan gerilese de yüzde 74,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Kâr ve yedek akçeler, yüzde 56,4 pay ile yasal özkaynakların temel bileşeni olmayı sürdürmekle birlikte eylül 2025'e göre 1,1 puanlık düşüş kaydetmiştir. Diğer taraftan, 2023 yılı ilk çeyreğinden bu yana artış eğiliminde olan sermaye benzeri borçların payı yükselişini sürdürmüştü ve eylül 2025'teki yüzde 17,8 seviyesinden mart 2026 itibarıyla yüzde 19,9'a ulaşmıştır. Bankalar 2025 yılının tamamında nette 5,7 milyar ABD doları; 2026 yılının ilk çeyreğinde ise 1,8 milyar ABD doları SBB ihracı gerçekleştirmiştir. 2026 yılı mart ayı itibarıyla SBB bakiyesi 21,5 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Diğer yandan aynı dönemde ödenmiş sermayenin payı 0,3 yüzde puan gerilerken, özkaynaklara yansıtılan kazançların payı ise 1 yüzde puan civarında azalmıştır (Grafik IV.4.13).

Grafik IV.4.12: SYR Değişimine Katkılar

(BDDK Esneklikleri Hariç, %)

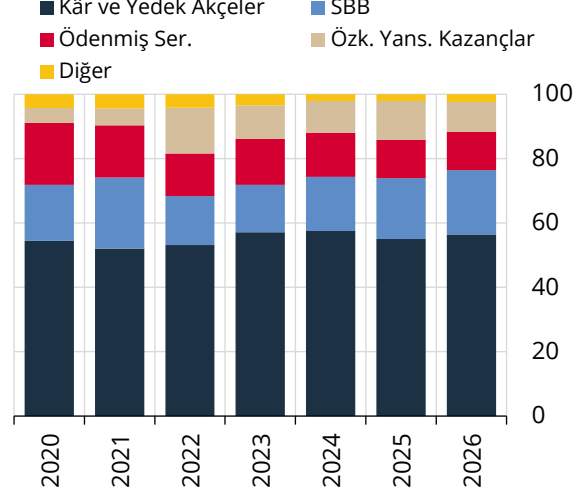

Kaynak: BDDK, TCMB

Dipnot: KRET, PRET ve ORET sırasıyla kredi, piyasa ve operasyonel riske esas tutarı ifade etmektedir.

Grafik IV.4.13: Yasal Özkaynak

Kompozisyonu (%)

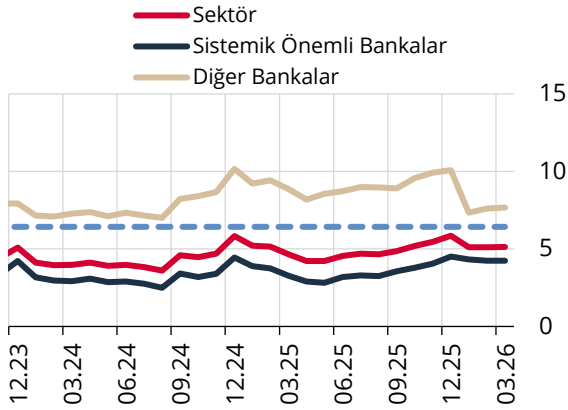
Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: 03.26

Dipnot: Hisse senedi ihraç primleri, ödenmiş sermayeye dâhil edilmiştir. Diğer, genel karşılıklar ağırlıklı olmak üzere diğer özkaynak kalemlerinden oluşmaktadır.

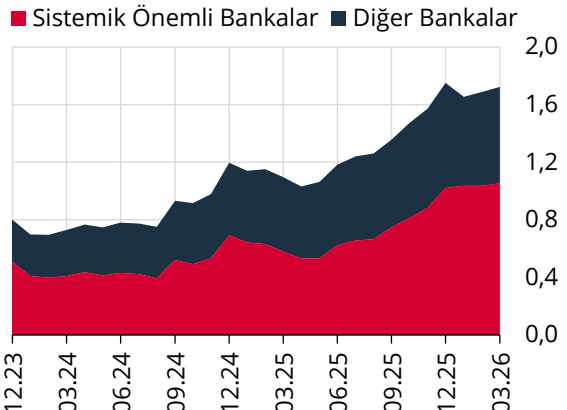
Sistemik öneme sahip bankaların fazla sermaye tamponlarındaki yükseliş sürmektedir.

Bir önceki rapor dönemine göre sistemik öneme sahip bankaların fazla sermaye tamponu artarken, risk ağırlıklı varlıklara oranı görece yatay seyretmiştir. Sektörün fazla sermaye tamponu 2025 yılı son çeyreğine göre 0,4 trilyon TL artarak 1,7 trilyon TL seviyesine ulaşmıştır. Bankaların yasal asgari seviyelerin üzerinde tesis ettikleri sermaye tamponları kısa ve orta vadede ortaya çıkabilecek şoklara karşı dayanıklılıklarını artırırken, fazla sermaye tamponları aynı zamanda ekonomik daralma dönemlerinde kredi arzının sürekliliğini sağlayarak döngü karşıtı bir işlev görmektedir (Grafik IV.4.14 ve 15). Sermaye tamponlarının yanında ihtiyari olarak ayrılan serbest karşılıklar, bankaların zarar karşılama kapasitesini desteklemeye devam etmiştir.

Grafik IV.4.14: Bankaların Fazla Sermaye Tamponu (%)

Kaynak: BDDK, TCMB

Dipnot: BDDK geçici önlemleri hariç SYR'ler kullanılmıştır. Fazla sermaye tamponları hesaplanırken yüzde 8 yasal sınıra ilaveten sistemik önemli banka tamponu, sermaye koruma tamponu, bankaya özgü döngüsel sermaye tamponu da dikkate alınmıştır. Fazla sermaye tamponu oranı, bankaların bulundurmaları gereken sermayenin üzerinde buldukları sermayenin risk ağırlıklı varlıklara oranı olarak hesaplanmaktadır. Sol grafikte yer alan kesikli çizgi 2014-2022 yılları ortalamasını ifade etmektedir.

Grafik IV.4.15: Bankaların Fazla Sermaye Tamponu (Trilyon TL)

Son Gözlem: 03.26

Kutu IV.5: Finansal Piyasaların Etkin İşleyişine Yönelik Atılan Adımlar

Makro finansal istikrarı güçlendirmek ve piyasa mekanizmasının işlevselliğine katkıda bulunmak amacıyla mevcut Rapor döneminde uygulamaya konulan tedbirler ve politika adımları bu kutuda özetlenmektedir.

Tablo IV.5.1: Finansal Piyasalara Yönelik Başlıca Tedbir ve Düzenlemeler

1. Politika Faiz Oranı ve Merkez Bankası Likidite Yönetimi

Duyuru / Düzenleme Tarihi	Tedbir / Düzenleme
11.12.2025	<ul style="list-style-type: none"> 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 39,5'ten yüzde 38'e indirilmiştir. Gecelik vadede borç verme faiz oranı yüzde 42,5'ten yüzde 41'e, gecelik vadede borçlanma faiz oranı ise yüzde 38'den yüzde 36,5'e indirilmiştir. Teminat döviz depo alım faiz oranı ABD doları için tüm vadelerde yüzde 3,75'ten yüzde 3,50'ye düşürülmüştür.
22.01.2026	<ul style="list-style-type: none"> 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 38'den yüzde 37'ye indirilmiştir. Gecelik vadede borç verme faiz oranı yüzde 41'den yüzde 40'a, gecelik vadede borçlanma faiz oranı ise yüzde 36,5'ten yüzde 35,5'e indirilmiştir.
01.03.2026	<ul style="list-style-type: none"> Finansal piyasalarda yaşanan gelişmeler dikkate alınarak, 1 hafta vadeli repo ihalelerine bir süreliğine ara verilmesi kararlaştırılmıştır. Döviz piyasasının sağlıklı çalışması, döviz kurlarında gözlenebilecek oynaklıkların engellenmesi ve döviz likiditesinin dengelenmesi amacıyla TCMB nezdinde Türk lirası uzlaşmalı vadeli döviz satım işlemlerine başlanmıştır.
02.03.2026	<ul style="list-style-type: none"> Likidite senetleri ihraç edilmeye başlanmıştır.
12.03.2026	<ul style="list-style-type: none"> 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 37'de sabit tutulmuştur. Gecelik vadede borç verme faiz oranı yüzde 40'ta, gecelik vadede borçlanma faiz oranı ise yüzde 35,5'te sabit tutulmuştur.
16.03.2026	<ul style="list-style-type: none"> Teminat döviz depo alım faiz oranı ABD doları için 1 hafta vadede yüzde 3,50'den yüzde 4,25'e; 2 hafta ve 1 ay vadelerde yüzde 3,50'den yüzde 4,50'ye artırılırken; euro için 1 hafta vadede yüzde 2,00'den yüzde 2,80'e, 2 hafta ve 1 ay vadelerde ise yüzde 2,00'den yüzde 2,90'a artırılmıştır.
31.03.2026	<ul style="list-style-type: none"> Likidite koşulları göz önüne alınarak alım yönlü Döviz Karşılığı Türk Lirası Swap İhalelerine (valör tarihinde TCMB'nin Türk lirası karşılığı döviz alışı) başlanmıştır.
22.04.2026	<ul style="list-style-type: none"> 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 37'de sabit tutulmuştur. Gecelik vadede borç verme faiz oranı yüzde 40'ta, gecelik vadede borçlanma faiz oranı ise yüzde 35,5'te sabit tutulmuştur.

2. Zorunlu Karşılıklar

Duyuru / Düzenleme Tarihi	Tedbir / Düzenleme																																							
	<ul style="list-style-type: none"> Bankaların ve finansman şirketlerinin yurt dışından doğrudan temin ettiği 1 yıldan uzun vadeli yabancı para (YP) yükümlülüklerdeki artış tutarına yıl sonuna kadar yüzde sıfır oranında zorunlu karşılık uygulanmasına ilişkin geçici uygulamanın süresi uzatılmamıştır. YP zorunlu karşılık oranları ise 2 Ocak 2026 hesaplama tarihinden (dâhil) geçerli olmak üzere aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir: 																																							
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Önceki Oran</th> <th>Yeni Oran</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="3">Döviz mevduat/katılım fonu</td> </tr> <tr> <td>Vadesiz ve 1 aya kadar vadeli</td> <td>%32</td> <td>%30</td> </tr> <tr> <td>Daha uzun vadeli</td> <td>%22-28</td> <td>%26</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Kıymetli maden depo hesapları</td> </tr> <tr> <td>Vadesiz ve 1 aya kadar vadeli</td> <td>%28</td> <td>%30</td> </tr> <tr> <td>Daha uzun vadeli</td> <td>%24-28</td> <td>%26</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Diğer YP yükümlülükler</td> </tr> <tr> <td>1 yıla kadar vadeli</td> <td>%21</td> <td>%21</td> </tr> <tr> <td>2 yıla kadar vadeli</td> <td>%16</td> <td>%10</td> </tr> <tr> <td>3 yıla kadar vadeli</td> <td>%11</td> <td>%8</td> </tr> <tr> <td>5 yıla kadar vadeli</td> <td>%7</td> <td>%3</td> </tr> <tr> <td>5 yıldan uzun vadeli</td> <td>%5</td> <td>%0</td> </tr> </tbody> </table>		Önceki Oran	Yeni Oran	Döviz mevduat/katılım fonu			Vadesiz ve 1 aya kadar vadeli	%32	%30	Daha uzun vadeli	%22-28	%26	Kıymetli maden depo hesapları			Vadesiz ve 1 aya kadar vadeli	%28	%30	Daha uzun vadeli	%24-28	%26	Diğer YP yükümlülükler			1 yıla kadar vadeli	%21	%21	2 yıla kadar vadeli	%16	%10	3 yıla kadar vadeli	%11	%8	5 yıla kadar vadeli	%7	%3	5 yıldan uzun vadeli	%5	%0
	Önceki Oran	Yeni Oran																																						
Döviz mevduat/katılım fonu																																								
Vadesiz ve 1 aya kadar vadeli	%32	%30																																						
Daha uzun vadeli	%22-28	%26																																						
Kıymetli maden depo hesapları																																								
Vadesiz ve 1 aya kadar vadeli	%28	%30																																						
Daha uzun vadeli	%24-28	%26																																						
Diğer YP yükümlülükler																																								
1 yıla kadar vadeli	%21	%21																																						
2 yıla kadar vadeli	%16	%10																																						
3 yıla kadar vadeli	%11	%8																																						
5 yıla kadar vadeli	%7	%3																																						
5 yıldan uzun vadeli	%5	%0																																						
02.12.2025																																								

	- Finansman şirketlerinin yurt içi bankalara olan yükümlülükleri zorunlu karşılıklardan muaf tutulmuştur.
12.12.2025	- Gerçek kişi TL mevduat payı aylık artış hedefleri; <ul style="list-style-type: none"> Yüzde 60 ve yüzde 65 arasında olan bankalar için 0,20 yüzde puana, Yüzde 60 altında olan bankalar için 0,40 yüzde puana düşürülmüştür.
08.01.2026	- TL payı hesaplama dönemleri dört haftadan sekiz haftaya çıkarılmıştır. Bu çerçevede, gerçek ve tüzel kişi artış hedefleri de sekiz haftalık dönemler için mevcut oranların iki katı olarak düzenlenmiştir. <ul style="list-style-type: none"> TL payına göre yıllık yüzde 6 olarak uygulanan komisyon oranları ise gerçek kişi için yüzde 4'ten yüzde 3'e, tüzel kişi için yüzde 2'den yüzde 1,5'e olmak üzere toplam yüzde 4,5 seviyesine düşürülmüştür.
24.01.2026	- Türk lirası cinsi yurt dışı repo işlemlerinden sağlanan fonlar ve yurt dışından kullanılan krediler için zorunlu karşılık oranları 2 puan artırılarak; <ul style="list-style-type: none"> 1 aya kadar vadede yüzde 20'ye, 3 aya kadar vadede yüzde 16'ya, 1 yıla kadar vadede yüzde 14'e yükseltilmiştir. <ul style="list-style-type: none"> Ayrıca, 1 yıla kadar vadeli yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu ve yurt dışı merkeze olan yükümlülükler için zorunlu karşılık oranı yüzde 14'e yükseltilmiştir.
31.01.2026	- Kredi büyümesine dayalı zorunlu karşılık uygulamasında yabancı para kredilerde sekiz haftalık dönemler için yüzde 1 olan büyüme sınırı yüzde 0,5'e düşürülmüştür. Tüketicilere tahsis edilen kredili mevduat hesabı limitlerine büyüme sınırı getirilerek sekiz haftalık dönemler için büyüme sınırı yüzde 2 olarak belirlenmiştir.
27.03.2026	- Kredi büyümesine dayalı zorunlu karşılık uygulamasında; <ul style="list-style-type: none"> Deprem bölgesine kullanılan kredilere ilişkin istisna kaldırılmış, İstisna krediler arasında yer alan esnaf kredilerinin kapsamı daraltılmıştır.

3. Reeskont ve Avans Kredileri Uygulamaları

Duyuru / Düzenleme Tarihi	Tedbir / Düzenleme
01.11.2025	- Reeskont kredisi günlük limiti 4 milyar TL'den 4,5 milyar TL'ye çıkarılmıştır. <ul style="list-style-type: none"> Reeskont kredisi günlük firma kullanım limiti 45 milyon TL'den 60 milyon TL'ye yükseltilmiştir. TL cinsi reeskont kredisi kullanımlarında döviz almama taahhüdü kaldırılmış, yerine döviz pozisyonu taahhüdü ihdas edilmiştir.
22.01.2026	- Reeskont kredilerine uygulanan faiz oranını belirleyen formülde güncelleme yapılmıştır.

4. Mevduat / Katılım Fonları ve Ödeme Sistemleri

Duyuru / Düzenleme Tarihi	Tedbir / Düzenleme
01.01.2026	- TMSF mevduat sigorta limiti 1.200.000 TL olarak güncellenmiştir.

5. Kredi Düzenlemeleri ve Yasal Rasyo Sınırlamaları

Duyuru / Düzenleme Tarihi	Tedbir / Düzenleme
13.12.2025	- 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Türk lirası cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranları hesaplanırken dikkate alınan dönem borcuna ilişkin sınırlar artırılmış ve uygulanacak aylık azami akdi faiz oranlarında 25 baz puan indirim yapılmıştır. Buna göre uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı; <ul style="list-style-type: none"> Dönem borcu 30 bin Türk lirasının altında olan bireysel kredi kartları için 3,25, Dönem borcu 30 bin Türk lirası ile 180 bin Türk lirası arasında olan bireysel kredi kartları için 3,75, Dönem borcu 180 bin Türk lirasının üzerinde olan bireysel kredi kartları ile dönem borcuna bakılmaksızın kurumsal kredi kartları için 4,25, Nakit çekim veya kullanım işlemleri ile kredili mevduat hesapları için yüzde 4,25 olarak belirlenmiştir.

29.01.2026	- 11364 sayılı BDDK Kurul Kararı ile konut kredilerinde kredi değer oranları yeniden düzenlenmiştir. Birinci el/ikinci el ayrımı kaldırılmıştır. Kredi değer oranı üst sınırları konut değeri ve konutun enerji sınıfına göre kademelendirilerek enerji sınıfı A veya B olan 5 milyon TL altında değerli konutlarda yüzde 90, 20 milyon TL üzerinde değerli konutlarda yüzde 40 seviyesinde belirlenmiştir. C ve diğer enerji sınıflarındaki konutlarda kredi değer oranı üst sınırı konut değeri arttıkça kademeli olarak azalmaktadır.
29.01.2026	- 11365 sayılı BDDK Kurul Kararı ile bireysel müşterilere ait KMH limiti, müşterinin belgelenmiş aylık ortalama gelirinin azami iki katı ile sınırlandırılmıştır. Eğitim amaçlı KMH limitleri bu kapsam dışındadır.
29.01.2026	- 11366 sayılı BDDK Kurul Kararı ile son ödeme tarihinde dönem borcu kısmen veya tamamen ödenmemiş bireysel kredi kartları ile anapara/faiz ödemeleri 30 günden fazla gecikmiş ihtiyaç kredileri (KMH dâhil) için karar tarihinden itibaren 3 ay içerisinde talep edilmesi durumunda azami 48 ay vadeyle yeniden yapılandırma imkânı getirilmiştir.
29.01.2026	- 11367 sayılı BDDK Kurul Kararı ile bireysel kredi kartı limit tahsisi yalnızca belgelenmiş gelir ile sınırlandırılmıştır. Tüm bankaların kart limitlerini 1 Ocak 2027'ye kadar gelirle uyumlu hale getirmesi istenmektedir.
31.01.2026	- 29 Ocak 2026 tarih ve 11366 sayılı BDDK Kurul Kararı kapsamında bireysel kredi kartı borçlarının yapılandırılması halinde uygulanacak aylık akdî faiz oranı aylık referans oran (yüzde 3,11) ile sınırlanmıştır.
31.01.2026	- Nakdi kredi kullandırmaları için yüzde 1,1 olan kredi kullandırma ücreti azami sınırı, Türk lirası dışındaki nakdi krediler için kaldırılmış ve bu kredilerden serbestçe ücret alınabileceği düzenlenmiştir.
06.02.2026	- 11145 sayılı BDDK Kurul Kararı ile yüksek düzeyde YP nakdi varlığı bulunan bağımsız denetime tabi reel sektör şirketlerine TL cinsinden nakdi kredi kullanımında uygulanan sınırlamalar ile söz konusu sınırlamalara bağlı raporlama yükümlülükleri kaldırılmıştır.